

เอกสารประกอบการสัมมนา
การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

371.89
ศ1731

ณ ห้องประชุมคณะศึกษาศาสตร์ (12 - 203 - 204)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

17 มกราคม 2527

คำนำ

ตามที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช 2524 ได้กำหนดกิจกรรมนักเรียนเป็นวิชาบังคับในโครงสร้างของหลักสูตร การเรียน
การสอนตามหลักสูตรทั้ง 2 ระดับนี้นักเรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 1 กิจกรรม จำนวน
1 คาบต่อสัปดาห์ โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละภาคเรียน
จึงจะจบตามเกณฑ์ของหลักสูตร

แต่เนื่องจากการสอนกิจกรรมตามหลักสูตรทั้งสองโรงเรียนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาใน
หลายด้านเช่น ด้านวิชาการ บุคคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ จึงยังไม่สามารถดำเนินการให้
บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาควิชาหลักสูตรและการสอนร่วมกับนิสิตปริญญาโท
เอกการมัธยมศึกษาปีการศึกษา 2527 เล็งเห็นความสำคัญจำเป็นดังกล่าวจึงได้จัดการสัมมนาครั้งนี้
ขึ้น โดยมุ่งหวังว่าจะเป็นช่องทางในการแก้ไขปัญหาให้การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เป็นไปตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

อนึ่งการจัดสัมมนาครั้งนี้สามารถดำเนินการให้ลุล่วงไปได้ตามโครงการและวัตถุประสงค์
ที่ได้ตั้งไว้ทุกประการก็เพราะได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่งจากอาจารย์ ผศ.ดร.
รวีวรรณ ฐมชัย ผศ.รุ่งทิวา จักรกร ผศ.ดร.กาญจนา เกียรติประวัติ และ ดร.พัชรประภา
อกุลวิทย์ คณะนิสิตปริญญาโท เอกการมัธยมศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้ง 4 ไว้ ณ
โอกาสนี้เป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณวิทยากรทุกท่านที่ได้มาบรรยายในการสัมมนาครั้งนี้ ตลอดจน
ถึงผู้เข้าร่วมสัมมนาจากโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร และบริษัท ห้างร้านที่ได้มีส่วน
บุญหนุนการสัมมนาครั้งนี้

คณะนิสิตปริญญาโทเอกการมัธยมศึกษา

30 มกราคม 2528

สารบัญ

	หน้า
1. โครงการสัมมนา	1
2. กิจกรรมนักเรียน (บทนำ)	14
3. ความหมายของคำว่ากิจกรรมนักเรียน	15
4. ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน	16
5. ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน	17
6. จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักเรียน	20
7. ประเภทของกิจกรรมนักเรียน	21
8. หลักการจัดกิจกรรมที่ดี	22
9. กิจกรรมจริยศึกษาในสถานศึกษา	27
10. กิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา	43
11. ตัวอย่างกิจกรรมนักเรียนที่จัดในโรงเรียน	48
12. การนำคิ.ช.ช. มาใช้ในโรงเรียน	60
13. พิธีเปิดการประชุมสัมมนา	75
14. คำกล่าวในพิธีเปิด-ปิดการประชุม	77
15. คำบรรยายเรื่องความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา	85
16. คำบรรยายเรื่องจะนำ คิ.ช.ช. มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม อย่างไร	88
17. การอภิปรายเรื่องปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา	93
18. ข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดกิจกรรม นักเรียนจากการอภิปรายกลุ่มย่อย	99
19. สรุปผลการสัมมนา	106
20. แบบประเมินผลการประชุมสัมมนา	109
21. รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนา	110

โครงการสัมมนาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

ตามแผนการศึกษาชาติฉบับ 2520 การจัดการศึกษาที่คาดว่าจะบังเกิดผลดีต่อสภาพการณ์ของประเทศไทยทั้งปัจจุบันและอนาคตคือการศึกษาที่จะเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความชำนาญชำนาญ เพื่อให้คนไทยทุกคนรู้จักตนเอง รู้จักใช้ชีวิตและเข้าใจสังคมรวมทั้งสิ่งแวดล้อมที่ตนอยู่ จะได้สามารถครองชีวิต ประกอบการทำงานด้วยการรู้เท่าทันเหตุการณ์ แก้ไขปัญหาได้ ทั้งสามารถสร้างสรรค์สังคมทั้งปัจจุบันและอนาคตได้

ดังนั้น เมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 จุฬฬาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร แบบเก่าที่เคยมุ่งเน้นเนื้อหาวิชาการ การเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางจึงต้องเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาตามแนวแผนการศึกษาชาติฉบับ 2520 หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันทั้งสองหลักสูตรคือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 ได้เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถของตนเอง และให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น หลักสูตรทั้ง 2 นี้ จึงได้บรรจุกิจกรรมนักเรียนไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรจำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ และการที่ผู้เรียนจะเรียนจบหลักสูตรได้ จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีระบบ ระเบียบ รู้จักกิจกรรมกลุ่ม การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การฝึกทำกิจกรรม การแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล รู้จักสิทธิหน้าที่ รู้จักการประสานงาน การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัดความสามารถ ความสนใจของตนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และมีความสามารถในการตัดสินใจ เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในสังคมประชาธิปไตย

เมื่อกิจกรรมนักเรียนเป็นชั่วโมงบังคับตามหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศที่ใช้หลักสูตรนี้จึงต้องจัดให้มีการเรียนการสอนกิจกรรมจำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านวิชาการ บุคคลากร งบประมาณ และอาคารสถานที่ที่ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นจะได้ประกาศใช้มาแล้วถึง 7 ปี และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้ประกาศใช้มาแล้ว 3 ปีก็ตาม

ดังนั้น เพื่อเป็นการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหามาให้การจัดการสอนกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรดังกล่าว จึงเห็นสมควรมีการจัดการสัมมนาเกี่ยวกับการสอนกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์

จุดประสงค์	เรื่องชี้วัด	ผลสำคัญ
1. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียน	ปัญหาและวิธีการแก้ไขจากผู้เข้าร่วมสัมมนา	ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร	โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดการสอนกิจกรรมนักเรียนได้ตรงเป้าหมายของหลักสูตร	ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แนวคิดที่ถูกต้องเพื่อปรับปรุงกิจกรรมในโรงเรียน
3. เพื่อพัฒนาโลกและประสิทธิภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน	ผู้เข้าร่วมสัมมนาสามารถแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนได้	การจัดกิจกรรมนักเรียนได้รับความสนใจจากครูและนักเรียนมากยิ่งขึ้น

3. เป้าหมาย

เพื่อให้หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาจากสถานศึกษาในส่วนกลางจำนวน 30 คน และนิสิตปริญญาโท วิชาเอกมัธยมศึกษาจำนวน 50 คนประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางในการจัดการสอนกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

4. ผู้เข้าร่วมสัมมนา

4.1 หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลางจำนวน 30 คน

4.2 นิสิตปริญญาโท ปี 1 วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 50 คน

5. ระยะเวลา

วันที่ 17 มกราคม 2528 เวลา 8.30 - 16.30 น.

6. สถานที่

ห้องประชุม 12 - 203 ตึก 12 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ภาคหลักสูตรและการสอน และนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2527

8. แผนปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เหตุผลที่ทำขั้นตอนที่	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
1. ประชุมนิสิตปริญญาโทเอกมัธยมศึกษา	เพื่อเลือกประธานการจัดสัมมนาและชี้แจงแนวทางการจัดสัมมนา	ได้ประธานดำเนินการการจัดสัมมนา	1 วัน 8 พย. 27	-	กัญญา
2. ประชุมนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการมัธยมศึกษา	เพื่อเลือกหัวข้อการสัมมนาและเลือกคณะกรรมการดำเนินงานการจัดสัมมนา	ได้หัวข้อการสัมมนาและคณะกรรมการดำเนินงาน การจัดสัมมนา	1 วัน 15 พย. 27	-	เชาวลิต สอาด
3. ประชุมคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ	เพื่อกำหนดขอบเขตของงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ	ทราบขอบเขตของงานและทราบหน้าที่ในความรับผิดชอบ	1 วัน 15 พย. 27	-	อนุกรม การฝ่ายต่าง ๆ
4. ประชุมอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ	เพื่อกำหนดหลักสูตรการสัมมนา	ได้หลักสูตรการสัมมนาอย่างละเอียด	2 วัน 15, 19 พย 27	-	อนุกรมการ ฝ่ายวิชาการ
5. เขียนโครงการและแผนปฏิบัติงานการสัมมนา	เพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการเพื่อพิจารณาแก้ไข	ได้โครงการและแผนปฏิบัติงานฉบับร่าง	3 วัน 16-19 พย. 27	-	สอาด
6. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม - นักเรียน	เพื่อให้ได้เอกสารตามหลักสูตรการประ- ชุมสัมมนาและจัดพิมพ์	ได้เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรการสัมมนาเพื่อให้ผู้เข้ารับการสัมมนาศึกษา	24 วัน 22 พย. - 15 ธค. 27	-	บุญลอม ผาณิต ศรีสกุล ศิริพร เสนีย์

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เหตุผลที่ทำขั้นตอนนี้	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
7.ติดต่อวิทยากร	เพื่อเชิญบรรยายในการ สัมมนา	ได้วิทยากรจำนวน 9 คนเป็นผู้บรรยาย ให้ความรู้กับผู้เข้ารับ การสัมมนา	20 วัน 26 พย.-15 ธค. 27	-	กัญญา สุเบคา อมรา
8.ติดต่อเอกสารประกอบคำบรรยายจากวิทยากร	เพื่อนำมาจัดพิมพ์และ เข้าแฟ้มประกอบการ สัมมนา	มีเอกสารประกอบ การสัมมนา	26 วัน 26 พย.-20 ธค. 27	-	กัญญา สุเบคา อมรา
9.ติดต่อจัดพิมพ์ ทรานส์คริปต์ โรเนียว ติดตาม	เพื่อให้ได้เอกสาร ประกอบการสัมมนา ทันการสัมมนา	เอกสารประกอบการ สัมมนาเสร็จสมบูรณ์	41 วัน 1 ธค. 27- 10 มค. 28	-	สมนึก พัชรา พัชุตัญ
10. เชิญหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาจากส่วนกลาง 30 คน โดยออกจดหมายเชิญผ่านบัณฑิตวิทยาลัย	เพื่อให้หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาจากส่วนกลางเข้าร่วม สัมมนา	หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมจากโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางจำนวน 30 คนเข้าร่วม สัมมนา	20 วัน 10-30 ธค. 27	-	กัญญา สุเบคา อมรา
11. จัดหาทุนสมทบเพิ่มเติม	เพื่อจุนเจืองบประมาณจากนั้สืตที่มีอย่างจำกัด	ได้เพิ่มใส่เอกสาร	40 วัน 1 ธค. -10 มค. 28		ชาอุชัย กิณโณ ศรีมาลา สุมาลี สมสมัย กฤติกา

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เหตุผลที่ทำขั้นตอนนี้	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
2. ติดต่อขอใช้สถานที่เพื่อจัดสัมมนา	เพื่อให้ได้สถานที่ในการจัดการสัมมนา	เลขาธิการศึกษาศาสตร์อนุญาตให้ใช้ห้อง 12-203 คณะศึกษาศาสตร์เป็นสถานที่จัดสัมมนา	5 วัน 1 - 5 ธค.	-	จุลจักร นิพนธ์
3. ประชาสัมพันธ์การสัมมนา/ติดประกาศ	เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การสัมมนาและ	ผู้ที่สนใจทราบข่าว-สาร	33 วัน 15 ธค.27 - 17 มค.28		ชาญชัย ภิญโญ ศรีมาลา สุมาลี อำพร สุภาวดี สมสมัย กฤติกา สุฤกษ์พันธ์ นิตยา
14. ติดต่อเครื่องโสตทัศนูปกรณ์	เพื่อใช้ในการสัมมนา	ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องเสียงและโสตทัศนูปกรณ์จากฝ่ายโสตฯ ของมหา - วิทยาลัย	10 วัน 1 - 10 มค. 28		จุลจักร นิพนธ์ หอมนวน สุนทรี รจนา วลี รัศมี

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เหตุผลที่ทำขั้นตอนนี้	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
15. ร่างคำกล่าวเปิด - เปิดการสัมมนา	เพื่อให้ประธานทราบ ขอบเขตเนื้อหาสาระ การจัดการสัมมนา	ได้คำกล่าวเปิด-เปิด การสัมมนา	5 วัน 1 - 5 มค. 28	-	สมนึก พัชร พัชุลักษณ์
16. ทำแบบประเมิน การสัมมนา	เพื่อใช้ประเมินผลการ สัมมนา	มีแบบประเมินผลการ สัมมนา	10 วัน 1 - 10 มค. 28	-	ปรีชา สัมพันธ์
17. ติดต่องาน ชาม/ คูเลอร์/แก้วนํ้า ผ้าปูโต๊ะ/ดอกไม้ ของขวัญ/วิทยากร ทำป้าย/ชื่อผู้ลง ทะเบียน/เตรียม เอกสารการลง ทะเบียน/เตรียม ผู้ทำหน้าที่ต้อนรับ วิทยากร/ผู้เข้า ร่วมสัมมนา/เตรียม ผู้แจกเอกสาร เตรียมผู้เสิร์ฟนํ้า และสิ่งคั่นแก้วนํ้า ถ้วยชาม	เพื่อบริการการจัด สัมมนาให้ดำเนินไป อย่างเรียบร้อย เพื่อบริการการจัดสัม มนาให้ดำเนินไปอย่าง เรียบร้อย	การดำเนินการสัมมนา ดำเนินไปอย่างเรียบ ร้อย การดำเนินการสัมม นาดำเนินไปอย่าง เรียบร้อย	15 วัน 1 - 15 มค. 28 15 วัน 1 - 15 มค. 28	-	พจนีย์ รัชนี้ อุไร อุษา จันทนา ช. อารีย์

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เหตุผลที่ทำขั้นตอนนี้	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
23. ประเมินผลการ สัมมนา	เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยว กับการจัดสัมมนาว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนา มีความคิดเห็นต่อการ สัมมนาครั้งนี้อย่างไร	ได้รับข้อสรุปเกี่ยวกับ การสัมมนา	3 วัน 17 - 19 มค 28	-	อภัย มาลัยทอง
24. ลดบทบาทการบรรยายในการสัมมนา	เพื่อนำลงพิมพ์ในเอกสารสรุปการสัมมนา	ได้คำบรรยายลงพิมพ์ ในเอกสารสรุปการ สัมมนา	13 วัน 17 - 30 มค. 28	-	กรรณิการ์ เพ็ญศรี
25. บันทึกบทบาทการสัมมนา	เพื่อลดคำบรรยาย ลงพิมพ์ในเอกสาร สรุปการสัมมนา	ได้รับบทบาทบันทึกคำ บรรยาย	1 วัน 17 มค. 28	-	อนุกรรมการ ฝ่ายบริการ
26. สรุปผลการสัมมนา	เพื่อนำข้อคิดเห็นลง พิมพ์ในเอกสารสรุป การสัมมนา	ได้ข้อสรุปการสัมมนา	5 วัน 19 - 23 มค. 28	-	เชาวลิต ส อาด
27. ออกจดหมายขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิทยากร/สปอน- เซอร์	เพื่อขอบคุณที่ให้ความ ช่วยเหลือในการ สัมมนา	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับ ทราบ	10 วัน 17-27 มค. 28	-	บงกช เควี
28. ควบคุมแผนปฏิบัติงาน	เพื่อให้งานเป็นไปตาม เป้าหมาย	งานดำเนินไปตาม เป้า	66 วัน 15 พย.27- 20 มค.28	-	เชาวลิต

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เหตุผลที่ทำขั้นตอนนี้	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
18. ติดตามการดำเนินงานเรื่องอาหาร	เพื่อบริการผู้เข้าสัมมนา มื้อกลางวัน	ได้อาหารราคาประหยัด ถูกหลักอนามัย	10 วัน 1 - 10 มค. 28	-	จุลจักร หอมवाल สุนทร นิพนธ์ รจนา วลี รักดี
19. ประชุมนิสิตปริญญาโท เอกการมัธยมศึกษา	เพื่อชี้แจงงานและประเมินความพร้อมของการสัมมนา	การสัมมนาเกิดความพร้อมที่จะดำเนินการได้	1 วัน 10 มค. 28	-	คณะกรรมการทุกฝ่าย
20. เข้าแฟ้มเอกสารประกอบการสัมมนา	เพื่อให้ได้แฟ้มเอกสารแจกผู้เข้ารับการสัมมนา	มีเอกสารที่เข้าแฟ้มเรียบร้อยที่จะแจกให้ผู้เข้ารับการสัมมนา	1 วัน 12 มค. 28	-	คณะกรรมการฝ่ายวิชาการทุกคน
21. จัดสถานที่สัมมนา	เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในการสัมมนา	การดำเนินการสัมมนา ได้รับความสะดวก	2 วัน 15-16 มค. 28	-	จุลจักร นิพนธ์ สุนทร รจนา หอมवाल วลี , รักดี
22. จัดการสัมมนา	เพื่อหาแนวทางปรับปรุงการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา	การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตรงเป้าหมายของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น	1 วัน 17 มค. 28 ห้อง 202 ตึก 12	-	คณะกรรมการทุกฝ่าย

9. หลักสูตรการอบรม

- 9.1 ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน
- 9.2 จะนำ คิว.ซี.ซี. (กลุ่มสร้างเสริมคุณภาพงาน) มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างไร
- 9.3 จะสอนอะไรในชั่วโมงกิจกรรม
- 9.4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมนักเรียน
- 9.5 จะส่งเสริมแทรกจริยธรรมและพัฒนาความเป็นผู้นำในชั่วโมงกิจกรรมอย่างไร

10. งบประมาณ

	งบประมาณ	5,000	บาท
10.1 ค่าเอกสาร	2,850		บาท
10.2 ค่าของขวัญตอบแทนวิทยากร	800		บาท
10.3 ค่าอาหารว่าง	1,000		บาท
10.4 ค่าดอกไม้ ธูปเทียน	150		บาท

11. การประเมินผล

ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม

การวางการประชุมสัมมนา
เรื่อง "การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา"

ณ ห้อง 12 - 203 คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

17 มกราคม 2528

เวลา	รายการ
08.00 - 08.30 น.	- ลงทะเบียน
08.30 - 08.45 น.	- พิธีเปิดการประชุมสัมมนา
08.45 - 09.45 น.	- ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน. อ.คุณณี แก้วกำเน็ค
09.45 - 10.50 น.	- จะนำ คิว.ซี.ซี. (กลุ่มสร้างเสริมคุณภาพงาน) มาประยุกต์ ใช้ในการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างไร. อ.กอบกุล กิษฐะแย้ม
10.50 - 11.00 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
11.00 - 12.15 น.	- ปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมนักเรียน. อ.วีระ กาญจนรังสิตา, อ.ประกอบ เป็รื่องศิลปรัตน์, อ.สุภา บัวเกษ
12.15 - 13.00 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	- จะสอนอะไรในชั่วโมงกิจกรรมและจะพัฒนาความเป็นผู้นำ นักเรียนในการสอนกิจกรรมนักเรียนอย่างไร. อ.จารึก อะยะวงศ์
14.00 - 15.20 น.	- แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ไข ในการจัดกิจกรรมนักเรียน.
15.20 - 16.20 น.	- ทัวแทนกลุ่มรายงานผลต่อที่ประชุม
16.20 - 16.30 น.	- พิธีปิดการประชุม

รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

ประธาน	นายเชาวลิต	ชำนาญ
รองประธาน	นายสอาด	ศศิธรามาศ
เลขานุการ	นางประภัสสร	ฉานสุวรรณ

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

1. นายสะอาด: ศศิธรามาศ (หัวหน้า)
2. นางกัญญา มั่งจั่ง
3. นางสาวกณณิกา นิลวงศ์
4. นางสาวเครือ ชิงห์
5. นายบุญลอม ไชยสิงห์
6. นางสาวบงกช สัปพันซ์
7. นายปรีชา ธรฤทธิ์
8. นางสาวฉานิต เพชรจำรัส
9. นางสาวพัชราภรณ์ กริชไกรวรรณ
10. นางสาวพัชรา บุญตาโก
11. นางสาวเพ็ญศรี ปิยะประทุม
12. นางสาวมาลัยทอง นันทสุวรรณ
13. นางสาวศิวพร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา
14. นางสาวศรีสกุล กำนันยุทธศิลป์
15. นางสาวสุเบคา ปาทาน
16. นายสมนึก พวงกลิ่น
17. นายสัมพันธ์ อินทรวง
18. นางสาวอมรา รักษมณี
19. นางสาวอุทัย บุญมาคี

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

1. นายชาญชัย กิจสวัสดิ์ (หัวหน้า)
2. นางสาวกฤติกา ไชยธีรานุวัตรศิริ
3. นางสาวนิตยา ทวีกิจการ
4. นายกัญญ์ มนุศิลป์
5. นางสาวศรีมาลา พิมพ์นิตย
6. นางสาวสุดจีพันธ์ หวังสุริยะ
7. นางสาวสาลินี ภูคิกิณ
8. นางสาวสุมาลี สุวัฒนกุล
9. นางสาวสมสมัย สมทรัพย์
10. นายอำพร กากอง

คณะกรรมการฝ่ายบริการ

1. นายจุลจักร โนนันท์ (หัวหน้า)
2. นายนิพนธ์ แสงเล็ก
3. นางสาวรักดี วิเศษอนุพงษ์
4. นางสาวรจนา ชัยมีเขียว
5. นางวลี สุมิพันธ์
6. นางสาวสุนทรี ภิรมย์ลักษณ์
7. นางสาวหอมเนตร ใจเชื้อ

คณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติ

1. นางพจณี วิริยะสุนทรพร (หัวหน้า)
2. นางสาวฉันทนา เขียวระดม
3. นางสาวรัชนี ศิริมาลา
4. นางสาวฤดี ประสงค์กิจ
5. นางสาวอารีย์ แวชาญ
6. นางสาวอุไร กุศลเกษม
7. นางสาวอุษา นอยพิมพ์

คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

1. นางสาวอารีรัตน์ สุกเกต
2. นางสาวฉันทนา กุลธวัชวิชัย
3. นางชญานันท์ ศรีมุกดา
4. นางสาวพจนา สังวรรณกิจ
5. นางสาวศิวพร ศิลมัฐ

กิจกรรมนักเรียน

บทนำ

เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และแนวความคิดของคนไทยในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้การจัดการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของความเจริญทางสังคม เศรษฐกิจ และเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศชาติ จำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับภาวะ-การณปัจจุบัน คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ จึงได้มีการพิจารณาโครงสร้างของการศึกษาทั้งระบบ ในที่สุดได้มีความเห็นพ้องกันว่าการศึกษาซึ่งจะเป็นผลดีต่อสภาพการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น จะต้องเป็นการศึกษาที่สร้างเสริมความรู้ ความคิดความเข้าใจอันชาญฉลาดให้คนไทยทุกคนรู้จักตนเอง รู้จักใช้ชีวิต และเข้าใจสังคมรวมทั้งสิ่งแวดล้อมที่ตนอยู่ จะได้สามารถครองชีวิต ประกอบการงานด้วยการรู้เท่าทันเหตุการณ์ และยังสามารถสร้างสรรค์ชีวิต และสังคมได้อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ

เมื่อจุดมุ่งหมายของการศึกษาเปลี่ยนไปเช่นนี้ การเรียนการสอนที่มีครูเป็นจุดศูนย์กลางสอนเน้นหนักในทางวิชาการ เฉพาะที่อยู่ในห้องเรียนไม่เพียงพอ ต้องเปลี่ยนแปลงเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ และปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีระบบ เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเป็นการฝึกให้รู้จักร่วมกันสร้างและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ รู้จักประสานงาน กระบวนการฝึกฝน และการเลือกผู้นำ ส่งเสริมให้ใช้เหตุผล พิจารณาปัญหาให้รู้ซึ่ง พยายามแก้ไขปัญหาคณะด้วยตนเองรวมทั้งเป็นการฝึกอบรมให้รู้จักใช้สิทธิ และหน้าที่ของตน ที่จะต้องเกี่ยวพันกับผู้อื่น มุ่งอบรมให้รู้เรียน รู้จักค้นหาความสามารถของตนเอง คิดเป็น กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และมีความสามารถในการตัดสินใจ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ คือให้เด็กมีลักษณะที่เหมาะสมกับความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ผู้บริหารการศึกษาจะอาศัยเพียงครูหรือวิธีสอนเท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้บรรลุสำเร็จได้จำเป็นต้องคำนึงถึงการฝึกฝนและลงมือกระทำจริง เช่น การจัดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมประสบการณ์ฝึกฝนทักษะ และเพิ่มเติมทัศนคติที่ดีในการทำงานต่างๆ โดยจัดให้ทั้งในและนอกห้องเรียน

ตามปกติโรงเรียนต่างๆจะจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน แล้วพยายามจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียน โดยยึดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นหลักกิจกรรมเหล่านี้เรามักเรียกว่า " กิจกรรมนักเรียน "

ปัจจุบันนี้เรายอมรับแล้วว่ากิจกรรมนักเรียน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องจัดให้มีขึ้นในโรงเรียน เพราะกิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีลักษณะการเป็น ผู้นำและผู้ตามที่ดี สร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของเยาวชน จะช่วยให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง ซึ่งผู้มีวินัยดีย่อมเป็น ผลเมืองดีของชาติต่อไป

ความหมายของคำว่ากิจกรรมนักเรียน

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมต่างๆ หลายรูปแบบ และกิจกรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นในโรงเรียนจัดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร แต่นักการศึกษาบางคนก็ใช้คำว่า กิจกรรมนักเรียน (CO-Curricular Activities) ซึ่งทุกคนมีความเห็นตรงกันว่า กิจกรรมนักเรียนที่เกิดขึ้นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างให้ "นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนได้รับประสบการณ์ตรงในชั้นต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากตำราเรียน อันเป็นผลที่ก่อให้เกิดผลกำไร (Profit) ต่อตัวนักเรียนในอันที่จะย่างก้าวไปสู่การศึกษาในระดับสูงต่อไป จึงอาจกล่าวได้ว่า "กิจกรรมนักเรียน" ก่อประโยชน์ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมให้แก่ผู้เรียน อย่างมากมาย ดังคำกล่าวสนับสนุนของ Hurl R. Dauglass กล่าวว่า "กิจกรรมนักเรียนเป็นประสบการณ์ที่ดี เป็นส่วนเสริมสร้างการเรียนรู้การคอนตามประมวลการเรียนรู้ในหลักสูตรได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทุกด้าน ดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองที่ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้"

นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิในทางวิชาการทั้งของไทยและของต่างประเทศได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนดังนี้

- ดร.โก สวัสดิทานิชย์ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า

"กิจกรรมนักเรียน (Co-Curricular Activities) หมายถึงกิจการงานที่นักเรียน ครู อาจารย์ ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตของเด็กให้เพิ่มพูนจากที่มุ่งหมายไว้ในหลักสูตร"

- Carter V. Good ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนดังนี้

"กิจกรรมนักเรียนเป็นการจัดดำเนินงาน และโปรแกรมซึ่งนักเรียนหรือสถาบันจัดทำขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อ สร้างความสนุกสนาน เพิ่มความรู้ให้นักเรียนได้มีโอกาส แสดงความสนใจ ความสามารถโดยไม่มีการให้หน่วยกิต (Credits) และอนุญาตให้การควบคุมของสถานศึกษานั้นๆ"

- สำหรับคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ อุบนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย

ความสำคัญและความจำเป็นของการจัดกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียนมีคุณค่าต่อการศึกษามากหลายประการ ดังจะเห็นได้จากนักการศึกษาหลายท่านที่ได้อธิบายถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียน เช่น เบลันท์ และ คลอสไมเออร์ (Blount and Kalasmeier, 1968) กล่าวว่า "การจัดกิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกและพัฒนาความเป็นผู้นำ รู้จักเคารพและนับถือผู้อื่นและตนเอง มีสุขภาพดี มีความสุขและมีทักษะในการใช้ส่วนต่างๆของร่างกาย มีอารมณ์มั่นคง สร้างค่านิยมที่เหมาะสม สร้างสัมพันธภาพกับคนในวัยเดียวกัน หรือวัยแก่กว่าก็ได้ อีกทั้งช่วยให้ได้มีโอกาสรวมทำงานกับเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ และบุคคลต่างๆ ในชุมชน และสามารถที่จะดำรงตนได้อย่างมีความสุข"

นอกจากนี้ อันรูห์ (Adolph Unruh, 1949) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยให้ความเห็นว่า กิจกรรมนักเรียนนั้นไม่ควรจะจัดเป็นกิจกรรมพิเศษนอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ เพราะกิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ที่ดีที่สุดตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งเน้นการปรับตัวของนักเรียนเพื่อให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

นอกจากนี้การที่นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบของการเข้าไปดำเนินงาน หรือการมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬา ว่ายน้ำ เป็นต้น จะช่วยพัฒนาอุปนิสัยของนักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี (Wilcox, 1966)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะสรุปได้ว่ากิจกรรมนักเรียนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2520) ได้กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์มากถ้าใช้ให้ถูกต้อง และได้สรุปเป็นข้อใหญ่ไว้ 4 ประการ คือ

1. ประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง
2. มีส่วนเสริมสร้างหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้น
3. มีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียน
4. มีส่วนช่วยสังคม

จะแยกอธิบายดังต่อไปนี้

ประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง

กิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์โดยตรงต่อตัวนักเรียนเองในหลายประการ เช่น

1. ทำให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตัวเองชอบและสนใจ เช่น คนที่ชอบดนตรีก็มีโอกาสได้ฝึกซ้อมและเล่นดนตรีตามความสนใจ นอกจากนั้นกิจกรรมนักเรียนยังช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความสนใจใหม่ๆ เช่น กีฬา ดนตรี หนังสือพิมพ์ สะสมแสตมป์ เป็นต้น
2. เป็นประสบการณ์ที่ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นผู้นำที่ดี รู้จักเป็นผู้ตามที่ดี และรู้จักทำงานกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
3. ช่วยเสริมสร้างและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ รักพลพรรค รักโรงเรียน เช่น กิจกรรมกีฬา เป็นต้น
4. ช่วยให้นักเรียนได้พบเพื่อนใหม่ๆ ทำให้การสังคมของนักเรียนกว้างขวางและดีขึ้น
5. ช่วยให้นักเรียนมีเพื่อน นานาสนใจ และจะทำให้เด็กนักเรียนมีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น
6. จะช่วยส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกาย และทางจิตใจของนักเรียนให้ได้ดีทุกคน ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ภูมูเพ รุชณะ และการให้อภัย
7. จะช่วยให้นักเรียนมีความอดทน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น
8. ทำให้นักเรียนเรียนรู้จักคิดเกี่ยวกับผู้อื่น รู้จักปกครองตัวเอง เช่น สโมสรนักเรียน การพัฒนาฯ เป็นต้น

9. จะช่วยทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เช่น การเป็นกรรมการในชมรมต่างๆ
10. จะช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนให้ดีขึ้น
11. จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทางสังคมโดยรอบด้านเพราะต้องพูด ต้องติดต่อ ต้องรู้จักวางตน
12. จะช่วยให้นักเรียนได้แสดงออกในทางสร้างสรรค์ เช่น จัดพานดอกไม้ไหว้ครู จัด

ประกวดกระทง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงทำบ้าง

13. จะช่วยให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในชีวิต นักเรียนบางคนอาจต้องล่าถอยเพราะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน แต่เขาอาจเป็นขวัญใจของเพื่อนๆ ในสนามกีฬาก็ได้ทุกคนเคยประสบความสำเร็จในชีวิตอาจทำให้เขาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

14. อาจนำไปสู่อาชีพหลักหรืออาชีพรองได้

มีส่วนเสริมสร้างหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้น

1. เป็นการซ่อมเสริมหรือกระตุ้นประสบการณ์ในชั้นเรียน ครูหลายคนเวลาสอนหนังสือในชั้นเรียนอาจหวังผลเพียง 50% ส่วนที่เหลือนี้นักเรียนอาจจะหาเพิ่มเติมจากนอกชั้นเรียน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ นักเรียนอาจจะเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์แต่อาจมีความสุขและสนุกในกิจกรรมของชุมนุมวิทยาศาสตร์ได้

2. เป็นการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ซึ่งอาจรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรได้กิจกรรมทางวิชาการนี้นักเรียนมีโอกาสได้ทำเอง และถ้าเกิดผลดีครูยอมนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนได้

3. กิจกรรมนักเรียนช่วยให้บทเรียนในห้องเรียนมีความหมายขึ้น เช่น ในห้องเรียนอาจอธิบายกฎเกณฑ์ของจรวด การจัดเลี้ยงน้ำชา การส่งวิทยุ แต่สิ่งเหล่านี้นักเรียนไม่มีเวลาพอจะปฏิบัติได้ในชั้นเรียน กิจกรรมทางวิชาการ เช่น ชุมนุมต่างๆ จะช่วยให้นักเรียนได้ทำสิ่งเหล่านั้นจริงๆ จะช่วยให้นักเรียนมีความหมายมากขึ้น

4. กิจกรรมนักเรียนย่อมช่วยให้ครูได้มีโอกาสแนะนำนักเรียนทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียน

กิจกรรมนักเรียนย่อมมีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียนด้วย เช่น

1. ทำให้เกิดความร่วมมืออย่างดีระหว่างนักเรียน ครู และผู้บริหาร
2. มีส่วนช่วยให้ฝ่ายบริหารต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่าย

กิจกรรมนักเรียนมีการประสานงานกันดียิ่งขึ้น

3. ทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น นักเรียนที่นั่งเรียนร้อยในห้องเรียน อาจมีพฤติกรรมแตกต่างกันไปในสนามกีฬาหรือเวทีละคร

4. ทำให้นักเรียนได้มีส่วนในการบริหารโรงเรียนโดยปกครองตนเอง เช่น สโมสรนักเรียน

5. บางโรงเรียนยอมให้นักเรียนมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารโรงเรียน

กิจกรรมมีส่วนช่วยสังคม

กิจกรรมนักเรียนที่คีย่อมมีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น เช่น

1. สร้างความเข้าใจเป็นอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. มีกิจกรรมบางอย่างที่ชุมชนสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้ เช่น การตัดหญ้า การกีฬา เป็นต้น

3. กิจกรรมนักเรียนบางอย่างสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้โดยตรง เช่น ลูกเสือ เนตรนารี และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อื่นๆ

ข้อเสียของกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนมีคุณประโยชน์ต่อนักเรียนมากมาย แต่ถ้าหากจัดอย่างไม่ถูกต้องแล้วจะเกิดผลเสียมากมายอย่างเดียวกัน ผลเสียอันอาจจะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นมีดังต่อไปนี้

1. ถ้าจัดกิจกรรมมากเกินไปจะทำให้ผลการเรียนเสีย ซึ่งเวลาเรียนของนักเรียนมีจำกัดอยู่แล้ว ถ้าเอาเวลานั้นมามุ่งจัดกิจกรรมมากเกินไป จะทำให้นักเรียนมีเวลาเรียนน้อยลง ผลการเรียนจะไม่เต็มที่ ผลสุดท้ายการเรียนของนักเรียนจะล้าหลังลง ซึ่งมีตัวอย่างปรากฏให้เห็นอยู่เสมอว่านักเรียนที่เล่นกีฬามากเกินไปผลการเรียนจะตกต่ำไปมาก หรือบางทีอาจจะต้องซ้ำชั้น หรือสอบตก และต้องออกจากโรงเรียนไปก็มี

2. ทำให้นักเรียนแตกแยกความสามัคคีกัน แยกออกเป็นกลุ่มเป็นเหล่า เช่น การแข่งขันกีฬาภายใน (กีฬาสี) ถ้ามุ่งที่จะเอาแพ้เอาชนะกันมากเกินไป

3. ทำให้ครูต้องเพิ่มภาระหน้าที่ชน โดยเฉพาะครูที่รับผิดชอบกิจกรรมอื่นๆ จะทำให้ขาดการสอน คุณภาพของการสอนลดต่ำลงเพราะเวลาเตรียมตัวน้อย

4. กิจกรรมนักเรียนบางประเภท ถ้าจัดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้ในการจัด อาจจะเป็นกลุ่มที่ต่อต้านกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนและอาจจะเผยแพร่ข่าวกว้างขวางออกไปถึงความมั่นคงของประเทศชาติก็ได้ เช่น องค์การนักเรียน องค์การนิสิต เป็นต้น

5. กิจกรรมนักเรียนบางอย่างต้องลงทุยยาก เช่น การละคร การถ่ายภาพ ซึ่งทางโรงเรียนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้หมด จึงขอความร่วมมือจากผู้ปกครองจะทำให้ผู้ปกครองเดือดร้อน

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียน

จากการรวบรวมจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักเรียนที่นักการศึกษาหลายๆ ท่านได้รวบรวมไว้พอจะสรุปได้ดังนี้คือ

1. เพื่อสนองความต้องการทางจิตวิทยาของเด็ก คือ ความต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวัยเดียวกัน ความต้องการที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ความต้องการความสำเร็จ ต้องการการยกย่องชมเชย ต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ ต้องการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นมีความเป็นมิตรและเข้าใจกัน และต้องการทดแทนบางสิ่งบางอย่างที่ตัวเองขาด เช่น ความสามารถทางการเรียน ความสามารถในการเล่นกีฬา เป็นต้น

2. เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย เพราะกิจกรรมนักเรียนจะสอนความร่วมมือทางสังคมให้รู้จักเคารพกฎหมายและคำสั่ง เพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี มีความยอมรับนับถือความดีเห็นของผู้อื่น ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบ รู้หน้าที่และฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเพราะได้ทำงานเป็นกลุ่ม มีโอกาสได้ฝึกฝนคุณลักษณะที่ดีของแต่ละคนซึ่งเป็นการฝึกให้เป็นพลเมืองที่ดีต่อไปด้วย

3. เพื่อเสริมสร้างการรู้จักนำตนเอง และบังคับตนเองได้ ช่วยให้นักเรียนปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพชีวิตด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง รู้หน้าที่และรับผิดชอบตัวเองได้ซึ่งต้องการการฝึกและคำแนะนำที่ถูกต้อง

4. เพื่อสำรวจพัฒนาความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพื่อจะได้ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ศักยภาพภายในตัวเขาอย่างเต็มที่ทั้งในด้านความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ โดยการลงเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ตัวเด็กเองชอบ

5. เพื่อให้เด็กสนใจกับกิจการของโรงเรียนให้มากขึ้น อันจะเป็นโอกาสให้นักเรียนได้สร้างเกียรติและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่สถานศึกษา ทั้งยังทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักภูมิใจในตัวเองและภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตน มีความสามัคคีในหมู่คณะและมีวินัย

6. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งเพื่อตนเองและส่วนรวมซึ่งจะช่วยในการลดปัญหาความประพฤติที่ไม่ดี

7. เพื่อจัดกิจกรรมให้สัมพันธ์กับวิชาที่เรียนในหลักสูตร เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรใหม่ผลดียิ่งขึ้น เพราะได้ฝึกฝนหาความรู้เพิ่มเติม ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นวิธีการปรับปรุงการศึกษาเล่าเรียนให้ดีขึ้น

8. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูอาจารย์กับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบและรู้จักเคารพบุคคลอื่น

9. เพื่อให้นักเรียนมีความสุขทั้งกายและใจ คือมีสุขภาพดีทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต อันเป็นความมุ่งหมายสำคัญอย่างหนึ่งของการศึกษา เช่นการจัดกิจกรรมกีฬาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

10. เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักการให้การรับ การร่วมมือกันทำงาน รู้จักเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต และช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี

ข้อที่ควรคำนึงถึง เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักเรียนก็คือ ควรเน้นความสำคัญของการดำเนินงาน และวิธีการปฏิบัติมากกว่าผลของงาน เช่น มุ่งฝึกวิธีการเล่นกีฬาอย่างถูกแบบและมีน้ำใจเป็นนักกีฬามากกว่าการแข่งขัน กิจกรรมละครเน้นวิธีการฝึกซ้อม การเตรียมงานการแสดงละคร และความรู้ความเข้าใจในวิธีแสดง หรือบทบาทของการแสดงมากกว่าการได้แสดงให้คนได้ชม เป็นต้น

ประเภทของกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียนไม่มีแบบฉบับตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมของสังคมนั้นๆ

ในการเลือกประเภทของกิจกรรมนักเรียนต้องเลือกให้สอดคล้องกับนโยบายและจุดมุ่งหมายของรัฐบาลและของโรงเรียน อีกทั้งจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม และจะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนอีกด้วย

ประเภทของกิจกรรมนักเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนะไว้นั้นแบ่งออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่

1. กิจกรรมลูกเสือ หรือยุวกาชาด หรือเนตรนารี หรือกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์
2. กิจกรรมศาสนา
3. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

4. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
5. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด
6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
7. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
8. กิจกรรมทัศนศึกษา
9. กิจกรรมนันทนาการ
10. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่างๆ ในหลักสูตร

กิจกรรมทั้ง 10 ประเภทนี้ แต่ละประเภทโรงเรียนอาจแยกจัดเป็นกิจกรรมย่อยได้หลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ อาจแยกจัดเป็นชุมนุมชุกาสิกร ชุมนุมเกษตร ในอนาคต หรือชุมนุมสหกรณ์ ฯลฯ

ทั้งนี้ตามคู่มือระบุว่า นักเรียนจะต้องเข้าร่วมในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ไม่น้อยกว่า 1 อย่าง และเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละภาคเรียนจะเป็นกิจกรรมอย่างเดียวกันหรือไม่ก็ได้

แต่ก็ยังมีความเห็นว่า อาจารย์เป็นจำนวนมากแปลความไม่ตรงกันว่า กิจกรรมทั้ง 10 ประเภทในกิจกรรมในหลักสูตรจะต้องมีการประเมินผล ฉะนั้นโรงเรียนบางแห่งจึงพยายามจัดเฉพาะกิจกรรมนั้นเท่านั้น ในขณะที่โรงเรียนบางแห่งจัดกิจกรรมอื่นๆ ด้วย แต่ถือเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร ไม่มีการประเมินผล ต้องให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งใน 10 ประเภทดังกล่าวจึงจะประเมินผลให้ ด้วยความเข้าใจไม่ตรงกันดังนี้ทำให้การบริหารกิจกรรมนักเรียนมีจำกัดมากมาย อันที่จริงคู่มือก็ได้อธิบายไว้แล้วว่ากิจกรรมที่โรงเรียน "ควร" จัดเท่านั้น ฉะนั้นโรงเรียนจะจัดกิจกรรมประเภทอื่นที่เห็นว่าประโยชน์ เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรก็ทำได้ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแผนการเรียน หรือคณะกรรมการสีกิจกรรม หนังสือพิมพ์โรงเรียน ชุมนุมศิลปการพูด ชุมนุมดนตรีไทย ชุมนุมศิลป์และการแสดง เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้โรงเรียนสามารถแต่งตั้งครูให้คำปรึกษา แนะนำ และประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนได้

ลักษณะของกิจกรรมนักเรียนที่ดี

กิจกรรมนักเรียนที่ดีควรมีลักษณะ 4 ประการ คือ

1. เป็นกิจกรรมที่นักเรียนเป็นผู้คิด ตัดสินใจ และลงมือกระทำด้วยตัวเอง โดยมีครูที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

2. บรรยากาศของการรวมกิจกรรมเป็นกันเอง ไม่มีพิธีรีตอง หรือกฎเกณฑ์เหมือนกิจกรรมในชั้นเรียนปกติ โรงเรียนบางแห่งจัดกิจกรรมในเวลาเรียน บางแห่งจัดนอกเวลาเรียน หรือจัดชั่วโมงสุดท้ายของวันซึ่งจัดไว้เฉพาะสำหรับจัดกิจกรรมนักเรียน

3. การกำหนดคะแนนในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ไม่นิยมปฏิบัติกัน แต่บางโรงเรียนที่เห็นว่ากิจกรรมเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่ายิ่งสำหรับนักเรียนก็จะใช้คะแนนเป็นเครื่องจูงใจให้เด็กหันมาสนใจ และเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน

4. กิจกรรมนักเรียน ส่งเสริมการปรับตัว พัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถ ความถนัดพิเศษ ผักผ่อนให้ความรักผิชอบ มีวินัยในตนเอง และเปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

หลักสูตรการจัดกิจกรรมนักเรียน

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 มีหลักการว่า เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายหลักที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเล็งโอกาสในการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยตลอดจนความเป็นเอกราช ความมั่นคงของชาติ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1. จะต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาลในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ

2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง

4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน

5. จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

6. จะต้องมีการตระเตรียมข้อบังคับของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับนี้จะต้องเป็นของสถานศึกษา

7. นักเรียน นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสามารถความถนัด ความสนใจ อย่างน้อย 1 กิจกรรม ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น

8. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู-อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ

9. บุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม จะต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษานั้นๆ เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

10. การจัดให้มีกิจกรรมเล็กน้อย หรือไม่ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

11. ให้สถานศึกษาควบคุมเรื่องการรับ-จ่ายเงิน หรือพัสดุของอื่นๆ ให้เป็นการประหยัดและเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ

12. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใดๆ ไม่เหมาะสมมีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้นเสีย

ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตลอดจนความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ตามค่านิยม ตามสมัย และที่สำคัญจะต้องหาทางให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด อันจะเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันมากยิ่งขึ้น

หลักสำคัญเบื้องต้นในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ดร.วิจิตร วรุตบางกูร ได้เสนอแนวความคิดถึงหลักสำคัญในการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ครู อาจารย์และผู้บริหารได้พิจารณาดังแนววิธีจัด ตลอดจนมอบหมายงานให้ครูนำไปปฏิบัติต่อไปดังนี้

1. นักเรียนทุกคนต้องเป็นสมาชิกใน กิจกรรมของโรงเรียน
2. กิจกรรมที่จะจัดขึ้นควรจะกำหนดไว้ในตาราง เวลาของโรงเรียน
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
4. หลักการรับสมัครและการเข้าร่วมกิจกรรมต้องยึดหลักประชาธิปไตย
5. นักเรียนไม่ควรต้องออกจากชั้นเรียนตามปกติเพื่อไปร่วมกิจกรรมของนักเรียน
6. การจัดกิจกรรมนักเรียนควรมุ่งให้ผู้เล่นเป็นสำคัญ
7. ผู้นำนักเรียนควรจะได้รับฝึกและพัฒนาอย่างเหมาะสม
8. ครูต้องให้การดูแลและแนะนำในการทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ

9. การรวมกิจกรรมของครูควรจัดเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการทำงานตามปกติ
10. กิจกรรมควรเริ่มจากสิ่งเล็กๆ ง่ายๆ ไปสู่กิจกรรมที่ใหญ่และยากขึ้น
11. ผู้บริหารและครูควรทำหน้าที่เป็นพี่ปรึกษา มิใช่ผู้สั่งการ
12. ในการพิจารณาจัดกิจกรรมใดๆ ควรจะต้องนึกถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างถี่
13. ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรมให้พร้อม
14. ทุก ชุมชนควรจะต้องมีการเก็บบันทึกกิจกรรมต่างๆ ที่ได้กระทำไปแล้วอย่างถาวร
15. ควรจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างเพียงพอและอย่างยุติธรรม
16. โรงเรียนและชุมชนชนควรมีส่วนรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน
17. กิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกับกิจกรรมในหลักสูตร
18. กิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญไม่เท่ากัน

โดยเหตุที่การจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์โดยตรง และก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในชีวิตจริงของสังคมไทย หนึ่ง นั่นก็หมายความว่า เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างมาก ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนข้อเสนอแนะที่กล่าวไว้ข้างต้นเป็นเพียงแนวทางกว้างๆ ที่กล่าวถึงเท่านั้น ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยอาจเกิดขึ้นได้นานาประการจึงจำเป็นต้องอาศัย "วิจารณ์" ตลอดจน "ประสบการณ์" ที่ผ่านมาในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วยข้อมูลรอบคอบละเอียดถี่ถ้วนและใจเย็นเป็นสำคัญ ฯลฯ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง ผู้บริหาร อาจารย์พี่ปรึกษา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนต้องอาศัยศิลปะและเทคนิคมาใช้ในการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้บรรลุประสงค์ของการจัดกิจกรรมโดยบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพที่สมบูรณ์ยิ่ง

สิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก็คือกิจกรรมนักเรียนควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงบทบาทและความสามารถของตนเองให้มากที่สุด นับตั้งแต่การเลือกโครงการ การวางแผนงาน การดำเนินการ รวมทั้งการประเมินผลงานด้วยจึงจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ต้องการปลูกฝังนักเรียนให้เป็นทรัพยากรของชาติที่มีทั้งคุณภาพ และมีระเบียบวินัย รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น รักและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยมีความเป็นประชาธิปไตยในตัวเอง แล้วการศึกษาของไทยก็จะบรรลุผลสำเร็จตามปรัชญาการศึกษาที่ว่า " การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม " ได้ในที่สุด

บรรณานุกรม

เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2526, 475 หน้า

เอกสารประกอบการสอนวิชา กิจกรรมนักเรียน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
2526, 176 หน้า

จารึก วายะวงศ์ "ความหมายและขอบข่ายของกิจกรรมนักเรียน" สารพัฒนาหลักสูตร
24 : 29 - 31 กันยายน 2526

ธรรมนูญ วิสัยจร แนวคิดในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาลัย เอกสารประกอบคำบรรยาย
อัครสำเนา 60 หน้า

วิจิตร วรุตยงกูร, ดร. การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เอกสารประกอบคำบรรยาย
วิชาการบริหาร 603 การบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา อัครสำเนา 2 หน้า

กิจกรรมจริยศึกษาในสถานศึกษา

กิจกรรมในสถานศึกษามีสองอย่าง คือ กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมพิเศษนอกเวลาเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียน ในหลักสูตร พัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างอุปนิสัยอันดีงามของนักเรียน นักศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ในทุกๆวิชาทั้งวิชาจริยศึกษาและวิชาอื่นๆ ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมด้านจริยศึกษาหรือเป็นกิจกรรมที่อาจแทรก จริยศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนั้น

ในหลักการ และวิธีการจัดจริยศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้เสนอแนะให้สอดแทรกจริยศึกษาในการสอนวิชาอื่นๆ และการจัดกิจกรรมทุกประการของ นักเรียน เช่น การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ หรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนา โดยมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนดังนี้

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรเน้นเจตนคติเป็นอันดับที่ 1 ความรู้เป็นอันดับที่ 2 และการปฏิบัติเป็นอันดับที่ 3 เพราะเป็นวัยแห่งการยอมรับอุดมคติด้านจริยธรรมได้เป็นอย่างดี และมีความต้องการที่จะพัฒนาเกี่ยวกับจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น มีแนวความคิดที่ดีและมีระบอบวินัยมากขึ้น

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรเป็นทางความรู้เป็นสำคัญที่ 1 ทางเจตนคติเป็นอันดับ 2 และด้านการปฏิบัติเป็นอันดับที่ 3 เพราะวัยนี้เป็นวัยรุ่น มีความสามารถด้านในทางภาษาและวิชาการต่างๆ ดีกว่าในชั้นต้นๆที่ผ่านมา และมีความสนใจเป็นพิเศษในการศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมตลอดจนพร้อมที่จะรับรู้แนวความคิดต่างๆ มาหลอมเป็นหลักคุณธรรม และจริยธรรมประจำตน โดยเฉพาะความรู้ที่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นเหตุ เป็นผล มีความจำเป็นสำหรับวัยนี้มาก ก่อนอื่นเราควรทราบความหมาย ของจริยธรรมเสียก่อนว่า

จริยธรรม คืออะไร จริยธรรมอยู่ที่ไหน นี่คือนิยามที่เราจะต้องเข้าใจไว้ตั้งแต่ต้น คำว่า "จริยธรรม" แยกออกได้เป็น 2 คำ คือ "จริย" แปลว่า "ความประพฤติ" และ "ธรรม" หมายถึงคุณภาพของจิตใจของแต่ละคน เมื่อเอาคำทั้ง 2 มารวมกันเข้าเป็น "จริยธรรม" จึงหมายถึงคุณภาพจิตที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคน

คำว่า "ธรรม" ในที่นี้ ตรงกับคำว่า "คุณธรรม"(Virtues) ซึ่งหมายถึงคุณภาพจิตฝ่ายดี ที่ควบคุมให้คนมีความประพฤติดี ความประพฤติในที่นี้หมายถึงพฤติกรรมรวมของแต่ละคนที่แสดงออกมาทางความคิด คำพูด และการกระทำทางกาย ธรรมในที่นี้กับธรรมในคำว่า "ศีลธรรม" มี

ความหมายเหมือนกัน คือ หมายถึงคุณภาพจิตฝ่ายดี ส่วน "ศีล" หมายถึงการงดเว้นจากการกระทำและคำพูดที่มีโทษเช่นการฆ่า การลัก การลวงละเมิดสิทธิในกาย เป็นต้น

เท่าที่พูด เราก็คงเห็นได้แล้วว่าจริยธรรมนั้นอยู่ในใจของคนแต่ละคน ไม่ได้อยู่ที่ท้าวจาและกาย คำพูดและการกระทำเป็นเพียงการแสดงออกของจริยธรรมในใจเท่านั้นการสอนจริยธรรมที่จะได้ผลดีนั้น ต้องมุ่งไปที่จิตใจ ไม่ใช่การมุ่งควบคุมคำพูดและการกระทำ

อาจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์ ได้เสนอบทความเกี่ยวกับการส่งเสริมศีลธรรมในสถานศึกษาไว้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สอนศีลธรรมหรือสอนศาสนา

หลักสูตรประถมศึกษาและหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย ได้จัดเนื้อหาของหลักสูตรในรูปแบบที่เป็นจริยธรรมกลางๆ ที่ใช้ได้สำหรับผู้เรียนทุกศาสนา โดยในระดับประถมศึกษา นั้นได้นำจริยธรรม 30 ประการ มาจัดไว้ในหมวดจริยศึกษากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและจิตเรื่องของพุทธศาสนาไว้ในหน่วยชาติไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้จัดเนื้อหาเรื่องพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่นแทรกไว้ในวิชาบังคับและวิชาเลือก ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้จัดเนื้อหาที่เน้นหนักไปทางศาสนาสากล จริยศาสตร์และปรัชญา

แนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ มุ่งให้เกิดความเข้าใจและเกิดความคิดทางจริยธรรมอย่างกว้างขวางมีเหตุผล มีใจกว้างและเน้นการปฏิบัติเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนและสอดคล้องกับปัญหาชีวิตประจำวัน

ประเด็นขัดแย้งในเรื่องของหลักสูตรได้เกิดขึ้นโดยมีผู้ที่สนใจในเรื่องของการสอนศีลธรรมแก่เยาวชน ได้มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 เห็นว่า การจัดเนื้อหาของหลักสูตรให้นักเรียนได้เรียนหลักจริยธรรมที่เป็นกลางๆ และสอดแทรกไว้ในเนื้อหาของทุกวิชานั้นถูกต้องแล้ว การจัดหลักสูตรต้องคำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มชนในประเทศซึ่งนับถือศาสนาต่างกัน การศึกษามีได้เป็นไปเพื่อครอบงำบังคับเด็กให้นับถือศาสนาอย่างมหายหากแต่ต้องให้หลักสัจธรรมที่เป็นกลางเพื่อให้แสงสว่างแก่ผู้เรียนอย่างเสรี นักการศึกษาผู้เชื่อว่าครูทุกคนต้องสอนศีลธรรม การให้คะแนนสูงในวิชาศีลธรรมมิได้เป็นเครื่องมือที่ทำให้เด็กมีศีลธรรมดี การบังคับให้นักเรียนต้องเรียนเนื้อหาและท่องจำศัพท์คำยากต่างๆ นั้นไม่บังเกิดผล

ดังนั้น การสอนศีลธรรมจึงควรเป็นไปในลักษณะที่ค่อยๆแทรกซึม ในการจัดกิจกรรม และสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดี และฝึกการปฏิบัติงานเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดีงาม

กลุ่มที่ 2 มีความเห็นว่า การจัดหลักสูตรในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในเรื่องของเนื้อหาและการสอนศีลธรรมนั้นได้มีความผิดพลาดมาโดยตลอด เนื่องจากได้ลดความสำคัญของการสอนศีลธรรมและกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา นักการศึกษาและผู้สนใจด้านจริยศึกษากลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับการใช้คำว่า จริยธรรมแทนคำว่า ศีลธรรม ต้องการให้การสอนวิชาศีลธรรมและวิชาพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะในทุกชั้นเรียน จัดชั่วโมงสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ทุกชั้นมากพอและเป็นวิชาบังคับตลอดปี จัดครูสอนวิชานี้เป็นพิเศษ เพิ่มคะแนนให้สูงเพื่อจูงใจให้นักเรียนเอาใจใส่และถ้อยคำที่ใช้ในวิชาศีลธรรมนั้น หากมีคำบาลีที่ชาวพุทธรู้จักแพร่หลายแล้ว เช่น สติ ลมปชัญญะ สัจจะ ก็ควรใช้คำบาลี

อย่างไรก็ตาม ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นตรงกันในเรื่องของวิธีสอนศีลธรรมว่าการสอนโดยวิธีเร้าความสนใจ ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัย จัดกิจกรรมที่นำไปสู่การคิดและการปฏิบัติเป็น การสร้างเสริมศีลธรรมแก่ผู้เรียนได้ดีกว่าการสอนด้วยวิธีบรรยายและตำหนิติเตียน

ผู้นำนากลองคิดต่อว่า เราควรจะสอนศีลธรรมหรือสอนศาสนาในโรงเรียน และการที่พลเมืองไทยนับถือพระพุทธศาสนาจำนวนมากกว่า 95% นั้น มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรศีลธรรมในสถานศึกษาหรือไม่อย่างไร

ประเด็นที่ 2 การสอนศีลธรรมอย่างไม่มีวงจรรอบจำแต่ไม่จริงจังกับการสอนศีลธรรมอย่างจริงจังแต่ผ่อนคลายให้อิสราภาพ

ปัจจุบันนี้ ครูประถมและครูมัธยมศึกษาเริ่มมีความเข้าใจว่าการสอนศีลธรรมด้วยวิธีบอกอธิบายและบังคับให้นักเรียนท่องจำเนื้อหาในแง่ของประวัติ หัวข้อ หลักการ เพื่อเขียนตอบครูในการสอบนั้นไม่ได้ทำให้นักเรียนมีมโนทัศน์และปฏิบัติธรรมตามจุดประสงค์ของหลักสูตร แต่ทว่า ที่รู้ครูส่วนใหญ่ก็ไม่สามารถจะหลบเลี่ยง หลุดพ้นไปจากกรอบของเนื้อหาอันมากมายที่หลักสูตรได้วางไว้ ทั้งครูและนักเรียนต่างก็คร่ำเคร่งทำกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ด้วย การบอก อธิบาย การเขียน และการพูดแสดงความคิดเห็นซึ่งสามารถวัดและประเมินคะแนนได้ เรามักจะสอนศีลธรรมกันอย่างมีแบบแผนและสอนเหมือนกับว่าศีลธรรมเป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง ที่ต้องวางระบบและ

กฎเกณฑ์แน่นอนทุกขั้นตอน การสอนศีลธรรมจึงเป็นกระบวนการสอน เรียน สอน ที่ทั้งครูและนักเรียน
กระทำไปด้วยความจำใจและมองไม่เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้อย่างจริงจัง

ผู้เขียนได้เคยนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและศีลธรรมในหลักสูตรประถมและมัธยมศึกษามา
เรียงกันตั้งแต่ ป.1-ม.6 แล้วจึงเสนอจะอัศจรรย์ใจ นักเรียนได้เรียนเนื้อหามากมายอะไร เช่นนั้น
แต่ผลที่ได้กลับเป็นว่า พลเมืองจำนวนมหาศาลมิได้เข้าถึงและปฏิบัติตามหลักอันเป็นแก่นแท้ของศาสนา
และศีลธรรมอย่างเป็นที่พอใจ ฝ่ายโรงเรียนก็ขัดทอดครอบครัวยุคใหม่ พ่อแม่ก็โทษครู ครูโทษ
สิ่งแวดล้อม ทุกฝ่ายโทษกันอลวนไปหมด เหลือแต่เด็กนักเรียนที่ถูกทอดทิ้งอยู่โดดเดี่ยว เขาไม่ขัดต่อกใคร
อาจเป็นเพราะเขาไม่สนใจ หรือมิฉะนั้นเขาอาจเข้าใจว่าเขาไม่มีสิทธิ นักเรียนไม่ใช่ผู้อยากเรียน
แต่นักเรียนเป็นผู้ถูกสอนโรงเรียนได้วางกรอบครอบงำเขาไว้แล้ว จริงหรือไม่

ผู้เขียนได้มีโอกาสเห็นและร่วมประสบการณ์การสอนศีลธรรมอีกแบบหนึ่ง เป็นการสอนศีลธรรม
ที่ทุกฝ่ายมีความสนใจและร่วมมือกันอย่างจริงจัง ผู้บริหารเอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดสิ่งแวดล้อม
และสถานที่ที่สะอาด ร่มเย็น และสงบ ครูและนักเรียนมาพบกันอย่างยิ้มแย้มแจ่มใส มีสื่อการเรียน
การสอนหลายอย่างที่เร้าความสนใจ มีช่วงเวลาที่สนุกด้วยเพลง เกมส์ และเสียงหัวเราะถกเถียง
กัน และก็มีช่วงเวลาที่สงบ สำรวม และเป็นพิธีการ การสอนศีลธรรมในบรรยากาศที่ผ่อนคลายเช่นนี้
ครูเป็นกัลยาณมิตร และนักเรียนก็เรียนโดยโยนิโสมนสิการ การสอนเนื้อหาว่าด้วย "อะไร" มีน้อย
แต่มุ่งเน้นการวิเคราะห์เรื่อง "เหตุใด" "อย่างไร" และ "ทำไม" ครูได้จัดสถานการณ์และสรุป
ประเด็นให้ แล้วนักเรียนฝึกการประเมินค่าการเลือกตัดสินใจ และทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง

ท่านผู้อ่านมีความเห็นอย่างไร ข้อความที่เขียนในประเด็นที่ 2 นี้ อาจเป็นการมองในแง่ของ
ความรู้สึกใดทั้ง 2 ด้าน ถ้าเช่นนั้นทางสายกลางอยู่ที่ไหน

ประเด็นที่ 3 การสอนศีลธรรมเป็นหน้าที่ของใครบ้าง ทุกฝ่ายจะร่วมมือกันได้อย่างไร

เป็นที่ยอมรับกันว่า การสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ยัง
บังเกิดผลไม่เป็นที่พอใจ และได้มีความเคลื่อนไหวเรียกร้องให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจังในการ
ปรับปรุงการสอนแก่เยาวชนถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราจะเลิกประณามฝ่ายต่างๆ ว่าบกพร่องล้มเหลว
และผิดพลาด แล้วหันมาพิจารณาบทบาทของหน่วยงาน สถาบันองค์กรและบุคคลที่จะร่วมกัน
ปรับปรุงและสร้างแนววิธีสอนศีลธรรมให้ดีขึ้นได้อย่างไร

หน่วยงานที่ดำเนินการ เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ศีลธรรมในจิตใจของเยาวชนอย่างเห็น
 ใจชัดคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาแห่งชาตินั้นเท่าที่ผู้เขียนได้ทราบและมีโอกาสไปร่วมทำงานในโครงการศึกษาและวิจัยทางด้าน
 จริยธรรมและการสร้างระเบียบวินัยแก่เยาวชนอยู่ค่อนข้างมากและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเยาวชนที่มีอายุ
 ตั้งแต่ 0-25 ปี ส่วนกระทรวงศึกษาธิการนั้นผู้เขียนสังเกตว่าทุกกรมต่างก็เห็นความสำคัญและคิดถึงคุณภาพ
 ของนักเรียนที่จะต้องเป็นคนดีมีศีลธรรม แต่การปฏิบัติงานยังต่างกรมต่างทำ ทำให้พลังผลักดันให้เกิดผล
 นั้นอ่อนแรงลงตัวอย่างเช่น การฝึกอบรมให้ครูมีศีลธรรมและสอนศีลธรรมได้แก่นักเรียน ผู้เขียนพบว่ากรมการ
 ศาสนา กรมสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู กรมวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ต่างก็ตั้งใจทำเรื่อง
 นี้อย่างขะมักเขม้น แต่ต่างก็จำกัดขอบเขตของบทบาทของตน และทำไปตามกำลังบุคลากรทรัพยากรที่ตน
 มีทำให้การอบรมครูศีลธรรมเป็นโครงการย่อยๆ ที่เกิดขึ้นในบางแห่ง บางครั้งและบางโอกาสสำหรับ
 บางคนเหมือนกับการตักน้ำที่ละจอก เผลอบนพื้นที่แตกกระแหงนั้นวันจะแห้งเหือดไป ผู้เขียนเห็นว่ากระทรวง
 ศึกษาธิการน่าจะรวมกำลังจากทุกกรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นคณะปฏิบัติการกิจ (Task Force) ในเรื่อง
 ของการสร้างเสริมศีลธรรมแก่นักเรียนอย่างจริงจัง รวมบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรที่สามารถ
 รวมได้เฉพาะกิจ รวมวิธีการและการใช้นวัตกรรมทางการเรียนการสอนศีลธรรม ซึ่งมีอยู่กระจัดกระจาย
 ให้สามารถนำมาใช้ในการฝึกอบรมครู การสร้างสื่อการเรียนและการสอนเสนอแนวทางใหม่ของการสอน
 ศีลธรรมอย่างจริงจัง

ถึงเวลาแล้ว ที่สถาบันการศึกษาและสถาบันสงฆ์ ต้องเริ่มมีบทบาทในการสร้างเสริมศีลธรรม
 แก่เยาวชนร่วมกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น เมื่อเยาวชนมีความเสื่อมทรามทางศีลธรรม เราไม่ควรกันตัวว่าครู
 ไม่ดี และพระสงฆ์ไม่ทำหน้าที่ ครูที่ดีและพระสงฆ์ที่สอนศีลธรรมได้อย่างวิเศษนั้นมีมากมาย หากได้มี
 หน่วยงานที่จะประสานงานเรื่องนี้และมีการจัดระบบสร้างระเบียบที่รัดกุมแล้ว การร่วมกันทำงานเพื่อเยาวชน
 ระหว่างสถาบันการศึกษาและสถาบันสงฆ์จะดำเนินไปได้ด้วยดี

สถาบันครอบครัวนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อศีลธรรมของเยาวชนประหนึ่ง
 เช่นกัน เราควรหยุดคำเถียงว่า "พ่อแม่ไม่สั่งไม่สอน" ได้แล้ว เพราะพ่อแม่ทุกคนอยากให้ลูกเป็นคนดี
 แต่พ่อแม่บางคนก็มีเหตุผลว่าทำไมตนจึงไม่สามารถอบรมลูกให้ได้เราจะมานั่งตำหนิกันอยู่ทำไม สิ่ง
 ที่ต้องการทำนอกจากการชักจูงผู้ใหญ่ให้หันเข้าวัดแล้ว ก็คือการใช้สื่อการศึกษาและสื่อมวลชนหลายรูปแบบให้
 ความรู้ แบบอย่างและแนวทาง แก่พ่อแม่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูลูก ผู้เขียนยอมรับว่าเรื่อง "บ้าน"

และ "ครอบครัว" นี่เป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องละเอียดอ่อนซับซ้อน และมีความหลากหลาย การที่จะ
เติมเต็ม "คุณภาพชีวิต" เข้าไปในทุกชนของครอบครัวนั้น ต้องร่วมลงมือกระทำพร้อมกันทั้ง
สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันสังคม สื่อมวลชน องค์การสังคมสงเคราะห์หน่วยงาน
ของรัฐและเอกชนทุกฝ่าย

เมื่อกล่าวถึงองค์การสังคมสงเคราะห์และสมาคมที่บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งหลายย่อมเป็นที่
ประจักษ์ว่าองค์การและสมาคมเหล่านี้ได้บทบาทสำคัญทั้งทางตรง คือการส่งเสริมศีลธรรมและกล่อมเกล่า
จิตใจเยาวชน การอบรมครูและการเผยแพร่ศีลธรรมในสังคม อีกทั้งบทบาททางอ้อม คือการจัดกิจกรรม
ที่สนับสนุนคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ความเป็นพลเมืองดี และการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนใน
สังคมให้ดีขึ้น

สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นแหล่งวิชาการทางศึกษาศาสตร์ เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่จะเป็นแหล่ง
วิทยาการและแหล่งบุคลากร อันเอื้อประโยชน์ทั้งด้านทฤษฎีและแนวปฏิบัติด้านการสอนศีลธรรม การ
ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมและค่านิยม รวมทั้งการปรับพฤติกรรมของมนุษย์ สามารถสร้างความเข้าใจ
ในธรรมชาติของการคิดและพฤติกรรมของนักเรียนได้ ในเวลาเดียวกัน การแสวงหาวิธีการสอน
การสร้างสื่อและชุดการสอน และการสร้างรูปแบบฝึกอบรมครูศีลธรรมที่เกิดผลได้จริง ก็เป็นภาระหน้าที่
ของมหาวิทยาลัย ในการบริการทางวิชาการต่อสังคม

บ้าน โรงเรียน วัด องค์การ สถาบัน สมาคม และมหาวิทยาลัย มีหน้าที่และความ
รับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาชีวิตและจิตใจของเยาวชน
โครงการส่งเสริมการจัดจริยศึกษาในสถานศึกษา

การจัดจริยศึกษาในสถานศึกษาเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทั้งใน
หลักสูตรและนอกหลักสูตรให้ผสมกลมกลืนกัน เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา ได้พัฒนาบุคลิกภาพ อุบิสัย
พฤติกรรม และคุณธรรมไปในแนวทางที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายของการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่ง
ชาติและตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆนั้น ผู้ดำเนินกิจการสถานศึกษาประกอบด้วย
หัวหน้าหรือผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษานั้น ตลอดจน
นักเรียน นักศึกษาเองด้วย การที่จะจัดดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจการจริยศึกษาให้ได้ผลดี
ควรหาวิธีทำให้ทุกฝ่ายในสถานศึกษาได้ทราบว่า เราจะทำอย่างไร เพื่อทุกคนทุกฝ่ายจะได้ร่วมกันดำเนิน

การไปสู่เป้าหมายนั้น อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการส่งเสริมจริยศึกษา เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยในเรื่องนี้ได้ สถานศึกษาทุกแห่งควรมีโครงการส่งเสริมการจกจริยศึกษาของตนไว้ให้แน่นอน เพื่อทุกคนทุกฝ่ายในสถานศึกษาจะได้ทราบและร่วมกันดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย

โครงการส่งเสริมจริยศึกษาในสถานศึกษา แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ตามลักษณะการจัดและการเรียนการสอนในสถานศึกษา คือ

1. โครงการอบรมสั่งสอนจริยศึกษาโดยตรง เป็นโครงการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เป็นครั้งคราวและจัดเป็นกิจวัตรทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน ทุกภาคเรียน หรือตามจังหวะเวลาที่เหมาะสม เช่น โครงการสอนจริยศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โครงการอบรมหน้าเสาธง โครงการสวดมนต์แปลหน้าเสาธง โครงการอบรม 5 นาที เพื่อให้ นักเรียนนักศึกษา รู้จักรักษาสารณสมมติโครงการข่าวสารข้อคิด 5 นาที โครงการมองตนเองวันละ 5 นาที โครงการทำสมาธิวันละ 5 นาที โครงการโฮมรูม โครงการฝึกมารยาทในห้องประชุม โครงการฟังบรรยายพิเศษ โครงการสวดมนต์ และอบรมจริยธรรมในวันธรรมสวนะ โครงการอบรมเพื่อส่งเสริมจริยศึกษาในเรื่องต่างๆ ฯลฯ

2. โครงการสอดแทรกจริยศึกษาในการสอน เป็นโครงการที่จัดไว้สำหรับครู อาจารย์ ได้นำไปใช้ในการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการมองตนสอดแทรกในการสอนวิชาต่างๆ หรือในการอบรมหน้าเสาธง โครงการฝึกสวดสวดแทรกในการสอนที่เกี่ยวกับจริยศึกษา โครงการแผ่เมตตาสอดแทรกในการสอนวิชาต่างๆ โครงการทำวัตรสวดมนต์ แปลเป็นภาษาไทยสอดแทรกจริยศึกษาในการสอน โครงการทำสมาธิภาวนาสอดแทรกในการสอนวิชาต่างๆ โครงการทำเครื่องแขวน (Mobile) โดยใช้คติธรรมในการเรียนทิลปศึกษาหรือทิลปปฏิบัติ โครงการเพลงธรรมะสอดแทรกในการสอนหรือออกอากาศในเวลาหยุดพัก โครงการปวารณาตนให้ผู้เฒ่าแก่เตือนได้สอดแทรกในการสอนทุกวิชา ฯลฯ

3. โครงการจัดกิจกรรมทางจริยศึกษา เป็นโครงการจัดจริยศึกษาในสถานศึกษาที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพราะไม่มีชั่วโมงสอนจริยศึกษาโดยตรงในหลักสูตรการเรียนการสอน ตัวอย่างโครงการจัดกิจกรรมทางจริยศึกษาในสถานศึกษาได้แก่ โครงการสักการะและสวดวิีรชนหรือบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โครงการสาธิตการเทศน์มหาชาติ ฯลฯ

4. โครงการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

โครงการส่งเสริมการจัดจริยศึกษาในสถานศึกษาทั้ง 4 ประเภทนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู อาจารย์จะศึกษารายละเอียดได้จากหนังสือ โครงการส่งเสริมการจัดจริยศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นเอกสารประชุมประจำปีผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหน่วยงานสังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ ตุลาคม - พฤศจิกายน 2522

โครงการส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน นักศึกษา มีความสำคัญต่อการเรียนจริยศึกษาในสถานศึกษา ดังกล่าวนำมาแล้วในบทนี้ สถานศึกษาต่างๆ ควรพิจารณาจัดให้เหมาะสม และจะช่วยให้การเรียนจริยศึกษาตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุผลสำเร็จ โดยเฉพาะสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ควรสนใจเป็นพิเศษ เพราะในหลักสูตรมัธยมศึกษา ไม่มีวิชาที่สอนในห้องเรียนเกี่ยวกับจริยศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมและจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ให้อำนวยผลต่อจริยศึกษาเป็นพิเศษ จึงจะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร และของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้เสนอโครงการส่งเสริมการจัดจริยศึกษาในสถานศึกษา ให้โรงเรียนทั้งหลายในสังกัดดำเนินการ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2522 เป็นต้นมา (สถานศึกษาและครู อาจารย์ที่สนใจโปรดศึกษาจากคู่มือส่งเสริมจริยศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ฯ) ซึ่งมีอยู่ 5 วิธี

เรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและนักเรียนตลอดจนบุคคลอื่นๆ ในโรงเรียนได้เห็นคติเตือนใจ อันจะทำให้เกิดความละอายที่จะประพฤติผิด และมีกำลังใจที่จะประพฤติดี เพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาอาคารสถานที่ให้สะอาดร่มเย็นเป็นที่น่าอยู่อาศัย และที่พักผ่อนในขณะพักหรือว่างจากการเรียน และเพื่อปลูกฝังหลักปฏิบัติที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยแก่เยาวชนของชาติ วิธีดำเนินการตามโครงการนี้ได้จัดทำเป็นโครงการย่อย ดังนี้

1. โครงการจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูนักเรียน และบุคคลอื่นๆ ในโรงเรียน ได้พบเห็นข้อคติธรรม และข้อคิดอันเป็นประโยชน์ เพื่อปลูกฝังน้ำใจหรืออุปนิสัยให้เป็นคนเสียสละ และมีความรักห่วงใยในสมบัติของส่วนรวม และเพื่อ เป็นสิ่งเตือนใจทุกคนให้ประพฤติดี หลีกเลี่ยงความชั่วตามสติและอุดมการณ์ที่เขียนไว้บนป้ายคติธรรม วิธีดำเนินการมีดังนี้

1.1 มอบหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย และหมวดสังคมศึกษา รวบรวมและคัดเลือกคติธรรม

โดยเชิญชวนให้ครูอาจารย์ ในโรงเรียนและนักเรียนทุกระดับชั้น ค้นคว้าแสวงหากิจกรรมจากแหล่งต่างๆ เช่น ส่งเสริมให้ทำดี ละเว้นความชั่ว ส่งเสริมให้ยึดถือปฏิบัติตามระเบียบประเพณีที่ดีงาม เตือนใจให้เลิกปฏิบัติ เช่น การสูบบุหรี่ ปลุกใจให้เกิดความรักใคร่สามัคคีในหมู่คณะ ปลุกใจให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่งเสริมเรื่องการรักษาความสะอาด ส่งเสริมให้รักขยันไม่ส่งเสริมให้เป็นคนตรงต่อเวลา ฯลฯ

1.2 มอบให้หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษา ก. จัดทำกิจกรรมพอเหมาะกับข้อความเขียนด้วยสี สะดุดตา ให้น่าอ่าน และถูกต้องทั้งด้านภาษาและอักษร

1.3 ทำป้ายคติธรรมไปติด หรือแขวนไว้ตามมุม หรือที่ต่างๆ ที่เหมาะสมในบริเวณโรงเรียน หรืออาคาร ที่นักเรียนจำนวนมากผ่านเสมอ เช่น โรงอาหาร มุขประตูโรงเรียน ต้นไม้

1.4 ประกาศและประชาสัมพันธ์กับครูอาจารย์ นักเรียนและบุคคลอื่นๆ ในโรงเรียนให้ทุกคน เกิดความรู้สึกในศักดิ์ศรีในหมู่คณะ โรงเรียนที่ควรประพฤติปฏิบัติตามคติธรรมเหล่านั้น

2. โครงการจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน ศีลธรรม เพื่อเป็นที่สนใจของครูอาจารย์และนักเรียนตลอดจนเพิ่มพูนธรรมะ จากหนังสือต่างๆ เพื่อให้เข้าใจสาระของชีวิตมากขึ้น เพื่ออบรมศีลธรรมจรรยาตามประเพณีไทย รู้ความหมายความสำคัญของประเพณีต่างๆ ทางศาสนา ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้ เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัย รู้จักสงบ สำนึก และเคารพสถานที่ ฝึกนิสัยความรับผิดชอบ เพื่อเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของศาสนา ที่มีต่อสังคมไทยให้เห็นว่า ศาสนา สามารถจะแก้ไขตนเอง และสังคมได้ จะได้มีศรัทธายึดมั่นในศาสนายิ่งขึ้น วิธีดำเนินการ มีดังนี้

2.1 มอบหมายให้ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง หรือ สังคมศึกษาค้นคว้าจริยศึกษา จัดห้องเรียนเพื่อใช้เป็นห้องจริยศึกษา ขนาดจุนักเรียนได้ 1 ห้อง หรือมากกว่านั้น จัดการด้านการดูแลทำความสะอาด และจัดโดยให้นักเรียนห้องต่างๆ ผลัดเปลี่ยนมาช่วยกันทำเป็นประจำ

2.2 จัดหาสื่อมาให้เต็มห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้หันนั่งฟัง เวลาทำกิจกรรมทางศาสนา เข้าสมาธิ หรือฟังเทศน์

2.3 จัดหาโต๊ะหมู่บูชาพร้อมเครื่องบูชา พระพุทธรูปและ เครื่องประกอบในการจัดพิธีกรรมทางศาสนา จัดโต๊ะหมู่บูชาไว้ในที่ที่เหมาะสมมีการจัดดอกไม้บูชา โดยให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนกันจัดมาหรือทำขึ้นไว้ มีรูปเทียนไว้พร้อมทุกโอกาสที่จะสวดมนต์ไหว้พระ หรือทำพิธี หรือทำกิจกรรมทางศาสนาในห้องนี้

2.4 จัดให้มีอุปกรณ์ประกอบบทเรียนทางศาสนา เช่น เครื่องบูชาขนาด เครื่องกลิ้ง วัฏรูปบริหารของพระ เณรภูมิ แผนภาพที่เกี่ยวกับศาสนา และข้อธรรมทางศาสนา พระไตรปิฎก หนังสือคำราศีธรรมจรรยา และคำสอนทางศาสนาต่างๆ ไว้สำหรับประกอบการเรียน และการค้นคว้าศึกษาของครูอาจารย์ และเด็กในห้องนี้

2.5 การใช้ห้องนี้ ใช้ในโอกาสทำบุญบำเพ็ญกุศลตามประเพณีนิยม นิมนต์พระมารับสั่งทาน เจริญพระพุทธมนต์ เทศนาตามโอกาส เป็นที่เรียนวิชาเกี่ยวกับจริยศึกษา ตลอดจนจัดกิจกรรมทางศาสนาและจริยศึกษา เช่น ฝึกสมาธิจิตวิथाกรรมบรรยายธรรม ฯลฯ

3. โครงการส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดี ในการรักษาความสะอาดแก่เยาวชน ให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบร่วมกันรู้จักทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อความ สะอาดตาและสบายใจของผู้อื่นที่อยู่ในโรงเรียน และผู้มาติดต่อหรือเกี่ยวข้องกับทุกคน เพื่อให้เกิดความ รักและภาคภูมิใจในสถานของตน ซึ่งจะส่งผลไปถึงความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และบ้านเมืองต่อไป วิธีดำเนินการมีดังนี้

3.1 จัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโครงการ และแบ่ง เป็นอนุกรรมการรับผิดชอบพื้นที่ใน โรงเรียนเป็นส่วนๆ หรืออาจแบ่งพื้นที่ในโรงเรียนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรับผิดชอบ ภายใต้การอำนวยการของคณะกรรมการบริหารโครงการส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียนก็ได้

3.2 ประกาศให้ครูอาจารย์ นักเรียน และผู้อยู่ในโรงเรียนทราบโดยทั่วกันเกี่ยวกับนโยบาย รักษาความสะอาด และการรักษาความสะอาดของโรงเรียนตามโครงการนี้

3.3 มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและรักษาความสะอาดในบริเวณดังกล่าวให้ดำเนินการ ตามข้อ (3.1) อาจจัดการประกวดความสะอาดบริเวณที่แบ่งไปให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรับผิดชอบเป็นคราวๆ โดยจัดขอมูลความสะอาดเรียบร้อยไว้เป็นระยะๆ มาเป็นเครื่องมีติดสัน

3.4 แนะนำชี้แจงวิธีรักษาความสะอาดควบคู่กันไปกับการแบ่งความรับผิดชอบ มีการปรับปรุง โครงการขยายงานออกไปนอกโรงเรียน ตลอดจนการรักษาความสะอาดของสาธารณะและรักษา สาธารณสมบัติด้วย

4. โครงการจัดทำสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและสวยงามในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูอาจารย์ นักเรียน ทนงานภารโรง และบุคคลอื่นๆ ในโรงเรียน ได้มีทัศนคติที่แจ่มใสใจให้ประกอบกิจกรรมดี ละเว้นความชั่ว ทั้งทำให้เกิดความสามัคคี ลดความขัดแย้งต่างๆ ในโรงเรียนและทำให้เกิดความรัก และห่วงใยในชื่อเสียงและเกียรติยศของสถานศึกษา อันจะไม่ทำความเสื่อมเสียแก่สถานศึกษาของตนเอง วิธีดำเนินการ มีดังนี้

4.1 หัวหน้าสถานศึกษาหาที่เหมาะสมในบริเวณสถานศึกษา เพื่อสร้างสัญลักษณ์ประจำสถานศึกษา อาจประดิษฐ์ฐานพระพุทธรูป รูปผู้ดูแลโรงเรียน รูปบุคคลที่มีชื่อเสียงที่เป็นครูเก่า หรือนักเรียนเก่าของโรงเรียน รูปผู้ให้กำเนิดโรงเรียน เพื่อเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจของครูอาจารย์ นักเรียน และทุกๆ คนในโรงเรียน

4.2 มอบให้หัวหน้ามหาวิทยาลัยศึกษา ก. ออกแบบดำเนินการก่อสร้างที่ประดิษฐานและรูปเคารพ หรือสัญลักษณ์ โดยยึดหลักเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ประหยัด และส่งเสริมความสามัคคี

4.3 เสร็จแล้วหัวหน้าสถานศึกษา จัดทำพิธีทางศาสนาเปิดรูปหรือสัญลักษณ์นั้นพร้อมครูอาจารย์ นักเรียนนักเรียนเก่า และคนอื่นๆ ทั้งโรงเรียน เป็นการทำบุญและประกาศให้ทราบทั่วกัน และชี้แจงให้ทุกคนทราบประวัติ ความสำคัญให้เกิดศรัทธาและเห็นค่าย

4.4 หัวหน้าสถานศึกษา ครูอาจารย์ นำปฏิบัติตนแสดงออกซึ่งความเคารพ ให้แก่นักเรียน ทำตามด้วยความศรัทธาและจริงใจและดูแลรักษาให้สะอาด เรียบร้อย สง่า ตักตักหรืออยู่เสมอ

5. โครงการปลูกต้นไม้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อโน้มน้าวจิตใจของนักเรียนให้ใคร่มาศึกษาหาความรู้ในบรรยากาศที่ร่มรื่นและสวยงาม เพื่อปลูกฝังให้รู้ค่าของความร่มรื่น และสวยงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยความสะอาดของที่อยู่อาศัย และการทำงานหรือที่ทำงาน ทั้งเป็นการปลูกฝังให้นักเรียน รัก ช่างรัก และรู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะได้แสดงออกถึงการสร้างสรรค์ เสียสละบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ และสถานที่ตนได้ใช้ประโยชน์ อันจะนำไปปฏิบัติต่อสังคมภายนอกต่อไป และประการสุดท้าย ให้นักเรียนได้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน อันจะบังเกิดความผูกพันความรักในสถานศึกษาของตนยิ่งขึ้น วิธีดำเนินการมีดังนี้

5.1 ผู้บริหารประชุมชี้แจง ครูและนักเรียน ถึงวัตถุประสงค์ของโครงการให้เข้าใจและเห็นประโยชน์เกิดความต้องการทั่วกันแล้วมอบให้ครูอาจารย์ เกษตรหรือฝ่ายศิลปปฏิบัติทำแผนผังการปลูกต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน ทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ใช้ร่ม ไม้ให้สอย ฯลฯ

5.2 ชักชวนให้นักเรียนนำไม้ดอก ไม้ประดับ หรือกร้าไม้ยืนต้นมาจากบ้าน มาปลูกในบริเวณโรงเรียนตามแผนผัง แล้วช่วยกันดูแลรักษา เป็นห้องละส่วน หรือคนละต้นตามที่จะมอบหมายหรือเห็นสมควร โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน และในช่วงเวลาว่างเกษตรกรรม

5.3 ให้ครูอาจารย์ เกษตรของโรงเรียนเป็นฝ่ายดูแล และนำการปลูก การบำรุงรักษาการตกแต่ง

6. โครงการอื่นๆ ที่สถานศึกษาอาจเลือกจัดทำเพื่อสร้างบรรยากาศ อันเนื่องมาจากการอบรมสั่งสอน และปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา หรือใช้ในการอบรมจริยศึกษาในสถานศึกษา โดยกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการ เช่นเดียวกับโครงการที่กล่าวมาทั้ง 5 โครงการในขั้นนี้ เช่น โครงการสวนโมกขธรรมในโรงเรียน โครงการสัญลักษณ์ประจำห้องเรียน โครงการกำหนดสัญลักษณ์ของโรงเรียน และคติเตือนใจ โครงการฟื้นฟูความสะอาดของสถานศึกษาประจำปี โครงการพัฒนาระเบียงวินัยของโรงเรียน โครงการหน่วยพิทักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการประกาศเกียรติคุณทางคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนนักศึกษา โครงการส่งเสริมมารยาทในสังคม โครงการประกวดมารยาทนักเรียน นักศึกษา โครงการประกวดห้องเรียน ประจำเดือนประจำภาค โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โครงการกำจัดการสูบบุหรี่ของนักเรียน โครงการจัดป้ายนิเทศที่พึงพอใจ โครงการจัดป้ายนิเทศที่เตือนสติสถาบัน โครงการจริยนิเทศ ฯลฯ

โครงการย่อย เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมดังกล่าวมานี้ สถานศึกษาอาจเลือกจัดให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา วัยของนักเรียนนักศึกษา ความจำเป็นและความต้องการของสังคมรอบโรงเรียน และในสถานการณ์ หรือเทศกาลต่างๆ

การจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษานอกชั่วโมงการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาเป็นวิธีการให้การศึกษาคือจะปลูกฝังและสร้างเสริม ความรู้ความ คิด ทักษะ เจตคติทางคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน นักศึกษา โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันกระทำด้วยตนเอง กิจกรรมในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่จะส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษามีความเจริญเติบโต สร้างบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ให้กับตนเอง กิจกรรมด้านจริยศึกษาที่จัดในสถานศึกษาได้แก่ กิจกรรมที่จัดอยู่ทั้งในแง่ศิลปะ วัฒนธรรม พิธีกรรมทางศาสนา และการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและบ้านเมือง ซึ่งรวมไปถึงกิจกรรมที่จัดเป็นระเบียบ เช่น การลูกเสือ เนตรนารี ยุวภาษา ฯลฯ ด้วยสิ่งสำคัญในการที่จะจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้นักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา ก็คือ การทำความเข้าใจกับนักเรียน นักศึกษาเสียก่อน ให้นักเรียน นักศึกษาทราบแนวทางและเห็นพ้องด้วยแล้วการจัดกิจกรรมนั้นๆ จะทำให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้าร่วมด้วยความเต็มใจตลอดจนจะทำให้เรียนรู้และเต็มใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษาก็เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้วิธีการจัดกิจกรรมในการ

เสริมสร้างความรู้ ความคิด และเจตคติด้านจริยศึกษาให้นักเรียน นักศึกษา และเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาได้พัฒนาตัวเองทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปรับปรุงตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข

วิธีดำเนินการจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษาในสถานศึกษาเริ่มต้นจาก การกำหนดกิจกรรมที่จะจัด ขึ้น แต่งตั้งกรรมการหรือผู้รับผิดชอบ ในการจัดกิจกรรมเรื่องนั้นๆ แล้ว ประชุมวางแผนการดำเนินการและกำหนดรายละเอียดต่างๆ จึงดำเนินการตามแผนนั้น เสร็จแล้วให้มีการประเมินผลการจัด กิจกรรมครั้งนั้นๆ เรื่องนั้นๆ ทุกครั้งเพื่อปรับปรุงวิธีการในเรื่องอื่นๆ หรือในการจัดกิจกรรมเรื่องนั้น ในคราวต่อไป ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษา คือ สถานศึกษาจะได้รับ ประโยชน์จากการที่นักเรียน นักศึกษามีความประพฤติดี มีระเบียบวินัยนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา นั้นจะเป็นคนดี มีความประพฤติดี ตั้งอยู่ในศีลธรรมจรรยา และยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

โครงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยศึกษาในสถานศึกษา แบ่งได้เป็น 5 หัวข้อใหญ่ด้วยกัน คือ โครงการว่าด้วยการส่งเสริมด้านศีลธรรมและจรรยาบรรณ โครงการว่าด้วยการส่งเสริม วัฒนธรรมและประเพณี โครงการว่าด้วยศาสนา โครงการว่าด้วยการส่งเสริมนันทนาการ และโครงการว่าด้วยการส่งเสริมวิชาการ

การประเมินผลการจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษาทำได้โดยการสังเกตความร่วมมือของนักเรียน นักศึกษาในการดำเนินกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม สังเกต พฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาภายหลัง เข้าร่วมกิจกรรมและทดสอบความรู้หรือพฤติกรรมด้วยวิธีอื่น

ต่อไปนี้เป็นวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยศึกษาในแต่ละเรื่องใหญ่ๆ คือ

1. กิจกรรมว่าด้วยการส่งเสริมศีลธรรมและจรรยาบรรณ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดคำที่ดีและถูกต้องแก่นักเรียน นักศึกษาในการยึดถือปฏิบัติ ตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ เพื่อ ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษารู้จักคิดหาวิธีที่จะฟื้นฟูจริยธรรมในด้านต่างๆ โดยให้เป็นผู้ดำเนินการเอง ทั้งหมด ทำให้เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกในทางที่ดีงาม หรือให้ครู อาจารย์เป็นผู้ ดำเนินการให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้าร่วมอย่างทั่วถึง

โครงการส่งเสริมศีลธรรมและจรรยาบรรณที่ควรให้นักเรียน นักศึกษาดำเนินการเองเช่น

โครงการส่งเสริมการพูดเพื่อเสริมสร้างจริยธรรม -บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ อาจดำเนินการโดยจัดตั้งเป็นชมรมขึ้น เช่น ชมรมนักพูด ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชมรมประวัติศาสตร์ ในแต่ละชมรมให้นักเรียน นักศึกษาทั้งสถานศึกษาเข้าเป็นสมาชิกตามความสนใจและชมรมหนึ่งๆ ให้มีการเลือกตั้งประธานชมรม รองประธาน และกรรมการดำเนินงานของชมรมนั้นๆ ประมาณ 10-15 คน โดยมีครู อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ให้ชมรมจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษาตามวัตถุประสงค์ของชมรม เช่น เชิญวิทยากรมาบรรยาย จัดการอภิปราย หรือโต้วาทีในเรื่องต่างๆ จัดการประกวดการปฏิบัติเป็นกลุ่มๆ จัดการแข่งขันต่างๆ ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มๆ ในหมู่สมาชิกของชมรม ในกรณีที่จะต้องติดต่อกับคนภายนอกหรือนอกสถานศึกษาจะต้องเสนอผ่านครู อาจารย์ที่ปรึกษาให้ทางสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการให้

โครงการส่งเสริมศีลธรรมและจรรยาบรรณที่ครู อาจารย์ควรเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยให้นักเรียน นักศึกษาทั้งสถานศึกษาเข้าร่วม เช่น โครงการสักระและสวดวิีรชนหรือบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โครงการประกวดร้องเพลงและแต่งเพลงปลุกใจให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โครงการมอบเหรียญและบัตรเกียรติยศแก่นักเรียน นักศึกษาผู้ประพฤติดี โครงการสวดิผู้ประกอบคุณงามความดีในรอบปี โครงการประกวดภาพวาดและคำบรรยาย แสดงมารยาทอันดีงามของไทย โครงการประกวดคำขวัญและบทความส่งเสริมจริยธรรม โครงการเผยแพร่ศีลธรรมแบบแทรกซึม ฯลฯ

2. กิจกรรมว่าด้วยการส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังนักเรียน นักศึกษาให้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม อันเคยกับการแสดงออกอันมีมารยาทอันดีงามและถูกต้องตามกาลเทศะ มีความรู้ความเข้าใจและซาบซึ้งในประเพณีไทย เห็นคุณค่าและมุ่งจะสืบทอดมรดกอันเป็นสมบัติของชาติสืบต่อไป และปลูกฝังค่านิยมให้มีความนิยมของไทยและนิยมไทย การดำเนินการจัดกิจกรรมเหล่านี้ ครู อาจารย์จะเป็นผู้จัดให้แก่นักเรียน นักศึกษา โดยจัดวิทยากรมาบรรยาย ฝึกหัดต่างๆ หรือไม่ก้ตั้งครู อาจารย์เป็นคณะกรรมการดำเนินการประกวดสังเกต ตัดสินให้รางวัลแก่นักเรียน นักศึกษาทั้งสถานศึกษา โครงการตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีที่สถานศึกษาควรจัดทำได้แก่ โครงการจัดสำธิตมารยาทและการแสดงออกในโอกาสต่างๆ โครงการส่งเสริมประเพณีลอยกระทง โครงการนิยมไทย โครงการประกวดนักเรียนผู้มีมารยาทงามประจำปี โครงการประกวดภาพวาดและคำบรรยายแสดงมารยาทอันดีงามของไทย ฯลฯ

3. กิจกรรมว่าด้วยศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้าถึงหลักธรรมทาง

ศาสนาเข้าใกล้วัดใกล้พระไคว้จักปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ และประกอบพิธีทางศาสนาต่างๆ ได้ศึกษาเล่าเรียนหลักธรรมจากพระสงฆ์ โดยจัดครู อาจารย์เป็นผู้นำผู้จัดให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้าร่วมอย่างทั่วถึง ตัวอย่างโครงการเกี่ยวกับศาสนาที่สถานศึกษาควรจัดขึ้น ได้แก่ โครงการจัดงานวันสำคัญทางศาสนา เช่น การจัดไปทำบุญไหว้พระ เวียนเทียนและฟังพระธรรมเทศนาที่วัดในวันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา โครงการสาธิต การเทศน์มหาชาติ โครงการจัดทำบุญที่โรงเรียนหรือวัดเรียน โครงการหล่อและแห่เทียนพรรษา โครงการกลุ่มผู้รักธรรม โครงการบวชสามเณรฤดูร้อน โครงการทัศนศึกษาที่วัด โครงการทอดผ้าป่า หอeklun โครงการฝึกสมาธิ โครงการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ฯลฯ หรือโครงการไปประกอบพิธีทางศาสนาที่ศาสนสถานในวันต่างๆ (ตามศาสนาที่นักเรียนนับถือ)

4. กิจกรรมว่าด้วยการส่งเสริมพัฒนาการ กิจกรรมพัฒนาการเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยศึกษาทางอ้อม เพราะเป็นโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาได้พักผ่อนหย่อนใจ คลายความตึงเครียดจากการเรียน เกิดความสนุกสนานรื่นเริง ทำให้สุขภาพทางกายและทางจิตดีขึ้น ส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางที่ถูกที่ดี และสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปในตัวด้วย

กิจกรรมพัฒนาการ แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ กิจกรรมทางด้านพลศึกษา เช่น การกีฬา ทั้งกีฬากลางแจ้งและกีฬาในร่ม กิจกรรมทางด้านดนตรีได้แก่ การขับร้องเพลง การเล่นดนตรี การฟ้อนรำ กิจกรรมประเภทงานอดิเรก เช่น การทำสวนครัว ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ สะสมสิ่งของกิจกรรมประเภททัศนศึกษา เช่น การไปศึกษานอกสถานที่ การไปเข้าค่ายพักแรม การไปชมสถานที่สำคัญหรือโรงงานต่างๆ และกิจกรรมประเภทศิลปกรรมและวรรณกรรม ได้แก่ การอ่าน การแต่งคำประพันธ์ การประกวดบทความ การโต้วาทีเรื่องในวรรณคดี

การจัดกิจกรรมพัฒนาการในสถานศึกษาอาจจัดได้ 2 อย่าง คือ การให้นักเรียนนักศึกษาจัดเป็นรูปชุมนุมที่ครู อาจารย์เป็นที่ปรึกษา และช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของชุมนุม มีคณะกรรมการซึ่งเป็นสมาชิกของชุมนุม 10-15 คน ให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมของชุมนุมนั้น เช่น ชุมนุมฟุตบอล ชุมนุมกระบี่กระบอง ชุมนุมกีฬาในร่ม ชุมนุมดนตรีไทย ชุมนุมสะสมแสตมป์ ชุมนุมทัศนศึกษา ชุมนุมภักกลอน ชุมนุมโต้วาที และการที่สถานศึกษาหรือครู อาจารย์เป็นผู้จัดให้นักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา

การจัดกิจกรรมพัฒนาการ ต้องคำนึงถึงการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนนักศึกษา

ทั้งในท่อนวางโครงการ การดำเนินกิจกรรมและมีการวัดผลจากการสังเกต การสอบถามและ
การประเมินผลโดยคณะกรรมการทุกครั้งที่การจัดและทุกประเภทกิจกรรม

ตัวอย่างโครงการกิจกรรมส่งเสริมนันทนาการที่สถานศึกษาควรจัดได้แก่ โครงการจัด
ชุมนุมนันทนาการ โครงการจัดแสดงละครส่งเสริมจริยธรรม โครงการประกวดร้องเพลงปลุกใจ
ให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โครงการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โครงการจัดกิจกรรม
ภาคฤดูร้อน โครงการเข้าค่ายพักแรม

5. กิจกรรมว่าด้วยการส่งเสริมวิชาการ เป็นกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ โดยมีจริยศึกษา
เป็นแกนกลาง เช่น โครงการจัดงานวันเฉลิมพระชนมพรรษาและวันชาติ โครงการจัดนิทรรศการ
เรื่องต่าง ๆ โครงการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
โครงการสฤติพระมหากษัตริย์ในอดีต โครงการวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ
โครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ โครงการจัด โครงการจัดสัปดาห์ป้องกันยาเสพติดให้โทษ
โครงการต่อต้านอบายมุข ฯลฯ เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาและครูอาจารย์ ควรชักนำช่วยเหลือให้
นักเรียนนักศึกษาช่วยกันจัดขึ้นตามความเหมาะสม มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมให้นักเรียนได้
ร่วมกันทั้งสถานศึกษา มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมประเภทอื่น ๆ ดังกล่าวมาแล้ว.

เอกสารอ้างอิง

- สุมน อมรวิวัฒน์ วารสารครูศาสตร์ ประจำเดือนเมษายน-มิถุนายน 2526
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ หลักการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน กรมการศาสนา, 2524, 196 หน้า
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน กรม-
การศาสนา 2522, 251 หน้า
- กองการมัธยมศึกษา. กรมสามัญศึกษา โครงการส่งเสริมการจัดจริยศึกษาในสถานศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษา โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ ปรานบุรี 2522, 165 หน้า
- สมทรง ปุญญฤทธิ์ กลวิธีสอนจริยธรรม สมชายการพิมพ์ 2524, 106 หน้า
- สมทรง ปุญญฤทธิ์ คู่มือสอนศีลธรรม สมชายการพิมพ์ 2525, 179 หน้า

กิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

โดย จารึก อะยะวงศ์

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 ซึ่งกำหนดให้นักเรียน นักศึกษา ต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้นและต่อมาได้มีการประกาศใช้คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พ.ศ. 2520 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ตามลำดับตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบันนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหลาย ต้องมีการระในการจัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียนทุกคน อย่างน้อย 1 คาบ ต่อสัปดาห์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการใช้หลักสูตร และในระยะ 4 - 5 ปี ที่ผ่านมานี้ โรงเรียนจำนวนไม่น้อย ต้องประสบปัญหาความสับสนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นอันมาก

อย่างไรก็ดี หลังจากได้มีการถกเถียงเกี่ยวกับเรื่องนี้มาประมาณเกือบ 1 ปี (พ.ศ. 2525) ในที่สุดกรมสามัญศึกษาก็มีข้อยุติขั้นต้นที่ค่อนข้างชัดเจน และได้เริ่มดำเนินการอบรมครูหัวหน้าหมวดกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศมาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2526 โดยแยกการอบรมไปตามเขตการศึกษาต่าง ๆ ในลักษณะ "แนวการจัดกิจกรรมนักเรียนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา" เนื่องจากการอบรมดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบไปถึงแนวความคิดในเรื่องกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในช่วงเวลา 4 - 5 ปี ที่ผ่านมานี้เป็นอันมาก การนำสาระสำคัญในการอบรมมาเล่าสู่กันฟัง น่าจะเป็นประโยชน์ต่อชาวมัธยมศึกษาบางไม่มากนัก

ประการแรก ได้แก่วิธีที่ว่าการจัดกิจกรรมตามโครงสร้างหลักสูตร มศ.ทศ. 2521 และหลักสูตร มศ. ปลาย 2524 หมายถึง "กิจกรรมนักเรียน" ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ (Voluntary Participation) เป็นกิจกรรมที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารโรงเรียน (Approval by School Autho) มีครูที่ปรึกษาคอยดูแลรับผิดชอบ (Sponsorship) และไม่มีหน่วยการเรียน (No Academic Credit)

ประการที่สอง กิจกรรมนักเรียนดังกล่าว "ไม่ใช่ วิชา" เพราะกิจกรรมนักเรียนแตกต่างจากกิจกรรมการเรียนการสอนในค่านจุดประสงค์และวิธีดำเนินการ กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนการสอนมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาสาระของรายวิชาต่าง ๆ ที่กำลังเรียนอยู่ให้ดียิ่งขึ้นโดยครูจะเตรียมเนื้อหาและกำหนดกิจกรรมลงในแผนการสอน แล้วนำมาสอนนักเรียน นักเรียนต้องทำตามขั้นตอนที่ครูกำหนดไว้ จึงไม่มีอิสระในทางความคิด ขาคความเป็นตัวของตัวเอง กิจกรรมทำนอง

นี้อาจจัดในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ได้ เช่น ในการสอนเรื่องเซลล์ไฟฟ้า ครูผู้สอนอาจกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนออกมาเขียนแผนภาพแสดงส่วนประกอบของเซลล์ไฟฟ้าบนกระดานดำ หรือให้นักเรียนทดลองทำเซลล์ไฟฟ้าอย่างง่ายในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ หรืออาจนำนักเรียนไปชมโรงงานทำถ่านไฟฉายก็ได้ กิจกรรมทั้ง 3 กรณีนี้ มีจุดหมายเดียวกัน คือ ให้นักเรียนรู้และเข้าใจเรื่องเซลล์ไฟฟ้าอย่างละเอียดลึกซึ้ง

ส่วนกิจกรรมนักเรียนมีจุดประสงค์ในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ปลุกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และต้องสนองความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียนด้วย กิจกรรมประเภทนี้มักจัดขึ้นนอกห้องเรียนและนอกเวลาเรียนปกติ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์นำสมาชิกไปชมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งอาจจะเป็นโรงงานทำถ่านไฟฉายก็ได้ แต่จุดประสงค์สำคัญต้องการเน้นคุณค่าทางสังคม ภูมิพลสัมพันธ์ และศึกษาระบบการบริหารงานธุรกิจอุตสาหกรรมมากกว่าที่จะไปรู้แต่เรื่องราวละเอียดเกี่ยวกับถ่านไฟฉาย วิธีดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนนี้ ครูที่ปรึกษาจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาวางแผน และดำเนินงานตามโครงการที่นักเรียนสนใจด้วยตนเอง และช่วยให้คำปรึกษาในกรณีที่เกิดปัญหาและอุปสรรคเท่านั้น

ประการที่สาม รูปแบบของกิจกรรมนักเรียนควรมีโครงสร้างสมาชิกในแนวกิ่ง กล่าวคือ มีนักเรียนต่างระดับชั้นร่วมเป็นสมาชิกและทำงานร่วมกัน โดยมีสมาชิกเก่า (นักเรียนรุ่นพี่) เป็นผู้นำ และสมาชิกใหม่ (นักเรียนรุ่นน้อง) เป็นผู้ตาม โดยลักษณะเช่นนี้กิจกรรมนักเรียนจะเป็นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องและก้าวหน้าไปตามลำดับ เป็นการเลียนแบบการทำงานในชีวิตจริง โครงสร้างนี้ใช้ในกิจกรรมที่มีหลักสูตรเฉพาะ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ก็สามารถดำเนินการได้เช่นเดียวกัน โดยมีลูกเสือวิสามัญเป็นรุ่นพี่ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือสามัญและลูกเสือสำรองเป็นรุ่นน้อง ตามลำดับ

ประการที่สี่ วิธีดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนต้องไม่เน้นเนื้อหาสาระแต่ให้คณะกรรมการและสมาชิกพิจารณาร่วมกันว่า ตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีหนึ่งๆ มีงานหรือโครงการอะไรที่น่าสนใจจะทำงานร่วมกัน แต่ละงานหรือโครงการจะทำที่ไหน อย่างไรและเวลาใด จากนั้นจะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้แก่สมาชิกเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ภายในกลุ่มมีหัวหน้ากลุ่มรับผิดชอบ และทำงานประสานกับกลุ่มอื่นๆ อยู่ตลอดเวลา บางโครงการเมื่อทำสำเร็จอาจจะต้องนำมาแสดงให้นักเรียนทั้งโรงเรียนชมเชยกันในวันกำหนดเวลาที่เหมาะสม ในที่นี้ขอเสนอตัวอย่างหัวข้อโครงการสำหรับกิจกรรมบางประเภท เช่น

1. กิจกรรมลูกเสือ (ชุมนุมลูกเสือ)

1.1 โครงการฝึกตามหลักสูตรลูกเสือ (ไม่ใช่สอนลูกเสือ)

- 1.2 โครงการลูกเสือจราจร
- 1.3 โครงการลูกเสือดับเพลิง
- 1.4 โครงการลูกเสือพยาบาล
- 1.5 โครงการบริการผู้โดยสารรถไฟ
- 1.6 โครงการบำเพ็ญประโยชน์ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
- 1.7 โครงการอยู่ค่ายพักแรม ฯลฯ
2. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการในหลักสูตร (ชุมนุมภาษาไทย)
 - 2.1 โครงการจัดทำป้ายนิเทศ
 - 2.2 โครงการบรรยายหรืออภิปราย
 - 2.3 โครงการวันสุนทรภู่
 - 2.4 โครงการประกวดคำประพันธ์
 - 2.5 โครงการจัดสวนวรรณคดี
 - 2.6 โครงการศึกษานอกสถานที่
 - 2.7 โครงการนิทรรศการทางวิชาการ ฯลฯ
3. กิจกรรมกีฬา (ชุมนุมฟุตบอล)
 - 3.1 โครงการทดสอบสมรรถภาพ
 - 3.2 โครงการแนะนำทักษะพื้นฐาน
 - 3.3 โครงการฝึกซ้อมประจำสัปดาห์
 - 3.4 โครงการสาธิตเทคนิคการเล่นโดยนักฟุตบอลทีมชาติ
 - 3.5 โครงการแข่งขันภายนอกโรงเรียน
 - 3.6 โครงการเชื่อมความสัมพันธ์กับโรงเรียนใกล้เคียง ฯลฯ
4. กิจกรรมศาสนา (ชุมนุมพุทธศาสนา)
 - 4.1 โครงการจัดป้ายนิเทศ
 - 4.2 โครงการบรรยายหรืออภิปรายธรรมะ
 - 4.3 โครงการวันสำคัญทางพุทธศาสนา
 - 4.4 โครงการฝึกสมาธิ
 - 4.5 โครงการเข้าวัดทำบุญ
 - 4.6 โครงการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ ฯลฯ

5. กิจกรรมบันเทิง (ชุมนุมโยธวาฑิต)

5.1 โครงการทดสอบความสามารถเบื้องต้น

5.2 โครงการแนะนำความรู้ทางดนตรีขั้นพื้นฐาน

5.3 โครงการฝึกซ้อมประจำสัปดาห์

5.4 โครงการนำชมผลงานทางดนตรี

5.5 โครงการแสดงผลงานภายในโรงเรียน

5.6 โครงการแสดงผลงานภายนอกโรงเรียน

5.7 โครงการประกวดโยธวาฑิต ฯลฯ

ประการที่ ห้า การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม สิ่งที่ต้องให้ความสนใจและตกลงกันเป็นหลักการก็คือ การกระทำที่ถือว่าเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมได้แก่ การประชุมของกรรมการหรือสมาชิกทุกครั้ง การไปศึกษาต้นตอจากแหล่งข้อมูลเช่นห้องสมุด การทำงานที่ได้รับมอบหมายของสมาชิกแต่ละกลุ่ม การเข้ารับการฝึกซ้อมทักษะ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งครูที่ปรึกษาควรติดตามประเมินผลโดย

1. กำหนดให้มีเวลาคุยปะทะสนทนากับประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (1 คาบ)
2. ในกรณีที่สมาชิกได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาต้นตอจากแหล่งข้อมูลให้มารายงานผลในวันนัดหมายตามข้อ 1 ถ้ามีผลงานแสดงว่าได้เข้าร่วมกิจกรรมประจำสัปดาห์นั้นแล้ว
3. ในกรณีที่สมาชิกได้รับมอบหมายให้ทำงาน เช่นการปลูกต้นไม้หรือทำสวนหย่อมและบำรุงรักษา ต้องติดตามว่าสมาชิกได้มาทำงานตามกำหนดนัดหมายหรือไม่ และมีการรดน้ำพรวนดินเป็นประจำหรือไม่ ถ้าได้ทำครบถ้วนแสดงว่าได้เข้าร่วมกิจกรรมประจำสัปดาห์นั้นๆ แล้ว
4. ในกิจกรรมที่ต้องมีการฝึกทักษะ เช่น กีฬา ดนตรี ฟ้อนรำ ถ้ามาร่วมฝึกซ้อมสม่ำเสมอแสดงว่าได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว

การประเมินผลตามที่เสนอมานี้ในระยะแรกอาจจะทำความเข้าใจยากลำบากใจให้แก่ครูที่ปรึกษาบ้าง แต่หลังจากดำเนินการไประยะหนึ่งแล้วจะเกิดรูปแบบชัดเจนขึ้นครูที่ปรึกษาจะไม่ต้องเดือดร้อนในการเตรียมเนื้อหาสอนนักเรียนเหมือนอย่างที่เคยทำมาเมื่อ 4-5 ปีที่แล้ว ข้อควรสังเกตก็คือการประเมินผลในลักษณะนี้เป็นการประเมินผลทั่วไปตามหลักสูตร แต่ถ้าครูที่ปรึกษามีความสนใจเป็นพิเศษอาจจะประเมินผลให้ละเอียดเป็นรายบุคคลด้วยแบบประเมินผลตนเองและให้เพื่อนนักเรียนในกลุ่มช่วยประเมินซึ่งกันและกัน ก็จะเป็นผลดียิ่งขึ้น

ประการสุดท้าย ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมนักเรียนในแนวทางข้างต้นนี้ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนสถานที่ในการที่ต้องปล่อยนักเรียนทุกชั้นให้มาร่วมกิจกรรมพร้อมกัน โดยเฉพาะโรงเรียนในส่วนกลางหรือโรงเรียนประจำจังหวัดต่างๆ ซึ่งมีเนื้อที่บริเวณโรงเรียนน้อย ซึ่งใครขอเสนอแนะว่าโรงเรียนอาจจัดตารางสอนสัปดาห์ละ 34 คาบ คือวันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี วันละ 7 คาบ และวันศุกร์ 6 คาบ ส่วนคาบที่ 36 ซึ่งเป็นคาบกิจกรรมนักเรียนให้เป็นเวลานัดหมายของแต่ละกิจกรรม สมมติว่าโรงเรียนหนึ่งมีนักเรียน 3,000 คน จัดกิจกรรม 30 กิจกรรมๆ ละประมาณ 100 คน ก็แบ่งให้นัดหมายเพียงวันละ 6 กิจกรรม ในคาบที่ 8 ของวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดีและคาบที่ 7 วันศุกร์หรือถ้าวันศุกร์ต้องมีการประชุมส่วกมณฑ์ประจำสัปดาห์ก็นัดหมายหลังเวลาประชุมส่วกมณฑ์แล้วได้ อย่างไรก็ตามก็โรงเรียนอาจมีวิธีการอื่นที่เบียดเบียนกันก็ได้

แนวการจัดกิจกรรมนักเรียนเท่าที่กล่าวมานี้ ไม่ใช่เป็นวิธีการใหม่แต่เป็นวิธีการที่โรงเรียนต่างๆ เคยทำมาแล้วในสมัยก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ต่างกันแต่เพียงว่าสมัยก่อนกิจกรรมนักเรียนเป็นเรื่องของนักเรียนที่สนใจเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ปัจจุบันนักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมทุกคน จึงทำให้เป็นปัญหาสำหรับโรงเรียนและครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องอย่างใดก็ดี ทราบว่าขณะนี้หน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษานิเทศก์ที่เข้าร่วมปรึกษาหารือและรับใช้โรงเรียนในเรื่องนี้อย่างเต็มที่ความร่วมมือดังกล่าวนี้คงจะมีผลให้การจัดกิจกรรมนักเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ตัวอย่างกิจกรรมนักเรียนที่จัดในโรงเรียน

จากหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 3 พุทธศักราช 2524 ได้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมนักเรียนที่ควรจัดไว้ถึง 10 ประเภท คือ กิจกรรมลูกเสือหรือนักเสือหรือนักเนตรนารี กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาต่างๆ ในหลักสูตร กิจกรรมทั้ง 10 ประเภทนี้ แต่ละประเภท โรงเรียนอาจแยกจัดเป็นกิจกรรมย่อยๆ ได้อีกมากมาย เช่น กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่างๆ ในหลักสูตร อาจแยกจัดเป็น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมคณิตศาสตร์ ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมภาษาต่างประเทศ ชุมนุมสังคมศึกษา ฯลฯ ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมนักเรียน ดังตัวอย่างการจัดตั้งกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์และชุมนุมภาษาไทย ดังต่อไปนี้

ชุมนุมวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมความรู้ ประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์
2. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด ตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้ตามที่ดี
4. เพื่อฝึกให้รู้จักนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
6. เพื่อเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อชีวิต และความเป็นอยู่

วิธีดำเนินการ

ก. การจัดตั้งชุมนุม

1. ครูในสายวิชาวิทยาศาสตร์ทุกคน เป็นที่ปรึกษาของชุมนุม
2. แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผน ขอบข่ายของชุมนุมซึ่งมีครูที่ปรึกษา และตัวแทนของนักเรียนจากชั้นต่างๆ

3. แต่งตั้งอนุกรรมการสำรวจความคิดเห็นก่อน จนกว่าจะได้กรรมการจากการเลือก

1. ให้นักเรียนที่สมัครใจสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งสมาชิกสามัญ วิสามัญ และกิตติมศักดิ์ ตามระเบียบข้อบังคับของชุมนุม

2. อนุกรรมการรับสมัครเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร

3. จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงานของชุมนุม โดยการเลือกจากสมาชิก
อุปกรณ์ต่างๆ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของชุมนุม มีดังนี้

1. เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน 1 ชุด
2. โต๊ะ ม้านั่ง
3. ป้ายประกาศโฆษณา ป้ายแสดงนิทรรศการ ป้ายนิเทศ
4. ตัวอย่างวัสดุ
5. สารเคมีที่ใช้ทดลอง
6. เทปบันทึกเสียง
7. เครื่องพิมพ์ดีด และเครื่องอัดสำเนา
8. อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์อื่นๆ

สถานที่ดำเนินงาน

สถานที่สำหรับดำเนินงานของชุมนุม ใช้สถานที่ในบริเวณโรงเรียนซึ่งอาจใช้ห้องวิทยาศาสตร์
ของโรงเรียนเป็นที่ตั้งชุมนุม

ระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินงานของชุมนุม ใช้เวลาในรอบปีของการศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน-
วันที่ 15 มีนาคม ซึ่งเป็นระยะเวลาของการเปิดเรียนของทุกปี

กรรมการดำเนินงาน

จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมในการดำเนินของชุมนุม มีตำแหน่งต่างๆ ดังนี้ (จำนวนกรรมการ-
และตำแหน่งต่างๆ อาจจะแต่งตั้งเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม)

1. ประธานชุมนุม
2. รองประธานชุมนุม

3. เลขานุการ
 4. ผู้ช่วยเลขานุการ
 5. เทรนนิ่ง
 6. ผู้ช่วยเทรนนิ่ง
 7. ปฏิคม
 8. ผู้ช่วยปฏิคม
 9. ประธานสัมพันธ์
 10. ผู้ช่วยประธานสัมพันธ์
 11. พิธีกร
 12. นายทะเบียน
 13. ฝ่ายแสง-เสียง
 14. กรรมการกลางจากชั้นต่างๆ
 15. คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน 3 คน
- กิจกรรมต่างๆ กิจกรรมต่างๆของชุมนุมมีดังนี้

1. นิทรรศการ และป้ายนิเทศ
2. การทดลองและการสาธิต
3. บรรยายหรืออภิปราย พร้อมทั้งทดลองหรือสาธิตประกอบ
4. ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป
5. หุ่นศึกษา

นิทรรศการและป้ายนิเทศ ชุมนุมวิทยาศาสตร์จะจัดนิทรรศการทางวิทยาศาสตร์ประกอบ
บทเรียน และจัดนิทรรศการให้ตรงกับความสนใจของชุมนุมนี้ๆ ด้วยจัดเดือนละ 1 ครั้ง
รวม 10 ครั้ง

การทดลองและการสาธิต ชุมนุมวิทยาศาสตร์จะจัดทุกๆสัปดาห์ เพื่อประกอบบทเรียนในรอบ
ปีที่จะจัดได้ 36 ครั้งๆละ 30 นาทีหรือ 1 ชั่วโมง

บรรยายหรืออภิปรายพร้อมทั้งการสาธิตหรือทดลองประกอบ ชุมนุมจะจัดภาคเรียนละ 2 ครั้ง
ในรอบปีการศึกษาหนึ่งจัดได้ 4 ครั้ง จะเป็นวิทยากรจากภายนอก มาบรรยายพร้อมทั้งทดลองหรือ

สารประกอบ เช่น การตอนกิ่ง ผสมเทียม หรือติดตาพืชอื่นๆ เป็นต้น

ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป ทางชุมชน จะจัดหาฉายภาคละ 1 ครั้ง ในรอบปีการศึกษาหนึ่งจัดได้ 2 ครั้ง

ทัศนศึกษา ชุมชนจะจัดทัศนศึกษาภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยสมาชิกชุมชนส่วนมากเสนอว่าควรจะไปทัศนศึกษาอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และกรรมการพิจารณาตัดสินแล้วเสนอครูใหญ่เพื่ออนุมัติทุกครั้ง

กิจกรรมทุกอย่างของชุมชนที่จัดขึ้นในโรงเรียน หรืออาจจัดร่วมกับชุมชนอื่นๆ หรือสถานที่อื่นๆ ตามแต่ในโอกาสและความเหมาะสม

ชุมชนภาษาไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม
3. เพื่อฝึกและส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและได้ทำงานร่วมกัน
4. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูภายในโรงเรียน
5. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับชุมชน
6. เพื่อส่งเสริมความสนใจและความถนัดของนักเรียน
7. เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ภาษาไทย อันเป็นภาษาประจำชาติให้ยั่งยืนต่อไป
8. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย และสามารถนำความรู้นั้นไปใช้

อย่างถูกต้อง

9. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนซาบซึ้งและเข้าใจ ในคุณค่าของศิลปในการใช้ภาษาไทย
10. เพื่อให้นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินเป็นทางส่งเสริมความเจริญทางจินตนาการ

ความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการ

ก. การจัดตั้งชุมชน

1. โรงเรียนพิจารณาครูที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับภาษาไทยเป็นที่ปรึกษาของชุมชน
2. ครูใหญ่ ครูที่ปรึกษาเรียกประชุมนักเรียน เพื่อจัดตั้งชุมชน

3. แต่งตั้งคณะกรรมการการร่างระเบียบข้อบังคับของชุมนุม ซึ่งมีครูที่ปรึกษา และตัวแทนของนักเรียนจากชั้นต่างๆ

4. แต่งตั้งอนุกรรมการชั่วคราว เพื่อดำเนินการไปจนกว่าจะได้คณะกรรมการถาวรจากการเลือกตั้ง

ข. การสมัครเป็นสมาชิก

1. ให้นักเรียนผู้สนใจสมัครเป็นสมาชิก ทั้งสมาชิกสามัญ วิชาสามัญและกิตติมศักดิ์ตามระเบียบข้อบังคับของชุมนุม

2. อนุกรรมการรับสมัครเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติ

3. จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการของชุมนุม โดยการเลือกตั้งจากสมาชิก
อุปกรณ์ต่างๆ อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในชุมนุม มีดังนี้

1. เครื่องขยายเสียง
2. ไมโครโฟน
3. เครื่องเล่นจานเสียง
4. เทปบันทึกเสียง
5. โต๊ะ ม้านั่ง
6. ป้ายประกาศโฆษณา
7. สี กระดาษ ฯลฯ
8. เครื่องพิมพ์ดีด และเครื่องอัดสำเนา

กิจกรรมชุมนุม

1. กิจกรรมด้านการใช้ภาษา และหลักภาษา

- การฝึกการพูด

ชุมนุมภาษาไทยจะจัดการฝึกการพูด โดยเชิญอาจารย์ภายในโรงเรียน และวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ จะให้สมาชิกฝึกพูดอย่างเป็นทางการอย่างน้อย 1 ครั้งใน 1 ภาคเรียน

- การประกวดการเล่าเรื่อง

เล่านิทาน เล่าประสบการณ์ หรือการบรรยาย ชุมนุมจะจัดให้สมาชิกตามแต่โอกาสจะอำนวย อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

-- การโต้วาที

ชุมนุมจะจัดภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยจัดโต้วาทีระหว่างนักเรียนในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน ตามโอกาสที่เหมาะสม

- การอภิปราย

ชุมนุมจะจัดภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการเชิญครูในโรงเรียนวิทยากรจากภายนอก และนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือก ปีละ 3 ครั้ง

- การแข่งขันสะกดคำยาก

การทำพจนานุกรมรวมศัพท์ยาก หรือคำที่นักเรียนมักจะเขียนผิด ชุมนุมจะเชิญครูในโรงเรียนและวิทยากรมาร่วมให้ความรู้ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง

- การเขียนข่าว

การเขียนข่าว บทความ หรือเรื่องสั้นเสนอบนป้ายประกาศ ชุมนุมจะจัดประกวดภาคเรียนละ 2 ครั้ง

- การประกวดเรียงความ เรื่องสั้น

ชุมนุมจะเชิญครูในโรงเรียน และวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ วิธีการเขียนจะเชิญผู้ที่มีประสบการณ์ทางนี้โดยเฉพาะ กำหนดจัดภาคเรียนละ 2 ครั้ง

- การพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่

ชุมนุมจะนำสมาชิกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ให้กับสมาชิก ในการทัศนศึกษานอกสถานที่อาจจะไปร่วมอภิปราย โต้วาที กับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อฝึกทักษะในด้านนี้ให้กับสมาชิกของชุมนุม

- จัดรายการสนทนา อภิปราย และแนะนำหนังสือต่างๆ ที่น่าสนใจ

- การจัดทำสมุด รวบรวมคำพังเพย

ชุมนุมจะฝึกสมาชิกจัดทำสมุด รวบรวมคำพังเพย สุภาษิต สำนวนไทย โดยให้สมาชิกรวบรวมตลอดปี แล้วนำเข้าประกวด ปีละ 1 ครั้ง

- การจัดทำรวบรวมสมุดภาพ กวีนิพนธ์

ชุมนุมฝึกให้สมาชิกเก็บรวบรวมภาพต่างๆ จัดเป็นหมวดหมู่ จัดกวีนิพนธ์ เช่น มา ข้าง นก ฯลฯ โดยการเก็บรวบรวมตลอดปีแล้วส่งเข้าประกวดปีละ 1 ครั้ง

- การหาปัญหาเกี่ยวกับภาษาไทย

ชุมนุมจะให้อาจารย์ภายในโรงเรียน และวิทยากรภายนอก มาร่วมรายการจัดหาปัญหา กำหนดจัดภาคเรียนละ 2 ครั้ง

- การจัดทำหนังสือพิมพ์ประจำชั้น

ชุมนุมจะฝึกให้สมาชิกจัดทำหนังสือพิมพ์ อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ฉบับ เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักหาข่าว เขียนข่าว สัมภาษณ์ ฯลฯ

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรมคดี

กิจกรรมทางวัฒนธรรมคดีนี้ชุมนุมจะตามรายการต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การแต่งและประกวดคำประพันธ์ประเภทต่างๆ
- จัดรายการโตกลอนสด กลอนสัทวา กลอนบทดอกสร้อย
- การแข่งขันอ่านทำนองเสนาะ จากคำประพันธ์ชนิดต่างๆ
- การขับร้องเพลงพื้นเมือง
- การหาปัญหาทางวรรณคดี
- การรวบรวมคำประพันธ์
- รวบรวมดอกไม้ต่างๆ ที่มีอยู่ในวรรณคดี
- ประติรูปหุ่นจากวรรณคดีเรื่องต่างๆ
- การประดิษฐ์ ช่างทรง ม้าทรง เครื่องรางอาวุธต่างๆ ทางวรรณคดี
- เชิญวิทยากรมาบรรยาย และสาธิตการเชิดหุ่นกระบอก
- จัดนิทรรศการทางวรรณคดี จัดสัปดาห์แห่งวรรณคดี
- การแสดงละครจากเรื่องในวรรณคดี

และเพื่อให้เห็นแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมชุมนุมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จะขอข้อมูลในการดำเนินงาน กิจกรรมชุมนุม และ รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมบางกิจกรรม ของโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยปีการศึกษา 2527 มาเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

ข้อมูลในการดำเนินงานกิจกรรมชุมนุม ของโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ปีการศึกษา 2527

ในปีการศึกษา 2527 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมชุมนุมเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของนักเรียนจำนวน 64 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมลูกเสือ

2. กิจกรรมเนตรนารี

3. กิจกรรมยุวกาชาด
5. กิจกรรมส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย
7. กิจกรรมนันทนาการ
9. กิจกรรมวาทศิลป์
11. กิจกรรมพยาบาล
13. กิจกรรมทัศนศึกษา
15. กิจกรรมศิลปะการแสดงมายากล
17. กิจกรรมทัศนศิลป์
19. กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
21. กิจกรรมพิมพ์ดีดอังกฤษ
23. กิจกรรมโภชนาการ (อาหาร)
25. กิจกรรมเทนนิส
27. กิจกรรมป้องกัน
29. กิจกรรมวิชาการก้าวหน้า
31. กิจกรรมงานช่างอุตสาหกรรม
33. กิจกรรมเกมลับสมอง (คณิตศาสตร์)
35. กิจกรรมส่งเสริมสหกรณ์
37. กิจกรรมการไปห้องสมุด
39. กิจกรรมภาษาและวัฒนธรรมไทย
41. กิจกรรมโยธาพิศ
43. กิจกรรมวอลเลย์บอล
45. กิจกรรมนักอ่าน-นักเขียน
47. กิจกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า
49. กิจกรรมนักประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์
51. กิจกรรมงานปั้น
53. กิจกรรมช่างโลหะ
55. กิจกรรมนักร่อนนกแสดง
57. กิจกรรมว่ายน้ำ
4. กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์
6. กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย
8. กิจกรรมอาสาพัฒนา
10. กิจกรรมนักกลอน
12. กิจกรรมโสต-ถ่ายภาพ
14. กิจกรรมดนตรีไทย
16. กิจกรรมคอมพิวเตอร์
18. กิจกรรมนาฏศิลป์
20. กิจกรรมนักหนังสือพิมพ์
22. กิจกรรมพิมพ์ดีดไทย
24. กิจกรรมแบบบินต้น
26. กิจกรรมบาสเกตบอล
28. กิจกรรมเกษตรกรในอนาคต
30. กิจกรรมหมุนทันโลก
32. กิจกรรมประดิษฐ์เตาวัสดุ
34. กิจกรรมภาษาฝรั่งเศส
36. กิจกรรมภาษาอังกฤษ
38. กิจกรรมพุทธศาสน์
40. กิจกรรมกีฬาซีฟ
42. กิจกรรมภาษาเยอรมัน
44. กิจกรรมการอ่านทำนองเสนาะ
46. กิจกรรมเขียนภักดีกร้อย (หัตถศิลป์)
48. กิจกรรมนักประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์
50. กิจกรรมงานไม้
52. กิจกรรมช่างยนต์
54. กิจกรรมนักสะสม (งานอติเรก)
56. กิจกรรมและผลิตภัณฑ์ไม้เครื่องเขีย
58. กิจกรรมพัฒนาบุคลากร

59. กิจกรรมนักดนตรีสากล (สตาร์)

60. กิจกรรมงานเขียนแบบ

61. กิจกรรมนักประชาสัมพันธ์

62. กิจกรรมการดำเนินชีวิตในอนาคต

63. กิจกรรมลูกคิด-เครื่องคิดเลข

64. กิจกรรมนันทกรรมสาขาวิชา

รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมบางกิจกรรม

กิจกรรมนักประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์

ขอบข่าย มุ่งการประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ ในลักษณะจำลองหรือเท่าของจริง คิดค้นผลงานใหม่ๆขึ้นมาโดยอาศัยความรู้ ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ จัดทำโมเดลต่างๆ เพื่อแสดงนิทรรศการผลงานทางค่านนี้

วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมความคิดริเริ่ม
- ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- เพื่อเป็นผลงานในการจัดนิทรรศการทางวิทยาศาสตร์
- ส่งเสริมความสามารถพิเศษ
- ในรู้จักการทำงานร่วมกัน

จำนวนสมาชิกที่รับ 30 คน (ม.3-ม.6)

จำนวนอาจารย์ 2 คน

กิจกรรมวิชาการก้าวหน้า

ขอบข่าย ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำยานมอง การอัดภาพลงบนไม้ การทำน้ำหอม การทำเหล้าไวน์ ฯลฯ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ได้ปฏิบัติจากของจริง

จำนวนสมาชิกที่รับ 100 คน (ม.4-ม.6 โปรแกรมวิทย์)

จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา 5 คน

กิจกรรมเกมลับสมอง (คณิตศาสตร์)

ขอบข่าย การใช้ความรู้วิชาคณิตศาสตร์ การเล่นเกมต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความเพลิดเพลินและฝึกสมองไปด้วย

- วัตถุประสงค์
1. ส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์
 2. ส่งเสริมการใช้เวลาว่าง

3. ส่งเสริมเชาวน์ปัญญา การแก้ปัญหาตลอดจนการพัฒนาจิตใจ

จำนวนสมาชิกที่รับ 100 คน (ม.3-ม.6)

จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา 5 คน

กิจกรรมคอมพิวเตอร์

ข้อขยาย ปัจจุบันเครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ดังนั้นเพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องคอมพิวเตอร์อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในการที่จะไปศึกษาค้นคอมพิวเตอร์ในชั้นสูงต่อไป

จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา 2 คน

จำนวนสมาชิก 20 คน (ม.3-ม.6)

กิจกรรมภาษาอังกฤษ

ข้อขยาย เน้นการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกในด้านการนำไปใช้

วัตถุประสงค์

- เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา
- เพื่อฝึกให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน

จำนวนสมาชิกที่รับ 100 คน (ม.3-ม.6)

จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา 5 คน

กิจกรรมวาดศิลป์

ข้อขยาย การพูดในที่สาธารณะ การพูดในสถานที่ต่างๆ การพูดในที่ประชุม เทคนิคในการพูด การโต้วาที

วัตถุประสงค์

มุ่งส่งเสริมความสามารถเฉพาะบุคคล และช่วยพัฒนาความสามารถในด้านการพูด

จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา 3 คน

จำนวนสมาชิก 50 คน (ชั้น ม.4, ม.5, ม.6)

ต้องเป็นสมาชิกที่สนใจด้านฝึกพูด และมีความสามารถทางด้านนี้บ้างพอสมควร

กิจกรรมนักเรียน

ข้อขยาย เกมทางภาษาไทย ปริศนาคำทาย แข่งขันกลอนสด

วัตถุประสงค์ มุ่งส่งเสริมทักษะทางภาษาไทย

จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา 2 คน

จำนวนสมาชิก 20 คน (ชั้น ม.4-ม.6)

กิจกรรมหมุนทันโลก

ขอบข่าย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ทำให้นักเรียนเป็นคนทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์
การจัดกิจกรรมอาจจะจัดในรูป อภิปราย, บรรยาย, นิทรรศการ, ไปดูงาน, ฟังจากวิทยุ
ดูโทรทัศน์, ห้องสมุดประชาชน, หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

วัตถุประสงค์ - เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ทันโลกทันคน

- เพื่อฝึกฝนนิสัยเป็นคนที่ดีมีคุณธรรม

จำนวนสมาชิกที่รับ 40 คน (2 ห้อง ม.4-ม.6)

จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา 2 คน

กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอบข่าย ชี้แจง โดยการใช้การอภิปราย, ฉายภาพยนตร์, สไลด์, ศึกษานอกสถานที่, การบรรยายโดย
วิทยากร, เกี่ยวกับการรู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

จำนวนสมาชิกที่รับ 50 คน

จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา 3 คน

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นคงพอจะเป็นแนวทางสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ
จัดกิจกรรมนักเรียนของแต่ละโรงเรียนได้นำไปใช้พิจารณาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ และขีดความสามารถ
ของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อจะช่วยเหลือส่งเสริมความเจริญเติบโตของผู้เรียนในด้านการเรียนและ
สังคม สังคม อันจะเป็นหนทางให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักปกครอง
ตนเอง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ผู้เรียน
ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฉกา บุญเรือง เอกสารประกอบการสอนวิชาแนะแนว 314 กิจกรรมนักเรียน มหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2526, 179 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษาพุทธศักราช 2520
แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 3 พุทธศักราช 2524 โรงพิมพ์ยูนิเทคโปรกักชั่น จำกัด 2524,
สามเสนวิทยาลัย, โรงเรียน กิจกรรมชุมนุมสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
2527, หน้าไม่เรียงลำดับ
- วันนอร์ มะทา กิจกรรมเสริมหลักสูตรทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โอเคียนส์ไทร์ 2523, 371 หน้า

การนำ Q.C. Circle มาใช้ในโรงเรียน

ชัยพร วิชาวุธ

1. Q.C. Circle คืออะไร

Q.C. Circle ย่อมาจากคำว่า Quality Control Circle หมายถึง กลุ่มพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเดียวกัน รวมตัวกันเข้าด้วยความสมัครใจเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อทำกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานและพัฒนาคุณภาพของผลงานที่สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน

แนวความคิดของ Q.C. Circle พัฒนามาจากวิธีควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรม เริ่มที่กิจกรรมควบคุมคุณภาพประกอบด้วย การตรวจสอบและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ หากได้ตามเกณฑ์มาตรฐานก็ถือว่าผ่าน ถ้าไม่ได้ก็ต้องคัดออก เปรียบเสมือนการสอบและการตัดสินผลสอบเป็นสอบได้-สอบตกตามที่ใช้ในระบบการศึกษา อย่างไรก็ตาม การควบคุมคุณภาพด้วยวิธีการเช่นนี้เป็นการควบคุมที่ปลายเหตุ และก่อให้เกิดความสูญเสียเป็นจำนวนมากเกินความจำเป็น นักอุตสาหกรรมในประเทศญี่ปุ่นจึงได้ริเริ่มเปลี่ยนแปลงวิธีการควบคุมคุณภาพด้วยการตรวจสอบและคัดออกในราวทศวรรษ 1960 โดยมีแนวความคิดว่าการควบคุมคุณภาพที่จะต้องกระทำในขั้นตอนของการผลิตและจะต้องให้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการผลิตในขั้นตอนต่างๆ มีส่วนรับผิดชอบในการตรวจสอบ สร้างเสริม และควบคุมคุณภาพจึงได้พัฒนารูปแบบการดำเนินการที่เป็นที่รู้จักกันในชื่อ Q.C. Circle

2. กิจกรรมของ Q.C. Circle

Q.C. Circle เป็นกลุ่มพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเดียวกันที่รวมตัวกันเป็นวงหรือ เล็กๆ ด้วยความสมัครใจเพื่อทำกิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพของงานและคุณภาพของผลงาน แต่ละกลุ่มมีสมาชิกประมาณไม่เกิน 10 คน สมาชิกของกลุ่มเลือกตั้งหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่มกันเองตามแบบของประชาธิปไตย เพื่อเป็นผู้นำและประสานงานในการทำกิจกรรมของกลุ่ม กิจกรรมของกลุ่ม Q.C. Circle เป็นกิจกรรมการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพในงานที่กลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ขั้นตอนของกิจกรรมพอจะสรุปเป็นดังนี้

(1) การตั้งปัญหา สมาชิกของกลุ่ม Q.C. Circle ช่วยกันคิดหาสิ่งที่จะต้องปรับปรุงในงานที่กลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบและช่วยกันคัดเลือกปัญหาที่มีความสำคัญเพื่อดำเนินการแก้ไข

(2) การวิเคราะห์หาสาเหตุ เมื่อเลือกปัญหาได้แล้ว สมาชิกของกลุ่ม Q.C. Circle ช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและช่วยกันคัดเลือกสาเหตุที่สำคัญควรแก้การนำมาแก้ไข และที่

กลุ่ม Q.C. Circle สามารถดำเนินการแก้ไขได้เองในระยะเวลาไม่นานนัก(ประมาณไม่เกิน 6 เดือน)

(3) การคิดหาวิธีแก้ปัญหา ตามปกติปัญหาหนึ่งๆ ย่อมมีหลายสาเหตุและการแก้ปัญหาที่แต่ละสาเหตุก็มีวิธีการต่างๆกันหลายวิธี นักแก้ปัญหาที่คือนอกจากจะสามารถกำหนดสาเหตุอย่างถูกต้องแล้ว ยังต้องเป็นนักคิดสร้างสรรค์ที่สามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้หลายวิธี และสามารถค้นพบวิธีแก้ปัญหาที่ทำได้ง่ายมีประสิทธิภาพ แต่ทว่าเป็นวิธีที่คนอื่นนึกไม่ถึงมาก่อน

(4) การวางแผนการแก้ปัญหา เมื่อได้ตกลงใจในวิธีแก้ปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปของกิจกรรมกลุ่ม Q.C. Circle คือ การวางแผนการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการสัมฤทธิ์ เป้าหมายนี้ต้องกำหนดเป็นตัวเลขเพื่อให้สามารถประเมินได้ และการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาลงจนการมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน

(5) การดำเนินการแก้ปัญหา สมาชิกของกลุ่ม Q.C. Circle ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดและตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม

(6) การประเมินผลการแก้ปัญหากิจกรรมที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาคือการประเมินผล การประเมินผลจะกระทำภายหลังการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน และเมื่อเสร็จสิ้นทุกขั้นตอน

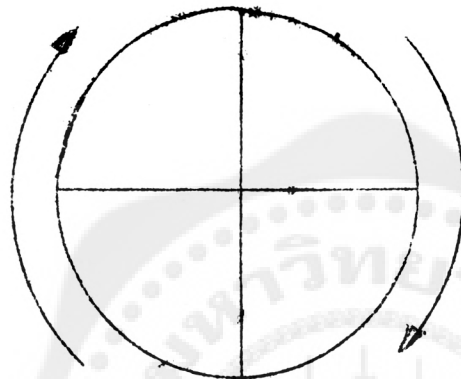
(7) การแก้ปัญหาและอุปสรรค การประเมินผลช่วยให้สมาชิกของกลุ่ม Q.C. Circle ทราบว่าในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการแก้ปัญหามีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง หากมีปัญหามิใช่กระบวนการแก้ปัญหา กลุ่ม Q.C. Circle ก็จำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอน (1) ถึง (6) เพื่อแก้ปัญหาลงจนอุปสรรคและเมื่อเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้ว การประเมินผลก็จะช่วยให้ทราบว่าดำเนินการแก้ปัญหาตลอดทุกขั้นตอนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าไม่บรรลุผลก็แสดงว่าปัญหายังไม่หมดสิ้น กลุ่ม Q.C. Circle อาจจะต้องกลับไปดำเนินการตาม ขั้นตอน (1) ถึง (6) อีกเพื่อแก้ปัญหาลงจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

(8) การนำผลไปปฏิบัติ หากการประเมินผลพบว่าวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่ม Q.C. Circle ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ขั้นตอนต่อไปคือการนำวิธีการที่ทดลองใช้จนได้ผลแล้วนี้ ไปกำหนดเป็นมาตรฐานของการทำงาน เพื่อป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นอีกและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและคุณภาพของผลงานในที่สุด

(9) การเสนอผลงาน สมาชิกกลุ่ม Q.C. Circle เสนอผลงานของกลุ่มในการประชุมทั้งภายในและภายนอกองค์การ เปรียบเสมือนการเสนอผลงานวิจัยของนักวิจัยในที่ประชุมต่างๆ เพื่อ

เผยแพร่และรับข้อติชมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรม Q.C. Circle ต่อไป ในกระบวนการผลงานอาจจัดเป็นนทกรรม มีการประกวดและให้รางวัลผลงานดีเด่นเพื่อการจูงใจ

Dr. W.E. Deming ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการควบคุมคุณภาพและเป็นผู้มีบทบาทในการเผยแพร่วิชาการควบคุมคุณภาพให้กับประเทศญี่ปุ่นในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้จัดขั้นตอนการแก้ปัญหาตามขั้นตอน (1) ถึง (8) ข้างต้นตามที่ได้อธิบายแล้วออกเป็น 4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกันเป็นวัฏจักรเรียกว่า วงจรเดมिंग (Deming Cycle) ดังนี้

P= Planning

D= Doing

C= Checking

A= Action

เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการวิเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหาของกลุ่ม Q.C. Circle ในบทความนี้

P	ได้แก่	ขั้นที่ (1)	การตั้งปัญหา
		ขั้นที่ (2)	การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
		ขั้นที่ (3)	การคิดหาวิธีแก้ปัญห
		ขั้นที่ (4)	การวางแผนแก้ปัญห
D	ได้แก่	ขั้นที่ (5)	การดำเนินการแก้ปัญห
C	ได้แก่	ขั้นที่ (6)	การประเมินผลการแก้ปัญห
A	ได้แก่	ขั้นที่ (7)	การแก้ไขปัญหและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ปัญห
		ขั้นที่ (8)	การนำผลไปปฏิบัติ

3. เทคนิคสำหรับกิจกรรม Q.C. Circle

วิธีแก้ปัญหของกลุ่ม Q.C. Circle เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ต้องใช้ข้อมูล ต้องใช้ความคิดวิเคราะห์และความคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ ต้องใช้วิจารณญาณในการประเมินทางเลือก และที่สำคัญที่สุด คือ การทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้กลุ่ม Q.C. Circle สามารถแก้ปัญหได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่สมาชิกของกลุ่ม Q.C. Circle จะต้องเรียนรู้เทคนิคต่างๆ เพื่อไว้เป็นเครื่องมือสำหรับดำเนินการ

กิจกรรมแก้ปัญหา เทคนิคดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

3.1 เทคนิคทางสถิติ ประกอบวิธีการพรรณนาข้อมูลและการค้นพื้นฐานจากข้อมูล วิธีการพื้นฐานที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ

(1) การจัดแบ่งประเภทข้อมูล (Stratification) เช่น แบ่งประเภทของชำรุดความมีที่แบบ แบ่งประเภทปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีที่ประเภท อะไรบ้าง

(2) การแจกแจงความถี่ ใช้ตารางบันทึกความถี่ของข้อมูลประเภทต่างๆ เช่น จำนวนนักเรียนขาดเรียนต่อวัน ในวงการ Q.C. Circle เรียกว่า Check Sheet

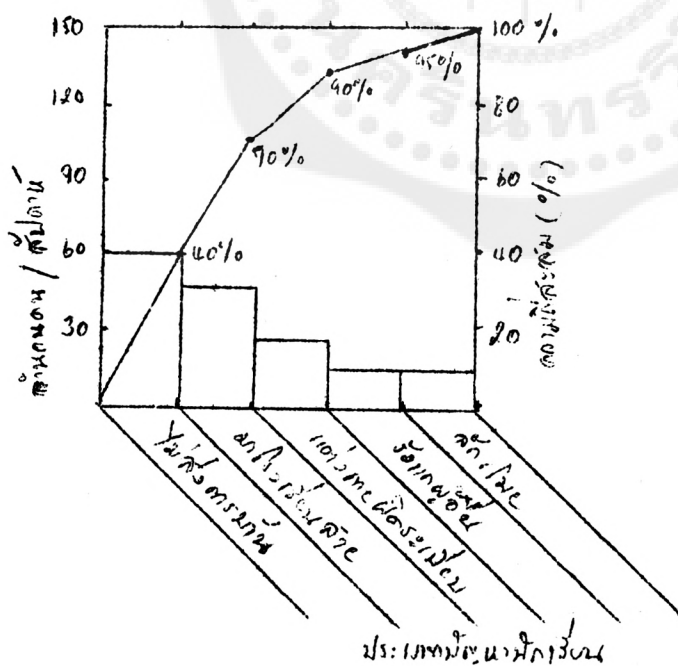
(3) กราฟ เป็นการนำเสนอข้อมูลเป็นภาพที่มีความเป็นรูปธรรมง่ายแก่การเข้าใจและเปรียบเทียบ กราฟที่มีประโยชน์มากคือ กราฟแท่ง (Histogram) กราฟเส้น กราฟวงกลมและกราฟรูปภาพ

(4) แผนภูมิ แผนภูมิที่มีประโยชน์สำหรับการแก้ปัญหามากคือ แผนภูมิพาเรโต (Pareto Diagram) แผนภูมิควบคุม (Control Chart) และแผนภูมิการกระจาย (Scatter Diagram)

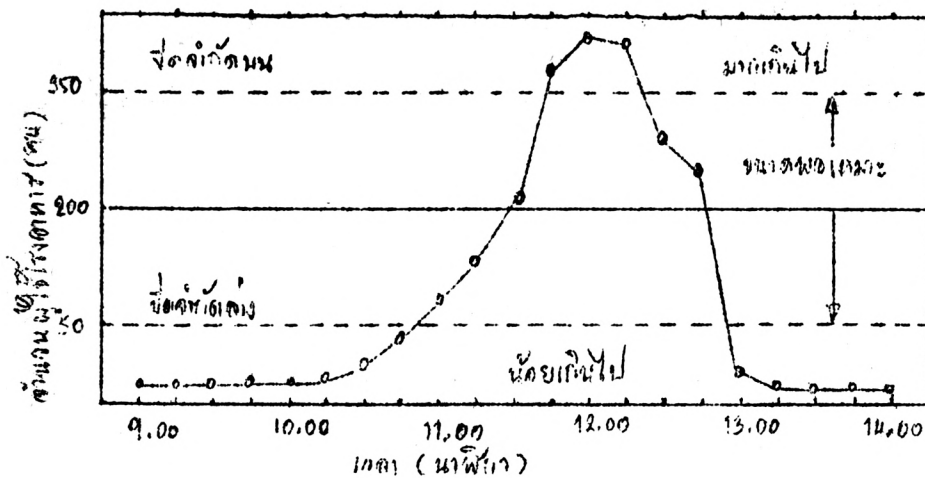
แผนภูมิพาเรโต คือ กราฟแท่งที่เรียงกันตามลำดับจากความถี่สูงสุดไปสู่ความถี่ต่ำสุดโดยเรียงจากซ้ายไปขวา และมีกราฟเส้นแสดงความถี่สะสมกำกับ

แผนภูมิควบคุม คือกราฟเส้นที่มีเส้นขีดจำกัดบนและขีดจำกัดล่างกำกับ เพื่อสะดวกแก่การตรวจสอบข้อมูลว่าอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้หรือไม่

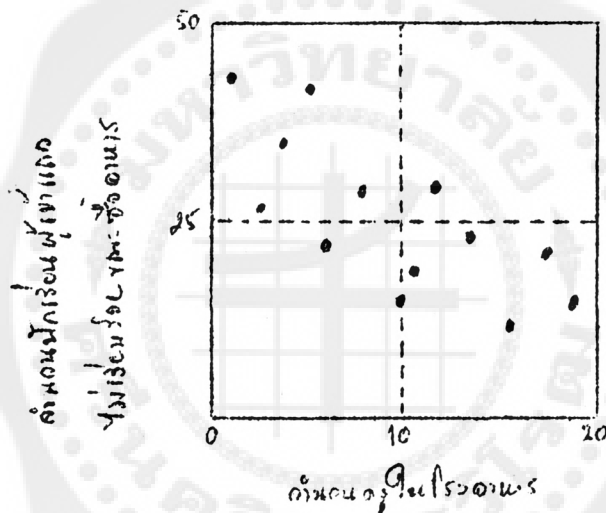
แผนภูมิกระจาย เป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว (ดูภาพประกอบ)

แผนภูมิพาเรโต

แผนภูมิควบคุม

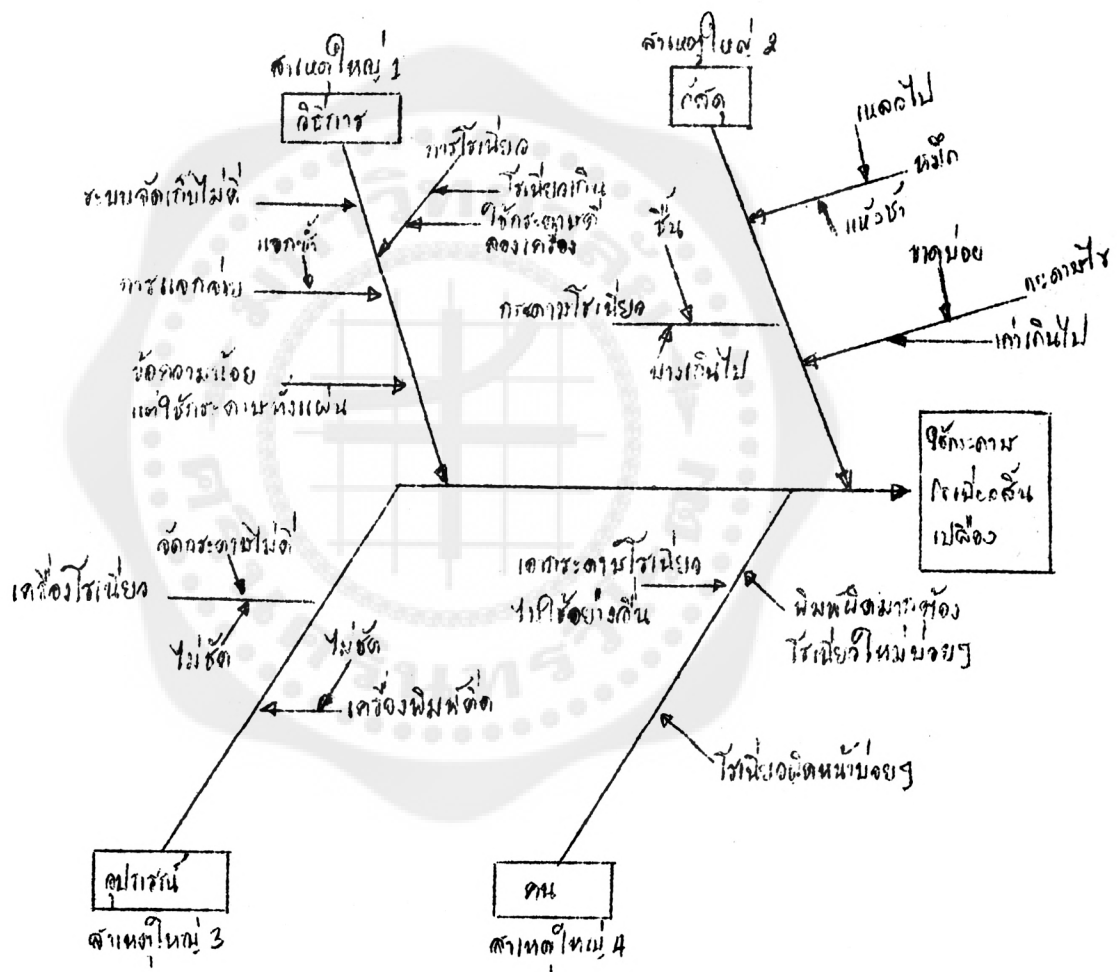
แผนภูมิกระจาย

(5) ค่าสถิติอื่นๆ เช่น มัชฌิม ฐานนิยม มัธยฐาน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ความถดถอย ฯลฯ ตลอดจนการใช้เทคนิคการทดสอบด้วยค่า χ^2 ค่า t ค่า F หากจำเป็น

3.2 เทคนิคการระดมสมอง เป็นเทคนิคการระดมความคิดจากสมาชิกของกลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดที่แตกต่างกันในปริมาณมากที่สุด การระดมสมองจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการดำเนินการประชุมกลุ่มที่สร้างสรรค์ บรรยากาศเป็นกันเอง รับฟังความเห็นซึ่งกันและกันโดยไม่มีการประเมินหรือวิจารณ์ ส่งเสริมให้มีการแสดงออกซึ่งความคิดอย่างอิสระโดยไม่ต้องกลั่นกรอง ตลอดจนขยายความคิดของกันและกัน การระดมสมองใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของการแก้ปัญหา 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนค้นหา

ปัญหา ขั้นการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และขั้นการคิดหาวิธีแก้ปัญา

3.3 เทคนิคแผนภูมิแก๊งปลา การระดมสมองเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา อาจทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งคือ การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดอย่างอิสระก่อนแล้วค่อยนำมาจัดระเบียบภายหลัง อีกวิธีหนึ่งคือการกำหนดแนวทางกว้างๆ ให้ระดมเจาะลึกลงไปเรื่อยๆ หากนำตัวปัญหามาเขียนเป็นหัวปลา สาเหตุของปัญหาก็จะเป็นแก๊งปลา จากแก๊งใหญ่ที่สุดแตกแขนงเป็นแก๊งย่อยๆ ลงไปเรื่อยๆ แก๊งใหญ่คือสาเหตุใหญ่ แก๊งย่อยคือสาเหตุย่อย ภายในสาเหตุใหญ่ ดังแสดงเป็นตัวอย่างในรูปต่อไปนี้

แผนภูมิแก๊งปลาวิเคราะห์สาเหตุของการใช้กระดาษโรเนียวสิ้นเปลือง

3.4 เทคนิคการคิดสร้างสรรค์ ในการระดมสมองเพื่อค้นหาวิธีแก้ปัญา จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการคิดสร้างสรรค์ เช่นการคิดในเชิงสมมติ การคิดในเชิงอุปมา การแจกแจงและการไขว้ลักษณะของสิ่งต่างๆ การพักสมองและการปล่อยใจไปตามอารมณ์ ฯลฯ เทคนิคเหล่านี้ช่วยให้สามารถค้นพบวิธีแก้ปัญา

ที่แบบยด มีประสิทธิภาพและได้ผลดี แต่ไม่เคยนึกถึงมาก่อน อาจเปรียบเสมือนมีเส้นผมมาบิคบังไว้

3.5 เทคนิคการประเมินและตัดสินใจ เป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญไปกับการระดมสมอง เมื่อระดมสมองจนได้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หรือวิธีการแก้ปัญหาได้แล้ว ขั้นที่จำเป็นจะต้องทำต่อจากนั้นคือ การประเมินและการตัดสินใจว่าจะเลือกปัญหาใด จะแก้ที่สาเหตุใด และจะแก้ด้วยวิธีการใด การประเมินและตัดสินใจจำเป็นต้องตั้งอยู่บนฐานของข้อมูล และเกณฑ์ การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในขั้นการประเมินและตัดสินใจนี้ เทคนิคทางสถิติต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วจำเป็นต้องนำมาใช้ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาตามเกณฑ์ต่างๆ เช่นสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรหรือไม่ ใช้จ่ายจ่ายมากน้อยเพียงใด ใช้เวลายาวนานเพียงใด เป็นปัญหาของกลุ่มหรือไม่ ทำได้เองโดยตลอดหรือไม่ ฯลฯ

3.6 เทคนิคการทำงานร่วมกันเป็นทีม กิจกรรมของกลุ่ม Q.C. Circle เป็นกิจกรรมกลุ่ม ทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอน มีการประชุมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ เพื่อให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคการทำงานร่วมกันเป็นทีมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เทคนิคต่างๆ เช่น เทคนิคการนำ เทคนิคการดำเนินการประชุม เทคนิคการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานของกลุ่ม เทคนิคการจูงใจ สมาชิกในกลุ่ม ฯลฯ จำเป็นต้องนำมาใช้อย่างได้ผล

4. กิจกรรม Q.C. Circle กับการบริหาร

กิจกรรมของกลุ่ม Q.C. Circle เป็นกิจกรรมการแก้ปัญหาของการปฏิบัติงาน เป็นกิจกรรมที่กลุ่มปฏิบัติช่วยกันคิด ช่วยกันทำเพื่อพัฒนาสภาพการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผลงานที่สมาชิกของกลุ่มมีสำหรับติดขอรวบรวมกัน กิจกรรมของกลุ่มจึงมีประโยชน์อย่างมากสำหรับการบริหารองค์กร เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้บริหารในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของระบบและของบุคคลในองค์กร ผู้บริหารไม่จำเป็นต้องลงมาวินิจฉัยสั่งการในทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิภาพและคุณภาพงาน ผู้ปฏิบัติจะช่วยกันค้นหาปัญหาเอง ช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุและช่วยกันดำเนินการแก้ไขปัญหาเอง และในกรณีโดยทั่วไป ผู้ปฏิบัติงานเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาของการปฏิบัติงานดีที่สุด

นอกจากจะมีประโยชน์ด้านประสิทธิภาพและผลผลิตแล้ว กิจกรรม Q.C. Circle ยังสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของงานให้กับผู้ปฏิบัติงาน ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของงานนี้ทำให้เกิดความผูกพันในงานที่มีความตั้งใจทำงานมากขึ้น กิจกรรมกลุ่มของกลุ่ม Q.C. Circle เป็นประโยชน์ต่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน และเป็นการพัฒนาความสามารถของสมาชิกทุกคนในกลุ่มในเชิงคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นอีกด้วย

เพื่อให้กิจกรรม Q.C. Circle เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับองค์กรและบุคคล ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร การจัดรูปแบบการบริหารที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรม Q.C. Circle และที่ประสานกิจกรรม Q.C. Circle ต่างๆภายในองค์กรเพื่อสนองตอบนโยบายขององค์กรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

4.1 รูปแบบการบริหาร การจัดรูปแบบการบริหารระบบกิจกรรม Q.C. Circle จะต้องยึดหลักการ ส่งเสริมและสนับสนุน มิใช่หลักการของการ สั่งการและความคุม จะต้องจัดในรูปแบบของคณะกรรมการ มิใช่รูปแบบของผู้บังคับบัญชาตามสายงานปกติ

โดยทั่วไปในองค์กรหรือหน่วยงานที่มีบุคลากรมากเพียงพอที่จะจัดเป็นกลุ่ม Q.C. Circle ตั้งแต่ 10 กลุ่มขึ้นไป อาจจะต้องมีคณะกรรมการดังต่อไปนี้

(1) คณะกรรมการส่งเสริม Q.C. Circle หรือเรียกเป็นชื่ออย่างอื่น เช่นคณะกรรมการอ่านวยการ Q.C. Circle ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กรเป็นประธาน ผู้บริหารระดับสูงอื่นๆ เป็นกรรมการและอาจมีผู้นำกลุ่ม Q.C. Circle ขององค์กรร่วมเป็นกรรมการด้วยจำนวนหนึ่ง สำหรับองค์กรที่มีพนักงานเป็นจำนวนมาก และมีการแบ่งออกเป็นสายงานหรือฝ่ายงานต่างๆก็อาจมีคณะอนุกรรมการส่งเสริม Q.C. Circle ประจำสายงานหรือฝ่ายต่างๆได้อีก

คณะกรรมการส่งเสริม Q.C. Circle มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนของการนำ Q.C. Circle มาพัฒนาการดำเนินงานขององค์กร ในการกำหนดแนวทางและการดำเนินการส่งเสริมกิจกรรม Q.C. Circle อย่างมีประสิทธิภาพ ในการติดตามผลการดำเนินงานของ Q.C. Circle ในการให้การสนับสนุนร่วมพิจารณากิจกรรม และร่วมประเมินผลงานของ Q.C. Circle ภายในองค์กร

(2) คณะกรรมการประสานงาน Q.C. Circle ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงคนหนึ่งเป็นประธาน ผู้ประสานงาน Q.C. Circle เป็นกรรมการ คณะกรรมการประสานงานบริหารกิจกรรม Q.C. Circle ให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร ดำเนินการฝึกอบรมและให้การศึกษาเรื่อง Q.C. Circle แก่พนักงานจัดให้มีการแสดงผลงาน และประกวดผลงาน การประชาสัมพันธ์กิจกรรม Q.C. Circle ตลอดจนเป็นแกนกลางของการปฏิบัติกิจกรรม Q.C. Circle ทุกระดับ

(3) การประสานงาน Q.C. Circle เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำกิจกรรม Q.C. Circle และนโยบายของหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ Q.C. Circle เป็นอย่างถี่ ผู้ประสาน

งานทำหน้าที่ในการชี้แจง ตอบข้อข้องใจ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือในกรณีของกลุ่ม
Q.C. Circle ประสพอุปสรรคหรือปัญหาในการทำกิจกรรมรวม

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการให้กลุ่ม Q.C. Circle

หลังจากที่ได้จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริม Q.C. Circle และคณะกรรมการประสานงาน Q.C. Circle แล้ว งานที่จะต้องกระทำต่อไปคือการฝึกอบรมบุคลากรทุกคนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับต่ำสุดเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการของ Q.C. Circle ตลอดจนนโยบายขององค์การเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรม Q.C. Circle ในบางองค์การที่มีบุคลากรจำนวนมากและกระจายอยู่ตามที่ต่างๆ การฝึกอบรมอาจต้องทำเป็น 2 ขั้นตอน โดยที่ขั้นตอนแรกเป็นการฝึกอบรมวิทยากร และขั้นตอนที่สอง ให้วิทยากรที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นอย่างดีเป็นผู้ฝึกอบรมบุคลากรอีกทอดหนึ่ง

กลุ่ม Q.C. Circle เป็นกลุ่มอาสาสมัครสมัครรวมตัวกันเป็นกลุ่มโดยไม่มีการบังคับ ดังนั้นปัจจัยสำคัญของการชักนำให้พนักงานมารวมตัวกันเป็นกลุ่มคือการชี้ให้พนักงานได้มองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดกับตัวพนักงานเอง เช่นการปรับปรุงแก้ไขปัญหาความไม่สะดวกหรือไม่สบายในการปฏิบัติงาน การสร้างสภาพของที่ทำงานและของการทำงานให้มีความพอใจมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหน่วยงานซึ่งจะส่งผลกลับมาเป็นความเจริญก้าวหน้าของตนเองในที่สุด

การชี้แจงประโยชน์ของ Q.C. Circle นี้จะต้องสนับสนุนด้วยการเสนอตัวอย่างผ่านสื่อ เช่น ภาพยนต์หรือเทปวีดีโอ อาจจะต้องสนับสนุนด้วยการการไปศึกษาดูงาน ณ หน่วยงานอื่นที่ได้เริ่มกิจกรรม Q.C. Circle อย่างไคลคลีมาแล้ว หรือให้ไปฟังการแถลงผลงานของกลุ่ม Q.C. Circle ที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนการให้มีการทดลองทำเป็นตัวอย่างสาธิตภายในหน่วยงาน

เมื่อบุคลากรมีความเข้าใจเรื่องกิจกรรม Q.C. Circle และพร้อมที่จะตั้งกลุ่ม ก็ให้ดำเนินการเลือกตั้งหัวหน้าและเลขานุการกลุ่ม ดำเนินการจดทะเบียนกับคณะกรรมการส่งเสริมกิจกรรม Q.C. Circle เพื่อเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการ และเริ่มลงมือทำกิจกรรมกลุ่มตามที่ได้อธิบายไว้แล้วในข้อ 2 และข้อ 3

5. การนำกิจกรรม Q.C. Circle มาใช้ในโรงเรียน

กิจกรรม Q.C. Circle เริ่มต้นในวงการอุตสาหกรรม และได้แพร่ขยายเข้าไปในวงการธุรกิจการชายและการบริหาร เมื่อกิจกรรม Q.C. Circle เริ่มเข้ามาในประเทศไทยใน พ.ศ. 2518 ก็เริ่มใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมก่อน ต่อมาก็ได้แพร่ขยายเข้าไปในวงการธุรกิจและรัฐวิสาหกิจ และปัจจุบันยังเป็นที่สนใจของหน่วยราชการต่างๆอีกหลายแห่ง รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการและหน่วย

งานภายในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาลัยช่างกลปทุมวัน เป็นต้น

กิจกรรม Q.C. Circle สามารถเข้ามาในโรงเรียนได้ใน 2 รูปแบบคือ

(1) เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารโรงเรียน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน และคุณภาพของผลงานในค่านาต่างๆของโรงเรียน

(2) เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น และ แก้ปัญหาเป็น ตามที่มุ่งหวังไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

5.1 การนำกิจกรรม Q.C. Circle มาเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารโรงเรียน กิจกรรม Q.C. Circle สามารถนำมาใช้ในโรงเรียนอย่างค่อนข้างสะดวก เนื่องจากโรงเรียนมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรม Q.C. หลายประการดังนี้

(1) บรรยากาศการบริหาร การทำงานของครู อาจารย์ในโรงเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นอิสระ เมื่อเทียบกับหน่วยราชการอื่นๆ ครูอาจารย์ในโรงเรียนมีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายค่อนข้างชัดเจนและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารกิจการระดับต่างๆของโรงเรียนมากพอสมควร ในโรงเรียนหลายๆแห่งผู้บริหารและครูอาจารย์ปฏิบัติงานร่วมกันในลักษณะผู้ร่วมงานมากกว่าในลักษณะผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา บรรยากาศการบริหาร เช่นนี้มีความเหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรม Q.C. Circle มาก

ในความเป็นจริง การทำงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนหลายแห่งก็มีส่วนคล้ายการทำกิจกรรม Q.C. Circle อยู่แล้ว มีการประชุมกลุ่มย่อย มีการพิจารณาปัญหาร่วมกันและแก้ปัญหาร่วมกันเป็นประจำอยู่แล้ว เพียงแต่ยังมิได้นำเทคนิคของกิจกรรม Q.C. Circle และระบบการบริหารกิจกรรม Q.C. Circle มาใช้เพื่อให้กิจกรรมการร่วมคิดร่วมทำนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดเท่านั้น

(2) ความสามารถของบุคลากร บุคลากรของโรงเรียนเกือบทั้งหมดมีการศึกษาในระดับค่อนข้างสูงถึงระดับสูง จะมีก็เพียงคนงานภารโรงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่มีการศึกษาในระดับต่ำ บุคลากรที่มีความสามารถสูงเหล่านี้จะสามารถเข้าใจหลักการของ Q.C. Circle และสามารถนำเทคนิคต่างๆ ของ Q.C. Circle ตามที่ได้อธิบายไว้แล้วไปใช้อย่างถูกต้องและได้ผลดี เพราะส่วนใหญ่ก็มีความคุ้นเคยกับเทคนิคต่างๆเหล่านี้มาก่อนแล้ว

รูปแบบการนำเอากิจกรรม Q.C. Circle มาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน คงจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามขนาดและลักษณะการบริหารของโรงเรียน ตัวอย่างของรูปแบบการบริหาร

อาจเป็นดังนี้ (ดูแผนภูมิหน้า 12)

ตัวอย่างการจัดรูปแบบการบริหารตามแผนภูมิดังกล่าวเกิดขึ้นทั้งตัวอย่างของโรงเรียนมัธยมศึกษากลางเท่านั้น ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างจากนี้ หรือมีรูปแบบการจัดองค์กรที่แตกต่างไปจากนี้ ก็อาจจะต้องมีการปรับการจัดรูปแบบการบริหารกิจกรรม Q.C. Circle ตามความเหมาะสม และถ้าหากเป็นโรงเรียนประถมซึ่งส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ก็อาจจะต้องจัดระบบบริหารกิจกรรม Q.C. Circle เป็นกลุ่มโรงเรียน

5.2 การสอดแทรกกิจกรรม Q.C. Circle ในหลักสูตร ดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้นว่า กิจกรรม Q.C. Circle เป็นกิจกรรมการแก้ปัญหาด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ ใช้ข้อมูลเป็นฐาน ใช้ความคิดวิเคราะห์ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ใช้วิจารณ์ในการประเมินและตัดสินใจและที่สำคัญที่สุดคือการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง กิจกรรม Q.C. Circle จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะใช้เป็นกิจกรรมสำหรับการพัฒนาความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

การสอดแทรกกิจกรรม Q.C. Circle ในหลักสูตร สามารถทำได้ค่อนข้างสะดวกในระดับมัธยมศึกษา โดยจะต้องสอดแทรกทั้ง ความรู้และการปฏิบัติจริง ความคุ้นเคยไปสามารถกระทำในรูปของชมรมในวิชากิจกรรมเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร หรือจะจัดเป็นชมรมที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรก็ได้ภายในชมรม Q.C. Circle ให้นักเรียนรวมกลุ่มกันตามหลักการของ Q.C. Circle ร่วมกันศึกษาหลักการและวิธีการของ Q.C. Circle ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งต่างๆ เช่น สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ในโรงเรียนแม้กระทั่งรอบๆโรงเรียน ด้วยวิธีการของ Q.C. Circle ตลอดจนการจัดให้มีการรายงานการประกวดและการให้รางวัลแก่กลุ่ม Q.C. Circle ที่มีผลงานดีเด่น

6. ตัวอย่างหัวข้อปัญหาสำหรับ Q.C. Circle ในโรงเรียน

6.1 Q.C. Circle ของบุคคลากร สามารถค้นหาปัญหา อุปสรรค ความไม่สะดวกไม่สบาย ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนความสิ้นเปลืองหรือการคั่งค้างในกิจการต่างๆ โดยอาจจำแนกตามกลุ่มปัญหาเช่น

(1) ปัญหาเกี่ยวกับบุคคลากร ปัญหาเกี่ยวกับครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น

- ความรู้ความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับของราชการและของโรงเรียน
- ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่
- ความรู้ความสามารถในการสอนและการปกครอง

การขาดแคลน/การมีเกินซึ่งบุคลากรในบางงาน

ฯลฯ

(2) ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ด้านการบริการ เช่น

- การจัดหาวัสดุอุปกรณ์
- การเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์
- การใช้วัสดุอุปกรณ์
- การจัดและการใช้ห้องสมุดโรงเรียน

ฯลฯ

(3) ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหารและบริการ

- ความล่าช้าของงานบางอย่าง
- ความสิ้นเปลือง
- การขาดประสิทธิภาพ
- ความคืบหน้าในผลสัมฤทธิ์

ฯลฯ

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการประเมินผล

- การเร่งรัดความสนใจของนักเรียน
- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ทันผล
- การใช้สื่อการสอน
- สภาพแวดล้อมของห้องเรียน
- การจัดระบบการสอบและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองและบริการของนักเรียน

- ระเบียบวินัยนักเรียน
- ความประพฤติของนักเรียน
- การป้องกันยาเสพติดให้โทษ
- การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม
- การให้คำปรึกษาแนะแนว
- สวัสดิการนักเรียน

ฯลฯ

6.2 Q.C. Circle ของนักเรียน สามารถค้นหาปัญหาที่พบเห็นในสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน ภายในโรงเรียน และแม้กระทั่ง ภายนอกห้องเรียนที่นักเรียนสามารถร่วมกันแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

7. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการนำ Q.C. Circle มาใช้ในโรงเรียน

การนำกิจกรรม Q.C. Circle มาใช้ในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายประการดังนี้

(1) ความเข้าใจของผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนรวมทั้งผู้บริหารระดับกองและกรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน ต้องมีความเข้าใจอย่างดีและอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักการและวิธีการของ Q.C. Circle ประโยชน์ของ Q.C. Circle ในรูปของการพัฒนางานและการพัฒนาคน รวมทั้งผลที่คาดหวังได้ในระยะสั้นและระยะยาวของการทำกิจกรรม Q.C. Circle จะได้นำกิจกรรม Q.C. Circle มาใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องหรือคาดหวังในสิ่งที่กิจกรรม Q.C. Circle ไม่อาจทำให้เกิดได้

(2) การยอมรับของผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารที่ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรม Q.C. Circle อย่างดีแล้ว อาจไม่ยอมรับที่จะนำมาใช้ในองค์กรของตนด้วยเหตุผลความไม่พร้อมของบุคลากร ความไม่พร้อมของระบบบริหารรวมทั้งความไม่เชื่อในปรัชญาของกิจกรรม Q.C. Circle

แนวความคิดของระบบกิจกรรม Q.C. Circle เข้าได้อย่างดีกับความเชื่อตามทฤษฎี Y ของ McGreor (1960) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์โดยธรรมชาติมีความต้องการที่จะทำงาน มีความต้องการที่จะเห็นผลสำเร็จของงานที่ตนกระทำ มีความกระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบหากได้รับมอบหมายให้ทำงานและมีการอำนวยความสะดวกตามสมควร

แนวความคิดของระบบกิจกรรม Q.C. Circle สวนทางกับความเชื่อตามทฤษฎี X ของ McGregor (1960) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์โดยธรรมชาติไม่ชอบทำงาน ที่ต้องทำงานก็ด้วยความจำเป็นเพื่อการเลี้ยงชีพ ทำงานอย่างขอไปทีและขาดความรับผิดชอบ ผู้บริหารที่มีความเชื่อแบบนี้มีเป็นจำนวนมากพอสมควร สังคมไทย ความเชื่อแบบนี้เมื่อแปลเป็นพฤติกรรมการบริหาร ก็จะเน้นการจัดระบบงาน มีการสั่งการ มีการติดตาม มีการควบคุม มีการจูงใจด้วยอำนาจในรูปแบบต่างๆ

ผู้บริหารที่มีความเชื่อตามทฤษฎี X คงจะยอมรับแนวความคิดของระบบกิจกรรม Q.C. Circle ได้ยาก

(3) การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง การยอมรับของผู้บริหารระดับสูง เพียงแต่ทำให้ระบบกิจกรรม Q.C. Circle สามารถเข้ามาในโรงเรียนเท่านั้น ส่วนกิจกรรมจะดำเนินการได้ดีเพียงไร

ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียน ของกองและของกรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน การสนับสนุนโดยการถือเอาภารกิจกรม Q.C. Circle เป็นนโยบายที่มีความสำคัญสูง โดยการถือเอาภารกิจกรม Q.C. Circle เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติราชการ สามารถใช้เวลา สถานที่ และทรัพยากรอื่นๆที่จำเป็นของทางราชการ โดยการถือว่ากลุ่ม Q.C. Circle ที่จดทะเบียนกับโรงเรียนเป็นกลุ่มที่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของการบริหาร มีฐานะเหมือนคณะกรรมการปฏิบัติราชการอื่นๆโดยการจัดหาเจ้าหน้าที่และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การทำกิจกรรม Q.C. Circle และโดยการเอาใจใส่ต่อกิจกรรม Q.C. Circle ติดตามรับทราบตลอดจนการให้กำลังใจแก่การปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม Q.C. Circle ต่างๆเป็นประจำทุกชั้นตอน

หากขาดการสนับสนุนในตำแหน่งนี้ กิจกรรม Q.C. Circle คงจะประสบความสำเร็ไ้โดยยาก

(4) ความเข้าใจของบุคลากร บุคลากรที่จะเป็นผู้ทำกิจกรรม Q.C. Circle จะต้องมีความเข้าใจอย่างดีและอย่างถูกต้องในหลักการและวิธีการของ Q.C. Circle โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปรัชญาของกิจกรรม Q.C. Circle ในเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล เทคนิคการระดมสมอง เทคนิคการตัดสินใจ เทคนิคการนำและการตาม และเทคนิคการทำงานร่วมกันเป็นทีม

ดังนั้นการจัดการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม Q.C. Circle จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในบางองค์การจึงได้จัดให้มีกลุ่มวิทยากรภายในทำหน้าที่ฝึกอบรมเรื่อง Q.C. Circle แก่บุคลากรภายในโดยเฉพาะอย่างต่อเนื่อง

(5) การยอมรับของบุคลากร การที่บุคลากรจะร่วมมือกับเอากิจกรรม Q.C. Circle มาทำด้วยความเต็มใจเพียงไร ขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่เกี่ยวกับเจตนารมณ์ของผู้บริหาร หากบุคลากรไม่มีความเชื่อใจในฝ่ายบริหาร เข้าใจว่ากิจกรรม Q.C. Circle เป็นลูกไม้ของผู้บริหารที่จะนำมาหลอกลวงใช้ ความร่วมมือก็จะไม่เกิดขึ้น และขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของบุคลากรว่ากิจกรรม Q.C. Circle ทำให้ต้องทำงานเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ หากรับรู้ว่าการทำกิจกรรม Q.C. Circle เป็นภาระงานที่ต้องทำเพิ่มเติม ความร่วมมือก็จะเกิดขึ้นได้ยาก

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องจัดการอธิบายและการแสดงให้บุคลากรได้เข้าใจเจตนารมณ์ของการนำกิจกรรม Q.C. Circle เข้ามาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาสภาพการทำงานให้มีความสะดวกสบาย เพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีม เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสุขใจในการทำงาน ตลอดจนเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนากิจการของโรงเรียนเพื่อก้าวหน้าร่วมกัน

(6) ผลของกิจกรรม Q.C. Circle ผลที่ได้จากการทำกิจกรรมสามารถเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะส่วนที่เป็นปริมาณ แต่ในส่วนที่เป็นคุณภาพ เช่น ความร่วมมือ ความพึงพอใจในงาน ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางด้านการแก้ปัญหาหรือพัฒนาทางด้านการปฏิบัติการ และจิตใจในตัวบุคลากรและตัวนักเรียน อาจจะมองเห็นได้ไม่ชัดเจนนัก ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม จะต้องเข้าใจปัญหานี้ และจะต้องพยายามหาวิธีที่จะวัดผลในด้านต่างๆ เหล่านี้

บรรณานุกรม

กล่าวหาญ วรพุทธพร กลุ่มคุณภาพ(วิธีญี่ปุ่น) Q.C. Circle Concept กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น) , 2526

เจริญ วัชรरังษี และ ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล การบริหารงานโดยให้พนักงานมีส่วนร่วม: แบบญี่ปุ่นกับเยอรมัน เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 3 สภาองค์การนายจ้างแห่งประเทศไทย ปีที่พิมพ์ไม่ปรากฏ

สมาคมจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย คิว.ซี. เซอร์เคิล : รูปแบบหนึ่งของการบริหารงาน
2526

Mc Gregor, D. The Human Side of Enterprise. New York : McGraw-Hill, 1960

พิธีเปิดการประชุมสัมมนา

เรื่อง

การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

นายชวลิต ชำนาญ ประธานการจัดประชุมสัมมนา ได้กล่าวรายงานต่อ ผศ.ดร. วชิรญา บัวศรี คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมาเป็นประธานในพิธีเปิด ถึงวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมสัมมนาในหัวข้อ ปัญหาและแนวทางในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรมัธยมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 คือ

1. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข ปัญหา การจัดกิจกรรมนักเรียน

2. เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

3. เพื่อพัฒนาโลกและประสิทธิภาพการบริหาร การจัดกิจกรรมนักเรียน

เนื้อหาสาระของการประชุมสัมมนามีดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน
2. จะนำ DCC มาใช้ในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้อย่างไร
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมนักเรียน
4. จะสอนอะไรในช่วงกิจกรรมนักเรียน และจะพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนในการสอนกิจกรรมนักเรียนได้อย่างไร

ผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนาประกอบด้วย อาจารย์หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลาง จำนวน 11 ท่าน นิสิตริษฎาโพธิ์ที่ 1 สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 50 ท่าน

สำหรับวิทยากรที่จะทำหน้าที่บรรยายให้ความรู้มี 7 ท่าน คือ

1. อาจารย์ชัชวาล	แก้วกำเนติ	จากหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา
2. อาจารย์กอบกุล	ดิษฐ์แย้ม	จากหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา
3. อาจารย์จารึก	อะยะวงศ์	จากกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

4. อาจารย์วีระ	กาญจน์รสิตา	จาก ร.ร.สวนกุหลาบวิทยาลัย
5. อาจารย์ประกอบ	เป็รื่องศิลป์รัตน์	จาก ร.ร.สามเสนวิทยาลัย
6. อาจารย์สุดา	บัวเกษ	จาก ร.ร.สาธิตน้ำผึ้ง
7. ผศ.สุนันท์	ชลโกสุม	จากสำนักทดสอบทางการศึกษา และ
จิตวิทยา มศว.ประสานมิตร

การประชุมสัมมนาครั้งนี้ใช้เวลา 1 วัน โดยภาคเช้าเป็นการอภิปราย ภาคบ่ายเป็นการประชุมกลุ่มสัมมนา

ต่อมา ผศ.ดร.วชิรญา บัวศรี ไทกลาง เปิดการประชุมสัมมนาพอสรุปได้ใจความว่า การจัดสัมมนาของนิสิตในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา มัธยม 581 ในระดับบัณฑิตศึกษา นับเป็นการนำเอาทฤษฎีที่ได้เรียนมาแล้ว มาประยุกต์ให้เกิดผลการปฏิบัติงานแต่ละครั้ง คณะกรรมการจะต้องทำงานหนัก รอบคอบ และประสานงานกันหลายฝ่าย การจัดสัมมนาครั้งนี้ของนิสิต เป็นกิจกรรมที่นำเสนอเสริม เป็นการฝึกการเป็นผู้นำในการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน และเป็นภาระที่นิสิตจะต้องรับผิดชอบในการออกไปพัฒนาสังคม

วัตถุประสงค์ตามหัวข้อการสัมมนานี้ว่า เหมาะกับสภาพปัญหาการมัธยมศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรที่ประกาศใช้ ยังไม่บรรลุจุดประสงค์เท่าที่ควร โดยเฉพาะในด้านกิจกรรมนักเรียน ผลจากการจัดสัมมนาครั้งนี้ จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาหลักสูตร และหลังจากการประชุมสัมมนา หวังว่าผู้เข้าร่วมจะนำเอาผลไปปฏิบัติในการเรียนการสอน ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด และเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับทราบด้วย

คำกล่าวรายงานของประธานโครงการประชุมสัมมนา
ในพิธีเปิดการประชุมสัมมนาปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรม
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑ และมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๒๔
วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๒๔ เวลา ๐๘.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม ๑๒ - ๒๐๓ - ๔ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กราบเรียน ท่านคณะคณาจารย์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กระผมและบรรดาผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา มีความปลื้มปิติ และรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ท่านได้สละเวลามาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมสัมมนา เรื่องปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑ และมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๒๔ นับว่าเป็นเกียรติแก่ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

การจัดการสัมมนาครั้งนี้จัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ ๓ ประการ คือ
๑. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข
ปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียน
๒. เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับเจตนารมณ์
ของหลักสูตร

๓. เพื่อพัฒนากลไกและประสิทธิภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน
เนื้อหาสาระของการประชุมสัมมนามีดังนี้
๑. ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน
๒. จะนำ คิว.ซี.ซี. มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างไร
๓. ปัญหา, อุปสรรค, ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมนักเรียน
๔. จะสอนอะไรในชั่วโมงกิจกรรม และจะพัฒนาความเป็นผู้นำนักเรียนในการสอน
กิจกรรมนักเรียนอย่างไร

ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาในครั้งนี้ประกอบด้วย อาจารย์หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม
นิเทศศึกษาในสังกัด จำนวน ๓๐ ท่าน นิเทศปริญญาโทปีที่ ๑ วิชาเอก...

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งอยู่ในโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ จำนวน ๕๐ ทาน รวม ๕๐ ทาน

สำหรับวิทยากรที่ได้เรียนเชิญและได้รับความกรุณาร่วมอภิปราย เพื่อเป็นแนวคิด สำหรับการสัมมนาในครั้งนี้ มีจำนวน ๗ ทาน คือ

๑. อาจารย์คุณณี แก้วกำเนิด จากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
๒. อาจารย์กอบกุล คิษฐรัมย์ จากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
๓. อาจารย์จารึก อะยะวงศ์ จากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
๔. อาจารย์วีระ กาญจนะรังสีลา จากสวนกุหลาบวิทยาลัย
๕. อาจารย์ประกอบ เปื้องศิลปรัตน์ จากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
๖. อาจารย์สุดา บัวเกษ จากโรงเรียนสายน้ำผึ้ง
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ศลโกสุม จากสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การประชุมสัมมนาครั้งนี้ ใช้เวลา ๑ วัน โดยภาคเช้าเป็นการอภิปราย ส่วน ภาคบ่ายเป็นการแบ่งกลุ่มสัมมนา

การจัดสัมมนาครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากภาคีวิชาต่าง ๆ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งร้านค้าต่าง ๆ ที่สนับสนุนงานวิชาการ โดยบริจาคแผ่น เอกสารและฉาเขียนป้ายประกาศต่าง ๆ ในนามของคณะกรรมการจัดการสัมมนา ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เปิดการประชุมสัมมนาและให้โอวาท เพื่อผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาจะได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติสืบไป

คำกล่าวเปิดการสัมมนาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ดร. วชิรญา บัวศรี คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ณ ห้องประชุม ๑๒ - ๒๐๓ - ๔ คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๒๔

ท่านวิทยากร ประธานคณะกรรมการจัดสัมมนาและท่านผู้เชี่ยวชาญร่วมสัมมนาทุกท่าน คิฉันมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้รับเชิญมาเป็นประธานในการเปิดสัมมนา เรื่องปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในวิชามัชฌม ๕๔๑ (การสัมมนาปัญหาและการวิจัยในระดับมัธยมศึกษา) ในวันนี้

ขอแสดงความชื่นชมในความวิริยะอุตสาหะของบรรดานิสิต ที่ได้แสดงความสามารถจัดสัมมนาครั้งนี้ขึ้น นับเป็นการนำเอาความรู้ในภาคทฤษฎีมาประยุกต์ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างดี คิฉันมีความเชื่อมั่นว่าการจัดสัมมนาขึ้นแต่ละครั้งนั้นไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย ๆ คณะกรรมการทุกคนทุกฝ่ายจะต้องทำงานหนักมาก และแต่ละฝ่ายจะต้องประสานงานและวางแผนการเป็นขั้นตอนอย่างรอบคอบ อีกทั้งยังต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย การดำเนินงานต่าง ๆ นับจนถึงขณะนี้ ถือได้ว่าบรรดานิสิตได้รวมแรงรวมใจกันฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงจนพร้อมที่จะให้เกิดการสัมมนาขึ้นในบัดนี้แล้ว ดังเป็นที่ประจักษ์แก่ท่านทั้งหลายอยู่ในขณะนี้ นับเป็นกิจกรรมที่น่าส่งเสริมสนับสนุนอย่างยิ่ง เพราะเป็นประสบการณ์ที่มีค่าสมกับระดับของมหาบัณฑิต และเป็นการฝึกความเป็นผู้นำในการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งเป็นภาระรับผิดชอบของนิสิตเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติงานในสังคม

จากรายงานของประธานคณะกรรมการจัดสัมมนา ทำให้ทราบวัตถุประสงค์ของการสัมมนาที่มุ่งหวังให้เกิดการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนอันเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของการมัธยมศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ท่านทั้งหลายทราบคืออยู่แล้วว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่บังเกิดผลในทางปฏิบัติเท่าที่ควร โดยเฉพาะข้อกำหนดเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนที่จะให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนสนใจ พอใจ และถนัด

แม้จะมีจำนวนนักเรียนมากนักเพียงใดก็ตามในกิจกรรมนั้น ๆ ผลจากการจัดสัมมนาครั้งนี้
มีส่วนช่วยให้การดำเนินการด้านการจัดกิจกรรม นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา บรรลุผล
ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ขอฝากความคิดไว้ด้วยว่า ในการประชุมสัมมนาใด ๆ ก็ตาม เมื่อเสร็จสิ้นการประชุม
แล้ว เรื่องราวหรือสาระต่าง ๆ ที่ได้ไม่ควรจะสิ้นสุดยุติลงไปด้วย แต่ควรที่ผู้เข้าร่วมประชุม
สัมมนาจะได้นำเอาสาระข้อคิดเห็นต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลหรือปรับปรุงใช้ให้เป็น
ประโยชน์ให้มากที่สุด รวมทั้งเผยแพร่ออกไปยังส่วนต่าง ๆ ให้ได้รับประโยชน์ได้

ขอขอบคุณท่านวิทยากร ท่านหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ ท่านอาจารย์
ผู้สอนวิชามัธยม ๕๖๑ และคณะนิสิตปริญญาโทปี ๑ วิชาเอกการมัธยมศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วน
ทุกคนที่ช่วยมีการสัมมนาครั้งนี้ขึ้น ขออวยพรให้การดำเนินงานสัมมนาประสบผลสำเร็จตาม
วัตถุประสงค์ทุก ๆ ประการ เพื่อประโยชน์ต่อการมัธยมศึกษาของชาติและเป็นประสบการณ์
ที่มีคุณค่าแก่บรรดานิสิตมหาบัณฑิตตามปณิธานที่กำหนดไว้กับความพากเพียรพยายาม

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว จึงขอเปิดการสัมมนาเรื่อง ปัญหาและแนวทางใน
การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ณ บัดนี้

คำกล่าวของประธานคณะกรรมการจัดสัมมนาในพิธีปิดสัมมนา
เรื่อง ปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยม
ณ. หอง ๑๒ - ๒๐๓ - ๒๐๔ คณะศึกษาศาสตร์ มศว. ประสานมิตร
๑๓ มกราคม ๒๕๒๔

กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ

กระผมและบรรดาผู้เข้าร่วมสัมมนา รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ท่านได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีปิดการประชุมสัมมนาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในครั้งนี้

การประชุมสัมมนาในวันนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมส่วนกลาง ๑๐ ท่าน นิติปรัชญาโท ปีที่ ๑ วิชาเอกการมัธยมศึกษา ๕๐ ท่าน รวมเป็นผู้ร่วมสัมมนา ๖๐ ท่าน ตลอดระยะเวลาของการสัมมนาในวันนี้ ได้ดำเนินกิจกรรมตามกำหนดการมาเป็นลำดับ มีการบรรยายของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การอภิปรายบนเวที การสัมมนากลุ่มย่อย และการซักถามปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์กันอย่างกว้างขวาง

จากการประเมินผลเป็นรายกิจกรรม ทำให้ทราบว่า สิ่งที่ได้ดำเนินการมาโดยตลอดทั้งวันในวันนี้ประสบผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายของการสัมมนาทุกประการ ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะมีเครื่องซึ่งอยู่อย่างน้อย ๓ ประการ

๑. เกิดกิริยาสัมพันธ์ระหว่างมวลสมาชิกที่เข้าร่วมสัมมนาอย่างกว้างขวางอันเป็นการแลกเปลี่ยนแนวคิด วิธีการ ในการจัดกิจกรรมนักเรียน
๒. ได้ข้อสรุปจากการสัมมนา อันเป็นสาระสำคัญที่จะถือเป็นแนวทางปฏิบัติและเผยแพร่ต่อไป
๓. จากแบบสอบถาม ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเห็นว่า เนื้อหาในการจัดสัมมนาเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ๘๐ % เห็นว่าคำแนะนำของวิทยากรเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ๘๖ %

เห็นว่าการสมมนาช่วยให้ความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างยิ่ง ๘๐ % ส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมสมมนาเห็นว่าควรจัดสมมนาในรายวิชานี้อีกต่อไป โดยเสนอว่าในครั้งต่อไปควรจัดเรื่อง การปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การสมมนาครั้งนี้ ทำให้พบปัญหาและข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขในครั้งต่อไป เช่น เนื้อหาสาระที่ใช้ในการสมมนามากเกินไปทำให้มีเวลาน้อยในการซักถามปัญหาวิทยากรและการ แสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อย ในครั้งต่อไปควรจะให้จำกัดเนื้อหาให้แคบลง เป็นต้น

การสมมนาได้ดำเนินการดูดวงมาด้วยดี ก็เพราะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ทั้งของราชการและเอกชน เช่นเกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ และเอกสารต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้คณะผู้ดำเนินงานยังได้รับความช่วยเหลือจากวิทยากรหลายท่านเป็นอย่าง ดียิ่ง จึงขอกล่าวไว้ให้ปรากฏอีกครั้งหนึ่ง ดังนี้

๑. ผศ. สุนันท์ ศลโกสม	จากสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
๒. อาจารย์คุณณี แกวกำเนิด	จากหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา
๓. อาจารย์กอบกุล ติษฐแย้ม	จากหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา
๔. อาจารย์จารึก อะยะวงศ์	จากหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา
๕. อาจารย์วีระ กาญจนรังสีตา	จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
๖. อาจารย์สุดา บัวเกต	จากโรงเรียนสายน้ำผึ้ง
๗. อาจารย์ประกอบ เป็รื่องศิลป์รัตน์	จากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

ในนามคณะกรรมการจัดสมมนา ขอขอบพระคุณท่านที่มีส่วนช่วยให้การสมมนาประสบความสำเร็จดังที่ปรากฏ บัดนี้การประชุมสมมนาได้เสร็จสิ้นลงแล้ว กระผมจึงใคร่ขอกราบ เรียนเชิญท่านประธานไคกลาวแสดงความเห็นและให้ข้อคิดแก่บรรดาผู้เข้าร่วมสมมนาและปิดการประชุมสมมนาต่อไป

กราบขอบพระคุณ

การปิดประชุมสัมมนาเรื่อง การจัดกิจกรรมนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา

นายชวลิต ชำนาญ ประธานการจัดประชุมสัมมนาได้กล่าวรายงานสรุปผลต่อ
ผศ.ดร.รวีวรรณ ชุ่มชัย ว่า

จากการประเมินผลการสัมมนาเป็นรายกิจกรรม ซึ่งปรากฏความสำเร็จโดยมีเครื่อง
ชี้บ่งดังนี้

๑. เกิดกิริยาสัมพันธ์ ระหว่างมวลสมาชิกอย่างกว้างขวางอันเป็นการแลกเปลี่ยน
ความคิดในการจัดกิจกรรมนักเรียน
๒. ได้ข้อสรุปอันเป็นสาระสำคัญที่จะถือเป็นแนวปฏิบัติและเผยแพร่ต่อไป
๓. จากการใช้แบบสอบถาม ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นว่า
 - เนื้อหาในการจัดสัมมนาเป็นประโยชน์ ๘๐ %
 - เห็นว่าคำแนะนำของวิทยากร สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ ๘๖ %
 - เห็นว่าการสัมมนาให้ความรู้เพิ่มพูนประสบการณ์อย่างยิ่ง ๘๐ %
 - ส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นว่าควรจัดสัมมนาในรายวิชานี้อีกต่อไป
โดยเห็นว่าในครั้งต่อไปควรจัดเรื่อง การปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียน
มัธยมศึกษา
 - การสัมมนาครั้งนี้ ได้พบปัญหาที่ควรแก้ไขในครั้งต่อไปคือ เนื้อหาในการ
สัมมนามากจนมีเวลาในการซักถามและอภิปรายแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อย
ไม่เพียงพอในครั้งต่อไป ควรได้มีการจำกัดเนื้อหาลง

ผศ.ดร.รวีวรรณ ชุ่มชัย ได้กล่าวปิดการประชุมสัมมนา พอสรุปได้คือ
การจัดสัมมนาของนิสิตสาขาการมัธยมศึกษา ที่ฝึกทำมานี้ เป็นปีที่ ๕ แล้ว จากผล
ที่กระทำมานี้กับบรรลุตามเป้าหมายทุกประการ และสำหรับการจัดวันนี้เท่าที่สังเกตก็ประสบ
ความสำเร็จดียิ่ง

ก่อนปิดการสัมมนา ผศ.ดร.รวีวรรณ ได้แสดงความคิดเห็นไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

- ๑) การรวมทำงานของข้าราชการในกรมสามัญศึกษานั้น ได้บรรลุผลดียิ่ง
เพราะความสามัคคีในการทำงาน ทำให้การดำเนินการของกรมสามัญศึกษากว้างขวาง และนอก

จากนั้น ในการสัมมนาครั้งนี้ก็เช่นกัน นิสิตวิชาเอกการมัธยมศึกษา (ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นข้าราชการ
กรมสามัญศึกษา) ก็ได้แสดงความสามารถความพร้อมเพรียงในการปฏิบัติงาน

๒) เกี่ยวกับการอภิปรายในกลุ่ม ได้ผลเกินที่คาดไว้

๓) ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการอภิปราย และจากวิทยากรเป็นข้อเสนอแนะที่ดี
ซึ่งข้อเสนอแนะเหล่านี้ ไม่ควรสิ้นสุดไปกับการสัมมนาขอให้แพร่หลายไปทั่ว อันจะเกิด
ประโยชน์แก่การศึกษาของชาติ

สรุปคำบรรยายของ อาจารย์ยุบฉวี แก้วกำเนิด ในหัวข้อเรื่อง ความสำคัญและความจำเป็น
ในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ถ้าจะถามว่าสำคัญหรือไม่ในการจัดกิจกรรมนักเรียน คำตอบก็ต้องตอบว่า สำคัญและมี
ความจำเป็นที่จะต้องจัดด้วย ความจำเป็นอาจแยกออกได้เป็น

1. ความจำเป็นในเชิงวิชาการ เมื่อมีหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครู
จึงเป็นผู้ดำเนินงานจัดประสบการณ์ทั้งหลายทั้งปวงให้แก่เด็ก ทำอย่างไรก็ได้ให้เกิดประโยชน์
ในมากที่สุด เท่าที่จุดมุ่งหมายหลักสูตรกำหนดไว้ และการดำเนินงานของครูจะต้องประเมินผล
ว่า ถึงเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายหรือไม่ ครูจะต้องมีความรู้ในเรื่องของหลักสูตร ทฤษฎีการ
เรียนรู้ และขั้นตอนในสิ่งที่ควรจะทำ

2. ความจำเป็นเชิงกฎหมาย หลักสูตรกำหนดอะไรไว้ เราจะต้องปฏิบัติ เพราะนั้น
ถือเป็นความจำเป็น

อาจารย์ยุบฉวี ได้กล่าวถึงหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาในปัจจุบันว่า ครูผู้สอนได้สัมผัส
ได้รับรู้หลักสูตรนี้ เมื่อเขาสอนพอได้ ความไม่เข้าใจในหลักสูตรอย่างแท้จริง จึงทำให้
ปฏิบัติไปตามแบบเดิม คือ ได้ตำรามาแล้วก็บรรยาย ครั้นเมื่อใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งก็มีการ
ประเมิน ผลปรากฏว่า หลักสูตรก็แต่ครูยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน จึงไม่เป็นไปตามจุด
มุ่งหมายที่จริงแล้วครูต้องมีความรู้เรื่องทฤษฎีพื้นฐานของหลักสูตร จากทฤษฎีจะทำให้ได้แนว
ในการสอนที่ไม่ใช่การบรรยายในห้องสี่เหลี่ยมเท่านั้น ที่จริงแล้วการสอนหมายถึง ขบวนการ
ใด ๆ ก็ตามในห้องเรียนหรือนอกห้อง ในเวลาหรือนอกเวลาเรียน และสิ่งนั้นเมื่อนักเรียน
ทำแล้ว เกิดการเรียนรู้

การสอนจะมี 2 อย่าง คือ

1. สอนในรายวิชา

2. สอนชนิดที่ไม่มีเนื้อหา แต่สอนเพื่อ เสริมเติมประสบการณ์ที่สอนไปแล้ว
ให้นักเรียนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย หลักสูตรจะกำหนดไว้ว่าเป็นการปะแนวซ่อมเสริม และจัด
กิจกรรมนักเรียน ซึ่งมีอยู่ 3 คาบ

จากการวิเคราะห์หลักสูตร แนว โนม์ของหลักสูตร เป็นในทางที่เราจำเป็นต้องรู้
พฤติกรรมการเรียนการสอน ที่เป็นดังนี้

1. พฤติกรรมการเรียนเพื่อรอบรู้ (Mastery learning) พฤติกรรมการเรียนเพื่อ
รอบรู้ เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งหมดเพียงแต่เวลาที่ใช้เรียนจะไม่เท่ากัน การที่จะให้
บรรลุที่กำหนดหรือสาระจุดมุ่งหมายในหลักสูตร ครูจะต้องแจกจ่ายประสงค์รายวิชาเป็นจุดประสงค์
เชิงพฤติกรรม

ตามหลักการของการเรียนเพื่อรอบรู้ (Mastery learning) ก็ยังมีปัญหาอยู่ใน
ทางปฏิบัติ เพราะผู้ปกครองไม่ยอมรับกับการที่เด็กจะใช้เวลาในการเรียนไม่เท่ากันใด เช่น
การที่เด็กบางคนอาจจะต้องเรียน ม.ต้น มากกว่า 3 ปี ดังนั้นจึงเหมือนกับจะเร่งให้เด็กบางคน
รีบจบ และปัจจุบันพลเมืองเพิ่มขึ้นเราจะคัดเลือกเด็กสติปัญญาดีเข้าเรียนอยู่ยอมไม่ถูกต้อง
เมื่อเด็กเข้ามาเรียนก็ต้องประสบกับกระบวนการเร่งให้จบ คุณภาพตามพฤติกรรมการเรียนเพื่อ
จึงไม่สัมฤทธิ์ผล

ยุทธศาสตร์การเรียนเพื่อรู้ จะต้องเอาจุดประสงค์หลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา
มาควบคู่กันแล้วจัดลำดับ เนื้อหาตามลำดับความสำคัญ นักเรียนจะต้องเรียนรู้ให้ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ถ้า
ไม่ถึงเกณฑ์ จะต้องได้รับการสอนซ่อมด้วยวิธีสอนใหม่ เมื่อผ่านแล้วจึงจะไปเรียนในเนื้อหา
ลำดับต่อไปอีกได้

สรุปการเรียนเพื่อรอบรู้ของเรามีปัญหา คือในเรื่องแบ่งเนื้อหาวิชาจำนวนนักเรียนที่มาก
และขาดแคลนอุปกรณ์

หน้าที่สำคัญของครูที่จะให้การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดขึ้นได้ คือ ครูจะต้องวางจุดประสงค์
ในแต่ละคาบ โดยเอาจุดประสงค์รายวิชาในหนังสือหลักสูตรมาบวกกับคำอธิบายรายวิชา ครู
จะต้องดำเนินการสอนไปตามจุดประสงค์

แต่เท่าที่เป็นอยู่ การสอนก็สอนตามตำรา ครั้นพอถึงตอนวัดผล กลับใช้วิธีการเรียน
เพื่อรอบรู้ คือ ผ่าน และ ไม่ผ่าน

2. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล

การเรียนรู้และการวัดผลตามหลักสูตรปัจจุบันก็อิงทฤษฎี ความแตกต่างระหว่างบุคคล
ด้วย คือการตัดระดับคะแนนเป็น ก ข ก ง จ หรือ 4 3 2 1 0

อาจารย์คนหนึ่ง กล่าวต่อไปอีกว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรปัจจุบัน แบ่งออกได้ ใหญ่ ๆ
เป็น 3 ข้อ คือ

1. จุดมุ่งหมายที่ให้ความรู้ อันได้แก่ ความรู้พื้นฐาน และความรู้ตาม
ความชอบ

2. ใ้ใหม่เจตคติที่ดี

3. ใ้ให้ไปปฏิบัติจริง

แต่กระบวนการเรียนการสอนยังสอนแต่เรื่องความรู้ ความจำ เจตคติ เป็นเรื่องสำคัญ
เจตคติ คือ ความตะหนักรู้คุณค่า ประโยชน์ในชั้นที่ตัวรู้จากการกระทำเจตคติ ได้รับการปลูกฝัง
ในช่วงเวลานาน การที่จะพัฒนาเจตคติของเด็ก หลักสูตร ได้เปิดช่องไว้ให้แล้ว โดยใ้ให้ตาม
กิจกรรมซึ่งไม่ได้กำหนดเนื้อหา การสอนก็ไม่มีผลได้ - ตก แต่มันก็กลายเป็น ๆ ต้อง "ผ่าน"

กิจกรรมนั้นพอจะแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนในบทวิชา

2. กิจกรรมเสริม ซึ่งกิจกรรมนี้จะจัดตามความสนใจของนักเรียน

ตามระเบียบการวัดผลประเมินผล กิจกรรม กำหนดว่า นักเรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมมีเวลา
80% ถือว่า "ผ่าน" ซึ่งเท่านี้คิดว่าไม่ยังไม่พอควรจะพิจารณาด้วยว่า เด็กได้รับการพัฒนาตาม
กิจกรรมนั้น ๆ หรือไม่ เพียงไร

จุดมุ่งหมายเด่น ๆ ของ กิจกรรมนักเรียน คือ

1. เพื่อวางรากฐาน ของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์

เป็นประมุข

2. ส่งเสริมใ้ให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง

3. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่าง นักเรียนกับครู

สรุปคำบรรยายของอาจารย์ กอบกุล ติษฐาแย้ม ในหัวข้อเรื่อง การนำ QCC มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

คำย่อ QC ย่อมาจาก Quality Control แปลความหมายเป็นภาษาไทย อาจจะไควา กลุ่มสร้างคุณภาพของงาน กลุ่มสร้างคุณภาพ หรือ กลุ่มสร้างสรรค์ชีวิตการทำงาน QC หมายถึง การที่คนกลุ่มเล็ก ๆ ที่อยู่ในที่เดียวกันร่วมกันคิดอย่างอิสระเพื่อปรับปรุงงาน กลุ่มคนเล็ก ๆ นั้นควรรอยู่ในจำนวน 3-7 คน

QC เริ่มต้นที่ประเทศญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผลผลิตหรือสินค้าออกของญี่ปุ่น ขายไม่ได้ ญี่ปุ่นจึงจัดตั้งสหพันธ์นักวิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมของญี่ปุ่น (JUSE) ขึ้นมาเพื่อ ควบคุมคุณภาพสินค้า แต่ก็ไม่สำเร็จสหรัฐอเมริกาจึงส่ง Dr. Deming มาช่วยปรับปรุง กิจกรรม โดยนำเอากระบวนการทางสถิติเข้ามาใช้ และตั้งรางวัล Deming Prize ขึ้นมาเพื่อมอบให้แก่ผู้ผลิตสินค้าดีและต่อมา Dr. Guram ได้เข้ามาช่วยและนำ QC เข้าไปใช้ในระบบบริหารงาน

ในปัจจุบัน QC แพร่หลายไปในบริษัทอุตสาหกรรม โรงแรมธนาคาร สำหรับประเทศไทย QC เข้ามาในบริษัท บริดสโตน รังสิต เป็นครั้งแรก ส่วน ราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เชิญผู้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่อง QC มาบรรยายให้ข้าราชการ ฟัง ทางฝ่ายทนายศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษาได้นำวิธีการ QC มาทดลองใช้ในสำนักงาน ก่อนที่จะกล่าวถึง QC ในด้านต่อ ๆ ไป ในเรื่องของการบริหารองค์การใด ๆ มี องค์ประกอบสำคัญคือ

- คน
- เครื่องมือ
- เครื่องจักรกล
- เงิน
- วิธีการ

แต่ถ้าคนเราไม่รับผิดชอบ กระบวนการก็ไม่สำเร็จลุล่วง ระบบ QC สามารถ นำเอามาใช้ในจุดนี้ได้

อุดมการณ์พื้นฐานของ Q C มีดังนี้

1. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมและพัฒนากิจการ ให้ความสำคัญกับทุก ๆ คนในองค์กรนั้น ๆ
2. ยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน และระลึกรู้ว่ามนุษย์ไม่ใช่เครื่องจักร
3. เพื่อแสดงออกซึ่งความสามารถของมนุษย์ซึ่งมีอยู่ไม่สิ้นสุด เพราะทุกคนมีประสบการณ์แตกต่างกัน

หลักการ 4 ประการของ Q C

Q C มีหลักการทำงานไม่ขัดกันนโยบาย ทำได้เอง ทำเป็นกลุ่ม ทำต่อเนื่อง และ ความเห็นต้องมาจากกลุ่ม มีหลัก 4 ประการ ตามวงจร Deming คือ มีการวางแผน

(Plan) การกระทำ (Doing) การตรวจสอบ (Checking) และการแก้ไขปรับปรุง (Action) ก่อนจะทำกิจกรรมใด ๆ จะต้อง

- ศึกษาปัญหา
- เก็บรวบรวมข้อมูล
- กำหนดปัญหา
- ตั้งเป้าหมายว่าจะแก้ปัญหายังไง
- วิเคราะห์สาเหตุ
- กำหนดวิธีการแก้ไข
- การตรวจสอบและปรับปรุง

หลักในการเลือกปัญหาเพื่อจะใช่วิธี Q C แก้ไข มีดังนี้

- ปัญหานั้นต้องสอดคล้องกับนโยบาย
- อาจเป็นงานใกล้ตัวหรืองานใหม่
- เป็นความต้องการของสมาชิก

สมาชิกทุกคนต้องร่วมกันแก้ปัญหา มีประโยชน์ร่วมกันเคยเข้าร่วมกิจกรรมกันแล้ว และมี ระยะเวลาเพื่อประเมินว่า เราได้แก้ปัญหานี้แล้ว เวลาที่ใช้ไม่ควรเกิน 6 เดือน

วิธีการดำเนินการ คือ ให้ทุกคนได้เสนอสาเหตุของปัญหามาแล้วเขียน Cause and Effect Diagram หรือผังก้างปลา ซึ่งได้จากการระดมสมอง

Q C เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นจะใช้เครื่องมือทางสถิติเข้าช่วย เช่น การจัดแบ่งประเภทของข้อมูล การแจกแจงความถี่ กราฟแท่ง กราฟวงกลม

ในการที่จะเข้ากลุ่ม Q C กัน บุคคลจะต้อง

1. มีหลักหรืออุดมการณ์รวมกัน
2. ใช้ความคิดของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสิน

ในการทำงานจะต้องทำงานแบบแบ่งงานกันทำ มีอิสระในการทำงานพอสมควร ปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่ม ยอมรับผิด และเมื่อมีการขัดแย้งกันถือว่าเป็นการมองปัญหาตนเอง

การทำงานเป็นกลุ่มจะต้องใช้เวลาบ้าง และพัฒนาเป็นขั้น ๆ และถดถอยก็จะสลายไป ดังนั้นกิจกรรม Q C จึงต้องทำต่อเนื่อง

เทคนิคที่ใช้มากที่สุดใน Q C คือ การประชุม เช่นอาจใช้เวลาช่วงเวลา 15 นาที เป็นการประชุมกลุ่ม ซึ่งจะเป็นการสร้างลักษณะผู้นำ ผู้ตาม

การแสดงความคิดเห็นให้เปิดโอกาสทุกคนได้แสดงความคิดเห็นที่

ความคิดจะไปช่วยซึ่งความคิดอื่นไปเชื่อมโยงกลับเข้ามา บางคนอาจจะพูดนอกเรื่อง แต่ใหญ่โตมากที่สุด เมื่อท้ายสุดจึงมาพิจารณาความเป็นไปได้ และจัดเข้าทาง นอกเหนือจากนั้นก็ตัดทิ้งไป เราเขียนให้ทุกคนเห็น ทำให้ทุกคนทราบว่าคือ ความคิดเห็นของตน ทำให้เกิดความภูมิใจว่าฉันก็คิดเป็นเหมือนกัน การระดมพลังสมองเช่นนี้ ความคิดที่ต่างออกไปไม่ใช่สิ่งผิด การรับความคิดเห็นที่แตกต่างจะทำให้เรามองได้กว้างขึ้น

อย่าให้ตอบ Yes หรือ No เพราะจะทำให้คิดต่อไปไม่ได้ เพราะจะคิดถึงแต่ความถูกและผิดเท่านั้น

ให้ข้อมูลและขอเท็จจริงพิสูจน์ความถูกต้อง เมื่อเสนอความคิดต้องมีข้อมูลสนับสนุน คือ ผลักใ้หม้การคิด ที่สำคัญคือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรม Q C จะประสบความสำเร็จถ้าเราใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างฉลาดและชาญฉลาด ซึ่งมาจากความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งย่อมเกิดได้หลายทาง

อย่ากลัวความผิดพลาด ถ้ากลัวถูกหรือผิดความคิดสร้างสรรค์จะไม่เกิด

อย่าตัดสินใจเร็วเกินไป ให้ความคิดต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ บางคนคิดแต่เพียงว่าทำไม่ได้ แต่ไม่เคยคิดต่อเนื่องไปว่า ที่ทำไมได้นั้น ทำไมจึงทำไม่ได้

สรุปว่า Q C เริ่มที่ปัญหาการทำงานเป็นกลุ่ม มีเครื่องมือ และเขาชวนการ P.D.C.A. คือวงจร Deming ไปหลักพฤติกรรมศาสตร์คือทำงานเป็นทีม ในการทำ Q C ไม่จำเป็นต้องประสบความสำเร็จเสมอไป ผู้บริหารจะต้องรวมควย และเข้าใจในโรงเรียน ถ้าผู้บริหารไม่รวมควยก็ไม่สามารถเสนอแนะความคิดให้กับครูได้ ตามธรรมชาติของครูนั้น เห็น้อยและยอมไม่อยากจะทำอะไร และเห็นว่าการไม่ทำเป็นวิธีที่ดีที่สุด ถ้าผู้บริหารคิดว่าเส้นทางเลือกทางหนึ่งที่จะพัฒนาองค์กร ก็ควรนำไปใช้ โดยให้เวลาสถานที่ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็น คือ อำนาจความสละตัวกันเอง

Q C มุ่งชวนการมากกว่าผล คือ มุ่งการทำงานเป็นทีม มากกว่าที่จะคิดว่าแก้ปัญหาอะไรได้ การมาอยู่รวมกันนี้มีผลมาก เพราะจะเกิดความเข้าใจความเห็นอกเห็นใจมากขึ้น มี การพักหาย ยิ้มแย้มแจ่มใส รวมมือกัน เป็นอย่างดี จึงนับว่ามีประโยชน์มากทั้งผู้ปฏิบัติการ องค์กร , ผู้บริหาร และประเทศชาติ เหตุที่หลักการนี้ประสบความสำเร็จเพราะนำจิตวิทยาพื้นฐานมาใช้ กล่าวคือเมื่อคนมีโอกาสดแสดงความสามารถด้วยความสมัครใจไม่ถูกบังคับมีส่วนร่วมตลอดเวลา

มีเป้าหมายชัดเจน เขาจะสามารถทำได้ พบความสำเร็จไม่นานเกินรอ เขาจะพอใจและมี
ความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ยอมรับ มีแรงจูงใจ เกิดขึ้น ทำให้เห็นว่าตนเองมีคุณค่า เพื่อนยอมรับ
และเข้าใจ เพราะสังคมมนุษย์ยังเป็นสังคมกลุ่มอยู่ Q.C. มุ่งให้อาชนะปัญหาด้วยขั้นตอน
ที่เป็นระเบียบ และใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา สร้างความสุขในการทำงาน สร้าง
ประสิทธิภาพ สร้างคนให้รู้จักการทำงานที่เป็นระบบระเบียบ รู้จักเก็บข้อมูลให้เป็นระเบียบ
การใช้ Q.C. ในกิจกรรมมี 2 แบบ

1. ครูเป็นศูนย์กลาง ครูจัดกิจกรรม และดำเนินนักเรียนมาร่วมกิจกรรมเหมือนสอนใน
ห้องเรียน การสอนขั้นนี้เด็กไม่ได้อะไรเลยความสามารถ ไม่สนองความต้องการของเด็กส่วนใหญ่
กิจกรรมจึงไม่น่าสนใจ ขัดหลักการตั้งแต่วัยแรกคือต้องจัดตามความสนใจของเด็ก เมื่อบังคับ
ความคิดริเริ่มจะไม่เกิด อาจเกิดแต่นอย

2, นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกัน นักเรียนจะมีการรวมตัว
เข้าชุมนุม มีการวางแผน มีการตั้งวัตถุประสงค์ เมื่อทำแผนแล้วก็อยู่ภายใต้การควบคุมของครู
นักเรียนจะรับผิดชอบร่วมกัน นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ เพิ่มความสัมพันธ์
ระหว่างครูและนักเรียน

การจัดกิจกรรมนี้ เมื่อเด็กได้คิดได้ทดลอง ทำกิจกรรม เด็กจะมีความสุขพอใจมากขึ้น
การที่เราไม่ดูแลเขาจะคลาไคลไปควบคุมพฤติกรรมของเขา จนทำให้โอกาสที่เด็กจะแสดงความสามารถ
น้อยไป เช่นในวิชาคณิตศาสตร์ เราไม่ให้เรียน แต่ให้ทำเกมต่าง ๆ เด็กที่อ่อนคณิต-
ศาสตร์มาแต่เดิมจะมีความสนใจมากขึ้น คือทำให้เปลี่ยนทัศนคติ และเห็นความสำคัญของกิจกรรม
ได้

คำถาม Q.C. เป็นงานกลุ่มพัฒนามาจากกลุ่มสัมพันธ์แต่มีประสิทธิภาพมากกว่าตรง
ที่เน้นผลสำเร็จ ถ้าไม่เน้นผลสำเร็จไม่เป็นไปตามวงจร

คำตอบ เราไม่เน้นผลว่าเป็นจุดสำคัญที่สุด ผลจะต้องเกิดนะ ๆ แต่สิ่งที่ได้คือความสัมพันธ์
มากขึ้น ถ้ามีผลสำเร็จเพียง 10% ต้องย้อนกลับมาหาว่าเป็นเพราะเหตุใด อะไรทำให้เป็น
ปัญหาอยู่ในขณะนี้ เหมือนการพิสูจน์สมมติฐาน แต่สิ่งที่ได้ คือ ความสำเร็จ มีขวัญ กำลังใจขึ้น
ทำให้ความวิตกกังวลตามมา

รายงานการอภิปรายเรื่องปัญหา ข้อเสนอแนะ อุปสรรคต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ในโรงเรียน

ผู้ร่วมเป็นวิทยากร

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ศลโกสุม อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

2. อ. ประกอบ เป็องสีปรัตน์ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

3. อ. สุกดา นวัเกษ โรงเรียนสาธิตน้ำผึ้ง

4. อ. วีระ กาญจนรังสิตา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ผู้ดำเนินการอภิปราย : ได้ทราบว่าทางโรงเรียน จัดกิจกรรม 50 ชนิด และจัดใน
ชั่วโมงเรียน จึงอยากทราบปัญหาข้อเสนอแนะ อุปสรรคในการจัดกิจกรรม ว่าทำอย่างไรจึงจะ
ประสบความสำเร็จ

อ. ประกอบ : การจัดกิจกรรมขึ้นอยู่กับหลายอย่าง กิจกรรมเข้ามาบรรจุในหลักสูตร
ปี 2521 ก่อนหน้านั้นกิจกรรมนอกหลักสูตร เสริมการเรียนการสอน เพิ่งจะเริ่มเอาเข้าในหลัก
สูตร ถ้านักเรียนไม่เข้าร่วมทั้ง 6 ภาคจะไม่จบชั้นประโยค ปัจจุบันมีความสำคัญ ผู้บริหาร ครู
และนักเรียนบางแห่งยังไม่เข้าใจว่าการจัดกิจกรรมนั้น นักเรียนมีความสำคัญอย่างไร โดย
เฉพาะโรงเรียนในส่วนภูมิภาค บางโรงเรียนจะจัดตามแบบที่เคยทำมา

กิจกรรมที่จัดทำในโรงเรียนมี 56 กิจกรรม อุปสรรคที่พบคือ

1. ผู้บริหาร มีส่วนสำคัญที่สุด ผู้บริหารต้องเข้าใจการจัดกิจกรรมอย่างแท้จริง และ
สนับสนุน มีหลายแห่งที่ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ หรือให้ความสำคัญทางด้านอื่นมากกว่า ทำ
ให้หัวหน้ากิจกรรมไม่ทราบนโยบายที่แท้จริง

2. บุคลากร ได้แก่ครูและนักเรียน ทำอย่างไรจึงจะให้ครู เข้าใจว่า กิจกรรมเป็น
การส่งเสริมจากการที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ มุ่งให้นักเรียนร่วมทำงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา
โดยจะต้องระดมพลังสมองความคิด และทำกิจกรรมขึ้น การที่นักเรียนร่วมทำงานใดงานหนึ่ง
เช่นการจัดอภิปราย ทักษะศึกษา เด็กด้วยกันจึงทราบปัญหาวางแผนทำงานจะต้องมีความสัมพันธ์กัน

การจัดกิจกรรมที่พัฒนา 4 ด้าน

1. กิจกรรมเสริม ทางด้านความรู้ เช่นชุมนุมวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ
2. กิจกรรมส่งเสริมทางด้านร่างกาย เช่นชุมนุมเกี่ยวกับกีฬา เช่นเทนนิส

แบบมีต้น พัฒนาบุคลิกภาพ

3. กิจกรรมส่งเสริมทางด้านจิตใจ จะต้องปลูกฝังอย่างไร จึงจะมีจิตใจที่รักษาเอกลักษณ์ไทย เห็นความสำคัญของอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปกรรม เช่นชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมสินค้าไทย อนุรักษ์ศิลปกรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทำอย่างไรครูและนักเรียนจึงจะเข้าใจในกิจกรรมเหล่านี้

สำหรับนักเรียนต้องให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญว่า ถ้านักเรียนไม่เข้าร่วม จะไม่จบ และทางโรงเรียนจะไม่ออกใบ รบ. 1 ให้

สำหรับครูต้องให้เข้าใจว่ากิจกรรมมีความสำคัญ เด็กเรียนเก่ง แต่ไม่สามารถจะทำงานกับเพื่อนได้ เมื่อจบไปมีปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ การร่วมงานความคิดริเริ่ม ฯลฯ

3. งบประมาณ ร.ร. มัธยมศึกษาไม่มีสิทธิเก็บเงินกิจกรรม ดังนั้นการจัดจึงต้องเก็บเงินจากนักเรียน เช่น กิจกรรมโภชนาการ นักเรียนต้องรวมเอาของมาทำ และรวมรับประทาน ดังนั้นเงินที่โรงเรียนจัดให้จึงไม่เพียงพอ และปัจจุบันก็ยังไม่มีระเบียบ เกี่ยวกับการเก็บเงินกิจกรรม ปัจจุบันกองวางแผน กองการเจ้าหน้าที่ ได้วางระเบียบในการเก็บเงินกิจกรรม

4. สถานที่ ที่จัดได้มากเพราะโรงเรียนกว้าง มีเนื้อที่ 22 ไร่ 1 ตารางวา จึงสามารถจัดลงพร้อมกันหมดใน 6 ระดับชั้น ทั้งครูและนักเรียน ดังนั้นในตารางสอนในช่วงกิจกรรมครูและเด็กจะว่างพร้อมกัน จึงจัดได้พร้อมหมด ดูตาราง ถ้าในคาบนี้อาจารย์ว่างอยู่ แสดงว่าไม่ไปช่วย ถ้านักเรียนยังเดินอยู่แสดงว่านักเรียนไม่เข้า มีหลายโรงเรียนที่มีเนื้อที่น้อยก็สามารถจัดกิจกรรมได้สำเร็จ เช่นวัดสระเกษมีเนื้อที่เพียง 2 ไร่ ปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ไมยากนักถ้าหัวหน้ากิจกรรมจัดหาทางแก้ไข ถึงแม้ว่าทางโรงเรียนจะพร้อมแต่ก็มีปัญหาต้องแก้มาตลอด ดังนั้นผู้ที่ทำกิจกรรมอย่าโดยย่อ ท่อปัญหาและอุปสรรคมีทางแก้ไขทุกอย่าง

การจะจัดกิจกรรมให้ได้ผล 100% นั้นทำไม่ได้ ไม่มีที่ใดได้ผล 100% แต่จะมีปัญหามากางน้อยบางแตกต่างกันไป

ผู้ดำเนินการอภิปราย : การจัดกิจกรรมเด็กจะต้องได้ "ผู้" มากกว่า แต่ยังมี ความคิดเดิมคือ ถึงแม้กระทรวงจะกำหนดอย่างไรก็เหมือนนอกหลักสูตรอยู่ดี เพราะไม่มีเกรด ให้เรียนครบตามหน่วยกิต เคยมีบ้างไหมที่มีคนขอชั่วโมงกิจกรรมไปสอนวิชาการ และอาจารย์ ทำอย่างไร และมีเทคนิคอย่างไรจึงจะทำให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญ ได้เคยไปดูโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์หัตถ์อารี เป็นโรงเรียนชาวเขา ทางโรงเรียนได้นำชมกิจการเกษตร มีการ ประกันราคาให้โดยขายให้กับโรงสี เด็กจะตกลงกันเองว่าใครจะปลูกอะไรให้เหมาะสม โรงเรียนสาธิตน้ำผึ้ง เป็นโรงเรียนที่มีสถานที่แคบ อยากทราบว่าสถานที่น้อยจะจัดกิจกรรมอย่างไร และเป็นกิจกรรมสำหรับเด็กหญิงและได้ชื่อว่าเป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อชุมชน และเขาสุ่มชน มาก

อ. สุตา : สถานที่แคบมาก และโรงเรียนมี 2 ผลัด ดังนั้นจึงมีปัญหามาก ไม่ สามารถจะจัดในแนวตั้งได้ทั้ง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการต้องการให้นักเรียนม1 - ม6 เขารวมกิจกรรมเดียวกันพยายามใช้สนาม หองเฉพาะต่าง ๆ เช่นหองกิจกรรม หองดนตรี หอง ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ฯลฯ เป็นหองกิจกรรม ผู้ทำกิจกรรมต้องมีใจรัก เนื่องจากมีความแรงควน เช่นงานบริจาคต่าง ๆ ดังนั้นมีคนมาบอกว่า เขาไม่มีความสามารถทำได้ต้องยอม หักงาน กิจกรรมต้องปิดประตูปิด และเปิดเตตา เพราะจะมีเสียงบนตลอดเวลาว่าเด็กเสียเวลาเรียน และจะตอบปากตอบคำไม่โตงงานจะไม่ลุลวง ต้องดูว่าจะเอาตัวรอดได้อย่างไร ประการสำคัญ อยู่ที่ตัวผู้ทำงาน

ผู้ดำเนินการอภิปราย : สรุปว่าการจัดกิจกรรม สถานที่ทุกตารางนิ้ว จะใช้ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด หองทำงานก็ได้ แล้วแต่หัวหน้ากิจกรรมจะดัดแปลง และคนที่ทำงานนี้ต้องมีใจรักซึ่ง เป็นปัญหาใหญ่ อาจจะมีถามในรอบที่สองว่ามีวิธีใดจะทำให้เด็กเข้าร่วมได้ และถ้าเด็กไม่รวมเข้ากันนอกเลย จะมีกิจกรรมอะไรให้ในช่วง โมง

กิจกรรมโรงเรียนแห่งนี้มีกิจกรรมทั้ง เป็นชุมชนมากมาย มีการจัดนิทรรศการมากมาย จะถามปัญหาอุปสรรค และขอเสนอแนะในการทำกิจกรรม

อ. วีระ : ควรจะจัดกันบ้างว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จหรือไม่ เมื่อหลาย ปีมาแล้วกิจกรรมนักเรียนเฟื่องมาก เช่น งานสังคมนิทัศน์ วิทยาศาสตร์สัมพันธ์ ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ มารวมกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อหลักสูตรใหม่ออกมามานี้จะหายไป แต่ละโรงเรียน จัดเองหรือจัดเป็นกลุ่มโรงเรียน ถ้าโรงเรียนจัดเอง จะเงี้ยบเหงามาก และไม่ประสบความสำเร็จ

สำเร็จ ถ้าเป็นกลุ่มจะมีเด็กมากเพราะไปเชิญการตอบปัญหาต่าง ๆ หรือมีหน้าที่ ยอมรับว่า
กิจกรรมนี้คือการศึกษที่แท้จริง ไม่ใช่ในห้องแบบ ๆ โดยที่นักเรียนไม่ได้ร่วมทำเลย มีสมัย
หนึ่งรัฐบาลใหญ่กับกิจกรรมทั้งหมด แม้แต่สถานักเรียน และยังไปประกาศใหม่แก่ครูทั้งปัจจุบัน
แต่หลายโรงเรียนก็มีโดยสังเวย เป็นกิจกรรมที่มีอยู่อย่างหนึ่งที่ว่าการจัดกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม
ใหม่อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมดูแลและอย่างใกล้ชิด ที่โรงเรียนเที่ยวไปก็จัดกิจกรรมการ
นักเรียน สถานักเรียนขึ้น เด็กสนใจ จะไม่สนใจ "ผ" วันเสาร์อาทิตย์ หรือพักกลางวัน
จะขึ้นไปห้องชุมนุมต่าง ๆ ไปห้องโถงนิมิต เป็นห้องฉายภาพ ห้องเก่า ๆ ที่ไปก็จัดเพลง
เป็นห้องวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนกว้าง ๆ ก็เป็นคอน ๆ หาดูเอกสาร โต๊ะ เก้าอี้ ใหญ่
มุมละ 1 ชุด

ปัญหาที่พบในขณะนี้คือหลักสูตรใหม่ ให้อัตผลอย่างน้อย 3 ครั้งต่อภาคเรียน เด็กมัก
จะติดสอบ มารวมกันกิจกรรมการไม่ได้ และครูก็ต้องใช้เวลาส่วนมากในการทำสมุดประเมิน
ผลซึ่งเป็นงานจุกจิก ในโรงเรียนส่วนกุหลาบ เรามีกิจกรรมโดยรวมมาก สำหรับกิจกรรมลูก
เสือซึ่งบังคับให้นักเรียนต้องได้ตัว "ผ" ในชั้น ม.1 , 2 , 3 ต้องเรียนลูกเสือเพื่อฝึกกระ เป็น
วินัยไม่ว่าจะชอบหรือไม่ก็ตาม ในชั้นม.3 เทอมปลายจะ เปิดกว้าง ม.5,6 มีกิจกรรมรักษา
ดินแดน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้เรียนรักษาดินแดน หัวหน้าหมวดวิชาจะเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม
ให้ ม.3 ม.4 มีกิจกรรมมาก เช่นการแข่งอักษรต่าง ๆ มีงานจัดปีละหลายครั้ง กิจกรรม
"ผ" อาจจะไม่ได้สมบูรณ์แบบ แต่อาจจะให้ได้เต็มทีนักเรียนจะต้องสมัครชุมนุมที่นักเรียนดำเนิน
การเอง ในตอนเปิดภาคเรียนเดือนแรก จะมีสัปดาห์แนะนำกิจกรรมแต่ละชุมนุม จะมีการจัด
โต๊ะในบริเวณโรงเรียน มีการแจกของกลายทางสรรพสินค้าในบางชุมนุม ชุมชนเหล่านี้จะ
นอกเวลาเรียน คาสมาชิก 5 บาท กิจกรรมอื่น ๆ เช่นจริยธรรม ส่งเสริมคุณธรรม

ปัญหาที่อยากจะฝากไว้ คือสถาบันแห่งนี้จะต้องมีความรับผิดชอบต่อนโยบายการศึกษา
ไม่มากนักเราไปประเมินหลักสูตรปัจจุบันหรือยังว่า หลักสูตรปัจจุบัน ที่เขียนว่าจะส่งเสริม
กิจกรรมนี้ บรรลุผลมากน้อย เพียงใด เท่าที่ครูนักเรียนได้แสดงออกในวงที่แคบมาก

ผู้ดำเนินการอภิปราย : ครูหัวหน้ากิจกรรมคือผู้ต้อง เสนอตลอดเวลาข้อคิดที่ได้คือ
ทุกอย่าง ต้องเสนอมาให้ได้ หัวหน้าต้องทำก่อน เพื่อให้ครูคนอื่นเห็นตาม การที่อาจารย์
วีระกลาวว่า การวัดผล 3 ครั้ง ทำให้ครูไม่มีเวลาทำกิจกรรม แต่เท่าที่ครูอาจารย์ไม่ได้จัดกิจกรรมน้อยเลย
การวัดผล 3 ครั้งต่อภาคเรียน เป็นงานหนัก เพราะครูไม่เตรียมการล่วงหน้า ครูต้องเตรียม

การวัดผลตั้งแต่เขียนโครงการสอนแล้วว่าจะวัดอะไร การทำธนาคารขอสอบจะช่วยได้มาก
การอภิปรายของ อาจารย์ประกอบ เป็รื่องศิลปรัตน์

ในการจัดต่าบกิจกรรม ควรให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ จัดตารางสอนให้ต่าบ
กิจกรรมตรงกัน และ เป็รื่องหาที่ของผู้บริหารที่จะตองพูดคุยให้ครู อาจารย์ทุกท่น ตองช่วย
กันสอนกิจกรรมคนละ 1 ต่าบ ตอสัปดาห์ และนับวักเป็รื่องต่าบที่สอนของทุก ๆ ท่น ซึ่งวิธีนี้จะ
ตัดปัญหาครูที่ไม่เขารวมกิจกรรม

สำหรับปัญหา ที่ว่า ทำอย่างไรผู้บริหารจึงจะเห็นความสำคัญ ของกิจกรรม
นักเรียนนั้น ผู้รับผิดชอบเพิ่มเติมคือ หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม ตองพยายามจัดระบบงานให้ดีที่สุด อย่าง
ไรจึงจะควบคุมคนให้เป็รื่องไปตามระบบ มีการจัด ตรวจสอบ หลักฐาน การประเมินผลออก
มาเหมือนกับทางวิชาการ

หัวหน้ากิจกรรมจะตอง เน้นกับอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมให้พยายามทำคำว่า "สวน"
ใหม่คุณภาพ ไม่ใช่เพียงแต่ เขารวมกิจกรรมเป็รื่องเวลา 80% และถ่าเด็กไม่สวน จะตองทำ
อย่างไร

เมื่อผู้บริหารเห็นว่งานเป็รื่องระบบแล้วก็จะสนับสนุนและเห็นความสำคัญ
ทุกอย่งจะตองดำเนินไปด้วยดี และการที่จะให้ครูเขารวมงานนั้น มนุษย์สัมพันธ์ และ
ประสิทธิภาพของงานที่ปรากฏสำคัญยิ่ง

สำหรับโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยนั้น นักเรียนชั้น ม. 1 - 2 จัดเป็รื่อง
กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และผู้นำเพื่อประโยชน์ ม. 3 - 6 จะมีคละกันไป
ในทุกชุมนุมการจัดกิจกรรม ครูเป็รื่องเพียงที่ปรึกษา ไม่ให้นักเรียนจัดกิจกรรมนอกชุมนุมทาง

การอภิปรายของอาจารย์สุดา บัวเกษ

จากการอภิปรายของอาจารย์สุดา พอสรุปได้ว่า วิธีการดึงเส้าให้เขา
รวมกิจกรรมนอกเวลา นั้นมี วิธีการ คือ

1 การบังคับตราย ๆ เช่น เมื่อนักเรียนตกลงแล้วว่าจะรวมกิจกรรม
ยุวกาชาด นักเรียนจะตองปฏิบัติงานนอกเวลา เช่น บำเพ็ญประโยชน์ 40 ครั้ง จึงจะได้อ
ว่าผ่าน และทุกครั้งที่ให้ตรายเช่นต์ อาจารย์ รับทราบด้วย การที่เด็กได้ออกไปช่วยเหลื่อ
สังคมบ่อย ๆ ครั้ง เขาเด็กก็จะรู้สึกสนุกและอย่ากทำต่อ

2 สำหรับกิจกรรมในโรงเรียน วิธีหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ
คือ ให้นักเรียนเสนอโครงการ มาว่าจะทำอะไรบ้างในกิจกรรมของเขาแล้วจัดประกวด เมื่อ
ผลประกวดออกมาได้รับการยกย่องชมเชย ก็เป็นแรงกระตุ้นทั้งผู้จัด และ ผู้สนใจกิจกรรมต่อไป
ยิ่งขึ้น

การอภิปรายของอาจารย์วระ กาญจนรังสิตา
จากคำถามของนิสิต ที่ว่าอาจารย์ ที่โรงเรียนสวนกุหลาบทุกคนต้องลงรวม
กิจกรรมหรือไม่ อาจารย์วระ ตอบ พอสรุปได้ว่า กิจกรรม ม.1 โดยทางหมวดกิจกรรมและ
อาจารย์จากระดับอื่นมาเสริม ส่วนอาจารย์อาวุโส ถือว่าปฏิบัติงานหนักเหนื่อยมามากแล้ว
ก็ไม่ต้องลงกิจกรรม

อาจารย์วระ ให้ข้อสังเกตว่าเนื่องจาก การวัดผลระหว่างภาคในปัจจุบัน
มีมากขึ้น แต่ละโรงเรียนจัดการสอบเอง ดังนั้นเมื่อมีการจัดกิจกรรมนันทนาการขึ้นมา ไม่
ว่า โรงเรียนจัดเองแต่ผู้เดียว หรือเชิญ โรงเรียนอื่นมาร่วมด้วยก็เข้าไป เพราะใช้ทดสอบ
ทดสอบ

ในการชักชวนอาจารย์ เขารวมกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนไปเชิญ
อาจารย์ท่านใดที่นักเรียนต้องการ มาเป็นพี่ปรึกษา กิจกรรมหรือชุมนุม ซึ่งวิธีนี้จะสร้างความภาค
ภูมิใจให้กับครูที่ได้รับความไว้วางใจ จากนักเรียน

สรุปประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสัมมนา

จากการสัมมนาเรื่อง "การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ในการสัมมนาครั้งนี้ ได้มีการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นกลุ่มย่อย ๕ กลุ่ม เพื่อ

- ๑) ให้สมาชิกในกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มได้อภิปรายถึงปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ และวิธีแก้ปัญหในการจัดกิจกรรมนักเรียน
- ๒) สรุปแนวทางจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และเสนอแนะข้อที่ประชุม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิด และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกผู้เข้าร่วมสัมมนาให้กว้างขวางขึ้น

จากการสัมมนากลุ่มย่อย สามารถสรุปประเด็นปัญหาสำคัญ ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาที่สำคัญ

- ๑) ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน
- ๒) ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน
- ๓) ปัญหาจากนักเรียน
- ๔) ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ
- ๕) ปัญหาด้านอาคารสถานที่
- ๖) ปัญหาจากอุปกรณ์การสอน

ประเด็นปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา/ข้อเสนอแนะ
๑) <u>ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน</u> ๑.๑ ผู้บริหารไม่สนับสนุนและไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน - ผู้บริหารวางนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมด้วยตนเองไม่ทั่วถึงผู้อื่น เพราะตนเองคิดว่าตนเองรับผิดชอบเรื่องกิจกรรม	๑.๑ - หัวหน้ากิจกรรมเข้าพบชี้แจง เหตุผลความจำเป็น นโยบาย และแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ให้ทราบ - หัวหน้ากิจกรรมทำโครงการไปเยี่ยมโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียง จัดกิจกรรมได้ดี โดยขอให้ผู้บริหารนำคณะครูไป

๑.๒ ผู้บริหารเลือกหัวหน้ากิจกรรมโดยการ เล่น
พรรคเล่นพวก ไม่นำถึงขีดความสามารถ
อย่างแท้จริง

๒. ปัญหาเกี่ยวกับครูสอนกิจกรรม

- ๒.๑ - ครูไม่เข้าใจจุดประสงค์
- ครูไม่เข้าใจเรื่องกิจกรรม ซึ่งมุ่งเน้น
แต่กิจกรรมทางวิชาการ เรียนด้านเดียว
นำวิชาการไปสอนในชั่วโมงกิจกรรม
- ครูไม่มีแนวในการจัดกิจกรรม

๒.๒ กิจกรรมแนวใหญ่ เป็นกิจกรรมแบบกว้าง-
ขวาง ครุชาดทักษะไม่มีความรู้ความ
สามารถซึ่งไม่สามารถหาครูที่ปรึกษา
กิจกรรมได้

- หัวหน้ากิจกรรมเชิญวิทยากรที่รอบรู้ด้านกิจกรรม
จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้

๑.๒ ควรให้คณะครูเสนอรายชื่อให้ผู้บริหารคัด
เลือก หรือไมก็ควรมีการเลือกตั้งเพื่อให้
ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง
มีมนุษยสัมพันธ์ดี คณะครูยอมรับ

- ๒.๑ - เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้กับ
ครูทั้งโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
ที่ถูกต้องตามนโยบายที่หลักสูตรต้องการ
- จัดให้คณะครูได้ไปดูงานในชั่วโมง
กิจกรรมของโรงเรียนอื่น ๆ ที่เขาจัด
ได้ประสบผลสำเร็จ
- หัวหน้ากิจกรรมแจ้งผู้บริหารขอให้กลุ่ม
โรงเรียนได้จัดการอบรมหรือสัมมนา
เพื่อหาแนวทางแก้ไข
- หัวหน้ากิจกรรมไปดูงาน ร.ร.อื่น ๆ
หลาย ๆ โรงเรียน และแลกเปลี่ยนความคิด
เห็นกับหัวหน้ากิจกรรมโรงเรียนอื่น ๆ
เพื่อหาแนวทางมาขยายผลให้ครูไป
โรงเรียนของตนเองทราบ

๒.๒ - ทำโครงการ เสนอกลุ่มโรงเรียนให้หา
ดูทางจัดการอบรมเพื่อ ให้ความรู้
ครูในด้านทักษะต่าง ๆ ให้มีความรู้
เพียงพอจะเป็นที่ปรึกษากิจกรรมได้

- ศึกษาคนควาจากห้องสมุดใหญ่ ๆ เพื่อ
หาความรู้แนวทางที่พอแนะนำได้

ประเด็นปัญหา	แนวทางการแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
๒.๓ - ครูไม่ยอมสอนกิจกรรม ขอดอนออกไป อยู่กิจกรรมอื่น - จำนวนครูไม่ได้สัดส่วน กับจำนวน นักเรียนเพราะครูทุกคนไม่ได้เป็นที่ ปรึกษากิจกรรม เพราะบางคนให้ เหตุผลว่าสอนมากแล้วจึงไม่ยอมสอน กิจกรรม - ครูไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ยอมสอน กิจกรรม เพราะเห็นว่าไม่สำคัญ ไม่ มีเกรด - ครูไม่เต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม ๒.๔ - ครูเป็นที่ปรึกษาเพื่อเด็กที่อยู่กิจกรรม เดิมมาหลายภาคเรียนติดต่อกัน	- ประสานงานให้บุคคลภายนอก เช่น ขออาสา สมัคร/ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความชำนาญมา ช่วยสอน เช่น วิชาถ่ายรูป ทัศนศิลป์ อาจหา วิทยากรมาช่วยได้ วิชาจริยธรรมอาจจะเชิญ วิทยากรหรือนิมนต์พระมาช่วยอบรมเด็ก - และมีกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่ครูเป็นเพียง ที่ปรึกษาจริง ๆ เช่น ขาวสารพันโลก การโต้วาที การแสดงละคร ฯลฯ ๒.๓- ทางโรงเรียนต้องเชื่อว่าชั่วโมงกิจกรรมเป็น ชั่วโมงการสอนหรือการทำงานที่แท้จริงของ ครูจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถือว่ามีความผิด - ในทางโรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้ง ซึ่งก็ จะทำให้ครูกลัวความผิด จึงต้องรับผิดชอบ ๒.๔ - ให้เด็กที่เก่งแล้วเป็นผู้นำแทนในการ ช่วยฝึก ช่วยควบคุม ช่วยสอนแทนครู เป็นเพียงที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด เป็น การฝึกเป็นผู้นำ ผู้ตามไปด้วย ซึ่งจะช่วย ให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ

ประเด็นปัญหา	แนวทางแก้ไข/ ข้อเสนอแนะ
๒.๕ ฝ่ายวิชาการจัดการการสอนให้โดยไม่คิดว่าครูผู้สอนว่างหรือไม่ หรือชั่วโมงสอนติดกันเกินไปไม่ได้พักผ่อน	๒.๕ ควรแจ้งหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมทราบเพื่อหาช่องทางแก้ไข - ให้นักเรียนโตเป็นผู้ช่วย - หาวิทยากรบุคคลภายนอกช่วยในกรณีเป็นทักษะที่บุคลากรภายนอกได้
๒.๖ ครูไม่เช็คชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมพอถึงปลายภาคประเมินผลให้เด็กที่ตนไม่ชอบได้รับ "มด" ทำให้มีเรื่องถึงผู้ปกครอง แล้วไม่มีหลักฐานยืนยันเขา	๒.๖ ครูที่ปรึกษากิจกรรมต้องมีสมุดเช็คชื่อนักเรียนทุกครั้งที่เขาสอนกิจกรรม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการประเมินผล
๓. <u>ปัญหาจากนักเรียน</u>	
๓.๑ - กิจกรรมบางกิจกรรมมีเด็กเลือกมากเกินไป ไม่มีครูเพียงพอที่จะเป็นที่ปรึกษา กิจกรรม	๓. ควรดูขีดความสามารถว่าจะมีครูที่ปรึกษาเพียงพอไหม จำกัดจำนวนที่พอเหมาะ - หรือส่งครูไปอบรมในกิจกรรมที่เด็กสนใจมากเพิ่มเติม - ให้เด็กรุ่นพี่เป็นผู้ช่วยครู ในการฝึกหรือสอนนักเรียนรุ่นน้อง โดยครูเป็นเพียงที่ปรึกษา วิธีนี้เป็นการแก้ปัญหาที่ดี แต่ครูต้องใช้นวกับนักเรียนที่เป็นรุ่นพี่ให้ชัดเจนว่าเขาจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร
๓.๒ - กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ได้รับความสนใจจากนักเรียน - กิจกรรมไม่เร้าใจเด็ก ไม่สนองธรรมชาติตนเอง	๓.๒ ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน - ออกแบบสอบถามให้นักเรียนช่วยเสนอแนะกิจกรรมที่เขาสนใจอาจทำได้ ๒ วิธี ๓.๒.๑ โดยวิธีกำหนดรายชื่อกิจกรรมให้นักเรียนทดลองเลือก

ประเด็นปัญหา	แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
๓.๓ เด็กสนใจกิจกรรม เล่ากิจกรรมไม่ สนองความสนใจเด็ก ๓.๔ เด็กบางกลุ่ม เช่นเด็กเก่งจะสนใจแต่ วิชาการ ทำให้เด็กอ่อนไม่ได้เลือก ชุมนุมทางวิชาการ ๓.๕ นักเรียนไม่กระตือรือร้นเพราะไม่มีเกรด	๓.๒.๒ ให้นักเรียนเขียนชื่อกิจกรรมที่เขา สนใจจากมากที่สุดไปส่น้อย สัก ๑๐ กิจกรรม - ครูโน้มน้าวจิตใจ ขอให้ลองร่วมดู ถ้าไม่ ชอบจริง ๆ ให้เปลี่ยนกิจกรรมได้ ๓.๓ ควรใช้วิธีการระดมพลังสมองเด็กให้เด็ก ช่วยวางแผนว่าเขาสนใจทำกิจกรรมอะไร บ้าง เพื่อนำมาวางแผนปฏิบัติหรือจัดกิจกรรม ต่อไป - ไปดูแนวการจัดกิจกรรมของโรงเรียนอื่น ๆ - สัมมนาระหว่างครูสอนกิจกรรมของ โรงเรียน เพื่อหาแนวทาง ๓.๔ ครูหัวหน้ากิจกรรมควรมีการปฐมนิเทศน์ นักเรียนตอนเปิดภาคเรียนทุกครั้งเกี่ยวกับ การเลือกกิจกรรมเน้นให้นักเรียนได้เลือก กิจกรรมตามความถนัด ความสามารถและ ความสนใจของนักเรียน - แนะนำให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมที่ แตกต่างกันไปบ้างเพื่อจะได้มีประสบการณ์ กว้างขวาง ๓.๕ ให้นักเรียนมีส่วนวางแผนการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ทั้งนี้จะส่งเสริมให้เด็กมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ไปในตัวด้วย

ประเด็นปัญหา	แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
๓.๖ เด็กจำนวนมากยังไม่รู้จักตนเองว่าตนเองชอบอะไร	- ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเองในหลายรูปแบบ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาจริง ๆ ไม่ใช่สอนวิชาให้กับเด็ก ๓.๖ ควรให้เด็กได้ทดลองเลือกกิจกรรมดู เรียนดูสักระยะหนึ่ง ถ้าพบว่าไม่ถนัดหรือไม่มีความสามารถ ควรให้เปลี่ยนได้ โดยมีการโอนเวลาเรียนจากกิจกรรมหนึ่งไปสู่อีกกิจกรรมหนึ่ง - ควรมีการแนะนำชุมนุม หรือกิจกรรมต่าง ๆ ว่ามีลักษณะอย่างไร อาจวัดเป็นชั่วโมงแนะแนว กิจกรรม หรือติบอรัคก็ได้
๔. <u>ปัญหาด้านงบประมาณ</u> ๔.๑ ขาดงบประมาณ เสนองบประมาณแล้วได้รับอนุมัติโครงการ แต่ไม่มีเงิน ๔.๒ มีงานด่วนต่าง ๆ เช่น ใต้รับการขอร้องให้ไปบริการชุมชน วางหรือพัฒนา ฯลฯ หัวหน้ากิจกรรมต้องออกค่าใช้จ่ายบ่อย ๆ เป็นการสร้างความเดือดร้อน	๔.๑ ให้เด็กได้คิดค้นหาวิธีการหาเงินในแต่ละกิจกรรมของตนเอง โดยครูที่ปรึกษาดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น ชุมนุมคหกรรมอาจจะทำอาหารขาย ชุมนุมเกษตรอาจจะขายผลผลิตทางเกษตร ชุมนุมประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุเหลือใช้อาจจะขายของที่ระลึก ทั้งนี้ครูที่ปรึกษาต้องดูแลอย่างใกล้ชิด วิธีการนี้เป็น การช่วยให้เด็กรู้จักการขบคิด แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ๔.๒ ควรแจ้งให้ผู้บริหารรับทราบเพื่อหาทางช่วยเหลือหรือแก้ไขต่อไป - จัดกิจกรรมพิเศษ เช่น การแสดงของกิจกรรมต่าง ๆ อาจจะจัดภายในโรงเรียนหรือภายนอกเพื่อหาเงิน รายจ่ายในส่วนของ

ประเด็นปัญหา	แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
๕. <u>ปัญหาค่านอาคารสถานที่</u> - โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมทำให้เกิดปัญหาเรื่องอาคารสถานที่-อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ๖. <u>ปัญหาจากผู้ปกครอง</u> ผู้ปกครองมีส่วนต่อการตัดสินใจของเด็กให้เด็กเรียนเฉพาะกิจกรรมทางวิชาการ	๔.๒ กิจกรรมนักเรียนนี้ แต่ต้องทำให้ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบการเงิน ๕. - ควรทดลองจัดระดับ ม.ต้นทั้งหมด ๑ วัน และ ม.ปลาย ๑ วัน ไม่ให้ตรงกัน - ควรมีการประสานงานกันล่วงหน้าเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น โทรโข่ง อุปกรณ์ดนตรี - กิจกรรมบางกิจกรรมที่มีอุปกรณ์จำกัด เช่น คนตรีไทย /สากล อาจจะต้องแบ่งเวลายกฝึกซ้อม หรือซ้อมในช่วงพักกลางวัน โดยมีครูผู้สอนคนตรีเป็นที่ปรึกษา มอบสมุดลงเวลาให้หัวหน้ากลุ่มคอยดูแลเรื่องการลงเวลา ๖. -ชี้แจงผู้ปกครองเด็กตอนเปิดภาคเรียนเรื่องกิจกรรมของเด็ก -ทำเป็นหนังสือรับรอง ถึงผู้ปกครองเด็กทุกคน -พิมพ์คำชี้แจงเรื่องกิจกรรมในคู่มือนักเรียน -เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียนในช่วงกิจกรรม

สรุปและประเมินการจัดสัมมนา

งานตอนรับ ประกอบด้วยการลงทะเบียน การแนะนำสถานที่ การเชื้อเชิญเข้าสู่ที่ประชุม สำหรับประธานในพิธีเปิด วิทยากร และผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การบริการเครื่องดื่มเป็นไปอย่าง ไม่พบข้อบกพร่องใด ๆ

พิธีเปิด พิธีกรเชิญประธานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ประธานคณะกรรมการจัดสัมมนาอ่านรายงาน และประธานในพิธีกล่าวเปิดการประชุมสัมมนา เหตุการณ์ในพิธีเปิดไม่พบปัญหาใด ๆ

การบรรยายของวิทยากร

๑. การบรรยายเรื่อง ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้บรรยายได้ดำเนินเรื่องจากสาระของหลักสูตร แล้วนำเข้าสู่เรื่องความสำคัญในการจัดกิจกรรมในช่วงท้ายของรายงาน ทำให้ผู้ร่วมสัมมนาได้สาระพอสมควร ผู้ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการบรรยายไม่ตรงกับเรื่องที่กำหนดให้มากนัก

๒. การบรรยาย เรื่อง จะนำคิว ซี ซี มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรม นักเรียนได้อย่างไร ผู้บรรยายได้ให้เนื้อหาโดยวิธีการบรรยายประกอบ เครื่องฉายข้ามศีรษะเป็นเนื้อหาเชิงวิชาการเกี่ยวกับ คิว ซี ซี อย่างละเอียด สมาชิกผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ตรงกับหัวข้อเรื่อง เพราะพูดถึงการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมน้อยไป เนื้อหาส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องของ คิว ซี ซี โดยตรง

๓. การอภิปรายบนเวที ประกอบด้วยผู้นำอภิปราย และผู้ร่วมอภิปราย ๓ ท่าน ประเด็นการอภิปรายคือเรื่องจะสอนอะไรในชั่วโมงกิจกรรม ซึ่งผู้ร่วมอภิปรายได้เน้นถึงวิธีการจัดกิจกรรม การแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุคคลากร สถานที่ การบริหาร เป็นรายการที่ทำให้ผู้ฟังได้แง่คิดและวิธีการที่มีมาก สามารถทำเป็นแนวทางในการสัมมนาในภาคบ่ายได้ดี ถ้าได้มีเวลาสำหรับการอภิปรายมากขึ้น จะทำให้ได้รับประโยชน์เต็มที่มากขึ้น

๔. การบรรยายเรื่อง จะสอนสอดแทรกจริยธรรมและพัฒนาความเป็นผู้นำ

ในชั่วโมงกิจกรรมได้อย่างไร ซึ่งวิทยากรได้นำประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงมาเป็นเนื้อเรื่องของการบรรยายที่มีคุณค่า และน่าสนใจยิ่ง ทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แง่คิดที่แปลกและมีประโยชน์มาก

การสัมมนากลุ่มย่อย

แบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อย ๕ กลุ่ม ดำเนินการสัมมนาโดยมีประธานกลุ่มและเลขาธิการกลุ่ม วิธีการสัมมนาเป็นการระดมความคิดเสนอปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมทั้งด้านการบริหาร บุคคลากร งบประมาณ และวิธีการ ได้ปัญหาที่สำคัญซึ่งเกิดขึ้นจริงในโรงเรียนมัธยม และระดมพลังสมองเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา แล้วเลขาธิการกลุ่มนำปัญหาและวิธีการแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

ผลปรากฏว่าสมาชิกกลุ่มย่อยได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางและเป็นอิสระจนได้หัวข้อปัญหา และแนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้จำนวนมาก

การดำเนินงานในช่วงนี้ได้ผลบรรลุเป้าหมาย แต่มีเวลาน้อยไป ถ้ามีเวลาเพิ่มขึ้น จะช่วยให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และละเอียดทุกแง่มุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้รับประโยชน์มากขึ้นด้วย ควรมีเวลาในการสัมมนากลุ่มย่อยไม่น้อยกว่า ๓ ช.ม. จะเป็นการดีมาก สาระจากการประชุมสัมมนากลุ่มย่อยนี้จะปรากฏในรายงานสรุปผลการสัมมนาแล้ว

พิธีปิดการสัมมนา ประกอบด้วยเหตุการณ์ ประธานคณะกรรมการจัดสัมมนาอ่านรายงานสรุปผลการจัดสัมมนาต่อประธานในพิธีปิดสัมมนา แล้วประธานในพิธีกล่าวแสดงความคิดเห็นและปิดการสัมมนา พิธีดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดี

สรุป สามารถกล่าวได้ว่าการจัดสัมมนาได้ผลบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งจุดประสงค์ของการสัมมนาไว้ทุกประการ การดำเนินงานทุกขั้นตอนของวันสัมมนามีความเรียบร้อยดีมาก คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและปฏิบัติหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอย่างน่าชมเชย การสัมมนาครั้งนี้จึงถือเป็นแบบอย่างที่จะนำไปปฏิบัติจริงในท้องถิ่นได้อย่างดียิ่ง

สิ่งที่ควรแก้ไข

๑. ควรให้มีกิจกรรมให้พอเหมาะกับเวลา เพราะแต่ละกิจกรรมมีเวลาน้อยเกินไป

๒. ควรเชิญชวนให้ผู้ที่เข้าร่วมสัมมนามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะควรให้มีผู้แทนจากโรงเรียนนอกเขตกรุงเทพเขารวมด้วย

๓. ควรมีการสำรวจความสนใจของโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อกำหนดเรื่องสัมมนาให้ตรงกับความต้องการของคนทั่ว ๆ ไปด้วย

๔. ควรเชิญชวนให้โรงเรียนที่เค่นเกี่ยวกับเรื่องที่สัมมนาได้ นำผลงานมาเสนอหรือจัดนิทรรศการในวันสัมมนาคด้วยจะทำให้การสัมมนามีความหมายมากขึ้น เพราะโรงเรียนต่าง ๆ จะได้มีส่วนร่วมในการจัดสัมมนาคด้วย

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสัมมนาปัญหาการจัดกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องแสดงความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	เวลาที่จัดสำหรับบรรยาย อภิปรายและซักถามเหมาะสมแล้ว ..					
2	บรรยากาศในการประชุมเอื้อต่อการสร้างสรรค์ทางวิชาการ...					
3	เนื้อหาในการสัมมนาเป็นประโยชน์					
4	วิทยากรบรรยายได้ตรงกับหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย					
5	คำแนะนำจากวิทยากร เป็นประโยชน์					
6	วิทยากร เปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง					
7	วิทยากร สามารถตอบปัญหาอย่างแจ่มชัด					
8	ความรู้จากการสัมมนาเป็นประโยชน์ต่องานในหน้าที่					
9	หลังจากสัมมนาแล้วท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น					
10	สถานที่ในการสัมมนามีความเหมาะสมแล้ว					
11	ไฮทอล์กอุปกรณ์และระบบเสียงเหมาะสมแล้ว					
12	เอกสารทางมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์					
13	บริการท่านอาหารดีแล้ว					
14	บริการท่านเครื่องดื่มดีแล้ว					
15	การประชาสัมพันธ์ดีแล้ว					

ตอนที่ 2

- ถ้าจะจัดให้มีการสัมมนาปัญหาเกี่ยวกับการมัธยมศึกษาในครั้งต่อไปท่านคิดว่าควรจัดเรื่อง.....
.....
.....
- ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ.....
.....
.....

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนา
กิจกรรมกลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 1

1. นายอำพร กากอง
2. น.ส.อารีรัตน์ สุขเกตุ
3. น.ส.พัชราภรณ์ กริชไกรวรรณ
4. นายสมนึก พวงกลิ่น (ผู้ประสานงาน)
5. น.ส.สาธิตา ภูตินิกขันธ์
6. น.ส.หอมเนตร ใจซื่อ
7. น.ส.ฤดี ประสบศักดิ์
8. น.ส.ศิวพร ศิลมัฐ
9. น.ส.บงกช สัมพันธ์
10. น.ส.อารีย์ แวชาญ
11. นายประพันธ์ศักดิ์ ฤทธอง
12. นายทวี พรศุภกุล
13. นางมลวิมล อินทะเสาระ

กลุ่มที่ 2

1. นางชมพูนุท ศรีมุกดา
2. นายบุญล้อม ไชยสิงห์
3. น.ส.ผาณิต เพชรจำรัส
4. น.ส.รจนา ชัยมีเขียว
5. นายปรีชา ทรฤทธิ์ (ผู้ประสานงาน)
6. น.ส.สมสมัย สมทรัพย์
7. น.ส.นิตยา ทวีกิจการ
8. น.ส.ศรีสกุล คำนยทศศิลป์
9. น.ส.กัญฉิการ์ นิลวงศ์
10. นายสอาด ศศิธรรมาศ
11. นางเรไร มัญจาคาศ
12. นายสิทธิชัย ชัยจิรณายกุล
13. น.ส.สุภา สังข์กุล
14. น.ส.พวงนาค นพรัตน์

กลุ่มที่ 3

1. นายนิพนธ์ แสงเล็ก
2. น.ส.มาลัยทอง นันทสุวรรณ
3. น.ส.สกุติพันธ์ หวังสุริยะ
4. น.ส.รักดี พิเศษอนุพงษ์
5. นายจุลจักร โนนพันธ์
6. นางวลี สุนิพันธ์
7. น.ส.สุเบคา ปาทาน (ผู้ประสานงาน)
8. น.ส.อมรา ภิเกษมณี
9. น.ส.เพ็ญศรี ปิยะทุม

10. นายณรงค์ชัย ทุมโม่ง
11. น.ส.พจนพร เขียวว่อง
12. น.ส.วนิดา ศิริมาลา
13. น.ส.จันทร์ภา จันทรกระจำ

กลุ่มที่ 4

1. นางประวีศร คานสุวรรณ
2. น.ส.ศิวพร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (ผู้ประสานงาน)
3. น.ส.สุนทรี คิษฐลักษณ์
4. น.ส.เควี ชิงห์
5. น.ส.กฤติกา ไชยธีรานุวัตรศิริ
6. นายสมพันธ์ อินทรวง
7. นายชาญชัย กิจสวัสดิ์
8. นางกัญญา มั่งคั่ง
9. น.ส.ฉันทนา เขียวชะอุ่ม
10. น.ส.รัชนี ศรีริมาดา
11. นายไชยะ จันทิมาคม
12. นายกลิ่น คงเหมือนเพชร
13. นายวรพงษ์ วรชงไชย

กลุ่มที่ 5

1. น.ส.พัชรา บุญลาโก
2. นายภิญโญ มนุศิษฐ์
3. นางพจณี วิริยะสุนทรภาพร (ผู้ประสานงาน)
4. น.ส.ฉันทนา กุลธวัชวิชัย
5. น.ส.สุมาลี สู้พันกุล
6. นายชวลิต ชำนาญ
7. น.ส.พจนา สว่างกิจ
8. น.ส.ศรีมาลา พิมพ์นิคย์
9. น.ส.อุไร คุลยเกษม
10. น.ส.อุษา น้อยทิม
11. นายประสพชัย นิ่มอนงค์
12. นายประยูร ถมยา
13. นายเอก อึ้งรัตนกร

